

Oxana Krutova

Kuka hyötyy?

**Tutkimus maahanmuuttajien työttömyys- ja
sosiaaliturvaetuisuuksien käytöstä ja niiden
vaikutuksesta työllisyyteen ja tuloihin**

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työelämän tutkimuskeskus

Oxana Krutova

Kuka hyötyy?

**Tutkimus maahanmuuttajien työttömyys- ja
sosiaalityrvaetuistuuksien käytöstä ja niiden vaikutuksesta
työllisyyteen ja tuloihin**

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työelämän tutkimuskeskus

Toimitus ja taitto: Marjukka Virkajärvi

© Tekijä, Työelämän tutkimuskeskus ja Tampereen yliopisto 2020

ISBN 978-952-03-1519-1 (verkkojulkaisu)

ISSN 2489-8902 (verkkosarja)

Kopio-Niini Oy, Tampere 2020

Tampereen yliopiston sähköiset julkaisut <https://trepo.tuni.fi/>

Sisältö

Yhteenveto

1. Johdanto	1
2. Tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat	4
2.1. Hyvinvointivaltion ohjauskeinot ja niiden vaikutus.....	5
2.2. Vaikutus tuloihin.....	9
2.2.1. Valikointi- ja koostumustekijöiden vaikutus tulojen uudelleenjakautumiseen	9
2.2.2. Kokonaistuotantofunktio ja koulutuskohtaiset työmarkkinat.....	9
2.2.3. Kokonaistuotantofunktio ja ammattikohtaiset työmarkkinat	10
2.2.4. Kokonaistuotanto ja toimialakohtaiset työmarkkinat	11
2.3. Työttömyysturva	12
2.3.1. Työttömyysturvan vaikutus työn vastaanottamiseen ja uudelleentyöllistymisen kannustimiin.....	12
2.3.2. Aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikutus uudelleentyöllistymisen kannustimiin.	14
3. Maahanmuuttajien kontribuutio ja osuus tuottavuudesta, hyvinvoinnista ja tuloista	16
3.1. Aineisto ja menetelmä.....	17
3.2. Empiirinen tutkimus.....	18
3.2.1. Mikrotason tekijät.....	18
3.2.2. Makrotason tekijät ja rakenne-efektit	20
4. Kaksoisstandardipolitiikka: Ovatko maahanmuuttajat hyvinvointivaltion taakka?.....	29
4.1. Aineisto ja menetelmä.....	30
4.2. Empiirinen tutkimus.....	31
4.2.1. Suhteellisten riskitehtyysien malli (Coxin malli).....	31
4.2.2. Työttömyysturvan keskimääräinen vaikutus uudelleentyöllistymiseen ja tuloihin: koe- ja kontrolliryhmien keskinäinen vertailu.....	34
4.2.3. Herkkyysanalyysi	39
5. Johtopäätökset	41
6. Liitteet	48
7. Lähteet.....	53

Yhteenveto

Tutkimuskirjallisuudessa on vahvaa näyttöä siitä, että työntekijöiden ja työnantajien käyttäytyminen vaikuttaa työmarkkinoihin ja että hyvinvointivaltion instituutiot ja etuisuusjärjestelmät vaikuttavat siihen, millaisiin työmarkkina-asemiin ja tuloihin maahanmuuttajat päätyvät. Tällä on puolestaan suoraa ja välillistä vaikutusta tulonjakoon, työmarkkinoiden toimintaan sekä siihen, miten maahanmuuttajat pystyvät puskuroimaan taloudellisia riskejä. Tutkimuksessa arvioidaan, miten työttömyysturva ja työllisyysturvainsäädäntö sekä makrotaloudelliset tekijät vaikuttavat maahanmuuttajien työmarkkina-asemaan ja tulojen kehitykseen. Voivatko ne puskuroida maahanmuuttajien keskuudessa köyhyyttä ja tuloeroja? Pääkysymys on, miten hyvinvointivaltion instituutiot ja makrotaloudelliset tekijät yhdessä vaikuttavat maahanmuuttajien tulojen kehitykseen ja miten maahanmuuttajien koulutuksellinen tausta, työhistoria, työttömyyshistoria ja perhetilanne vaikuttavat tulojen uudelleen jakaantumiseen?

Mutta miten yhteiskunta onnistuu tässä tehtävässä? Tutkimuksen toisena keskeisenä tavoitteena on selvittää hyvinvointivaltion dekommodifikaatio-efektiä maahanmuuttajien keskuudessa. Tämä kysymys on tullut erityisen ajankohtaiseksi lisääntyvän maahanmuuton yhteydessä. Tutkimuksessa kysytään, miten dekommodifikaatio ja recommodifikaatio suojaavat maahanmuuttajia työttömyyden aiheuttamilta taloudesta riskeiltä ja tukevatko ne maahanmuuttajia työllistymään työttömyyden jälkeen uudestaan. Oletuksena on, että dekommodifikaatio ei ainoastaan vähennä markkinariippuvuutta vaan myös parantaa työmarkkinoiden toimivuutta ja tukee maahanmuuttajien työhön osallistumista.

Tutkimus on toteutettu Suomen Kulttuurirahaston rahoituksella.

1. Johdanto

Maahanmuuttajien yhteiskunnallisen integroitumisen tukemiseksi hyvinvointivaltio tarjoaa monia tukimuotoja. Aiempien tutkimusten mukaan tiedetään, että maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä ja näin ollen myös työmarkkinoille integroituminen eriytyy. Joillakin työllistyminen on nopeaa ja toisilla hidasta ja edellyttää useiden tukimuotojen hyödyntämistä. OECD:n tutkimusten mukaan Suomen integraatiopolitiikassa on sekä positiivisia että negatiivisia piirteitä. OECD:n indikaattoreiden mukaan Suomen integraatiopolitiikka on tehokasta monien muiden maiden kehitykseen verrattuna. Suomen indeksi on korkea esimerkiksi työmarkkinoille kiinnittymisen ja maahanmuuttajille kohdistettujen avustusten osalta, mutta työllistyminen ja oleskeluluvan saaminen ovat Suomessa ongelmia. Toisaalta tutkimukset todistavat, että Suomen työmarkkinat eivät ole onnistuneet kaikin tavoin hyödyntämään maahanmuuttajien ammattitaitoa ja osaamista.

Maahanmuuttajien kotouttaminen ja työllistyminen ovat sitä tärkeämpi kysymys mitä enemmän työvoiman kansainvälinen liikkuvuus lisääntyy ja Suomeen tulevien maahanmuuttajien lukumäärä kasvaa. Työllistyminen parantaa maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan, mutta myös heidän hyvinvointiaan ja itsekunnioitustaan. Maahanmuuttajilla voi olla hyvinkin koulutus, mutta ilman onnistunutta kotouttamista työmarkkinoille kiinnittyminen voi epäonnistua ja johtaa ammattitaidon hukkakäyttöön ja rapautumiseen. Näin ajatellen onnistunut työmarkkinoille kiinnittyminen tulee entistä tärkeimmäksi tehtäväksi.

Ottaen huomioon maahanmuuttajien työmarkkinoille kiinnittymisen haasteet sekä toisaalta Suomen työmarkkinoiden toimintaan liittyvät erityispiirteet Krutova (2016) selvitti väitöskirjassaan mekanismeja, jotka vaikuttavat maahanmuuttajien työmarkkinoille kiinnittymiseen. Siinä käytettiin väestö- ja työnvälitystilastoja vuosilta 1952–2014 ja tutkittiin maahanmuuttajien eri sukupolvien (kohorttien) kiinnittymistä työmarkkinoille sekä toisaalta yksilötasolla seurattiin pitkätaissa-seurannankeinoin maahanmuuttajien työurien kehitystä ja eriytymistä.

Tutkimuksen keskeinen tulos oli, että integroituminen Suomen työmarkkinoille on ristiriitainen ja monimutkainen prosessi, jossa työmarkkinoille kiinnittymisen muodot eriytyvät niin ajallisesti kuin yksilöiden eri ryhmien kesken. Maahanmuuttajat kokevat toistuvia siirtymiä työttömyyteen tai työvoiman ulkopuolelle ja työmarkkinoille kiinnittyminen edellyttää ammatillista ja sosiaalista liikkuvuutta. Tulosten mukaan työmarkkinasiirtymien taajuus vähenee maahanmuuttajien iän myötä, naiset ovat enemmän alttiita työttömyyteen, osa-aikaiseen työhön ja taloudelliseen epäaktiivisuuteen, kun taas miehillä on enemmän mahdollisuuksia työllistyä (Krutova, 2016).

Työmarkkinoiden yleinen lohkoutuminen merkitsee, että myös maahanmuuttajien työmarkkinat ja kilpailuasemat ja strategiat ovat eriytyneet. Maahanmuuttajat voivat kilpailla avoimista työpaikoista sopeutumalla ja venymällä työnantajien työaikatoiveisiin ja työtehtävien vaatimuksiin, mikä voi johtaa siihen, että maahanmuuttajat kiinnittyvät työmarkkinoilla tietyille aloille ja tiettyihin tehtäviin. Toimialojen väliset erot vaikuttavat eri tavalla työntekijöiden työajan joustavuuteen ja työkokemuksiin. Arvioidessaan omia työllistymisen mahdollisuuksiaan maahanmuuttajat arvioivat työajan joustavuutta, omaa koulutus- ja ammatillista taustaansa ja työpaikan työoloja toimialojen tarjoamien mahdollisuuksien mukaan. Työajan joustavuus eroaa korkeasti ja matalasti koulutetuille työntekijöillä, määräaikaaisesti tai pysyvästi työllistyneille työntekijöille (emt.). Edellä kuvatut tulokset antavat myös ymmärtää, että maahanmuuttajille kohdistettujen työvoimapolitiittisten toimien tulisi jatkua yli työiän ja elämän kriittisissä käännekohdissa, aivan samalla tavoin kuin kantaväestönkin kohdalla eikä vain maahanmuuton ensimmäisinä vuosina.

Tutkimustiedossa on kuitenkin vielä merkittäviä aukkoja. Se, mitä ei tiedetä, koskee mm. sitä, poikkeako maahanmuuttajien terveys ja hyvinvoinnin tila koko väestön vastaavasta terveydentilasta ja onko näillä tekijöillä yhteyttä heidän työllistymiseensä ja tulokehitykseensä. Toisaalta olisi tärkeää tietää, hyötyvätkö maahanmuuttajat ja maahanmuuttajien eri ryhmät yhteiskunnan heille osoittamista työllistymisen tukitoimista ja jos hyötyvät, niin kuka hyötyy niistä eniten, kun huomioidaan maahanmuuttajien koulutus ja terveystiedot? Muun muassa näiden kysymysten siivittämänä tässä tutkimuksessa selvitetään, miten maahanmuuttajien terveyden tila (itsearvioitu terveys ja terveyspalvelujen käyttö) ja hyvinvointivaltion tarjoamat työllistymisen tuet (työvoimapalvelujen käyttö) vaikuttavat maahanmuuttajien työllistymiseen ja tuloihin taloudellisen kehityksen eri vaiheissa.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää teoreettisesti ja empiirisesti, miten maahanmuuttajien hyvinvointi ja tulot kehittyvät suhteessa kantaväestön hyvinvointiin ja tuloihin, kun kontrolloidaan mikrotasolla koulutus, työvoimakoulutus, terveys, työttömyyshistoria ja työllisyyden laatu sekä makrotasolla maahanmuuton kehitys (tulevat ja lähtevät), työllisyyden ja työttömyyden taso ja taloudellinen kehitys (BKT; työllisyys- ja sosiaaliturvamenot, jne.) Tutkimuksessa käytettävät EU-SILC -tutkimusaineisto ja sen käyttöön soveltuvat tutkimusmenetelmät antavat mahdollisuuden arvioida edellä mainittuja kysymyksiä. Kun maahanmuuttajia koskevaa tietoa verrataan edelleen vastaaviin kantaväestön tietoihin, saadaan tärkeää tietoa siitä, missä määrin maahanmuuttajiin kohdistuvan tukipolitiikan tulisi eriytyä tai omata samoja piirteitä kuin yleisen kantaväestöön kohdistetussa politiikassa.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää teoreettisesti ja empiirisesti, miten maahanmuuttajien hyvinvointi ja tulot kehittyvät suhteessa kantaväestön hyvinvointiin ja tuloihin, kun kontrolloidaan

mikrotasolla koulutus, työvoimakoulutus, terveys, työttömyyshistoria ja työllisyyden laatu sekä makrotasolla maahanmuuton kehitys (tulevat ja lähtevät), työllisyyden ja työttömyyden taso sekä taloudellinen kehitys (BKT; työllisyys- ja sosiaaliturvamenot, jne.)

Tutkimuksessa käytetään EU-SILC -kyselyaineistoa, joka sisältää tietoja tuloista, työstä, koulutuksesta, terveydestä ja hyvinvoinnista. Aineisto mahdollistaa vertailun maahanmuuttajien ja kantaväestön kesken. Tutkimus pyrkii vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Tutkimuskirjallisuudessa on vahvaa näyttöä siitä, että työntekijöiden ja työnantajien käyttäytyminen vaikuttaa työmarkkinoihin ja että hyvinvointivaltion instituutiot ja etuisuusjärjestelmät vaikuttavat siihen, millaisiin työmarkkina-asemiin ja tuloihin maahanmuuttajat päätyvät. Tällä oletetaan olevan suoraa ja välillistä vaikutusta tulonjakoon, työmarkkinoiden toimintaan sekä siihen, miten maahanmuuttajat pystyvät puskuroimaan taloudellisia riskejä. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa arvioidaan, miten työttömyysturva ja työllisyysturvalainsäädäntö sekä makrotaloudelliset tekijät vaikuttavat maahanmuuttajien tulojen kehitykseen. Voivatko ne puskuroida maahanmuuttajien keskuudessa köyhyyttä ja tuloeroja? Tutkimuksen pääkysymys on, **miten hyvinvointivaltion instituutiot ja makrotaloudelliset tekijät yhdessä vaikuttavat maahanmuuttajien tulojen kehitykseen ja miten maahanmuuttajien koulutuksellinen tausta, työhistoria, työttömyyshistoria ja perhetilanne vaikuttavat tulojen uudelleen jakaantumiseen?**

2. Tutkimuksen toisena keskeisenä tavoitteena on selvittää hyvinvointivaltion dekommodifikaatio-efektiä maahanmuuttajien keskuudessa ja siinä kysytään **miten dekommodifikaatio ja recommentifikaatio suojaavat maahanmuuttajia työttömyyden aiheuttamilta taloudesta riskeiltä ja tukevatko ne maahanmuuttajia työllistymään työttömyyden jälkeen uudestaan?** Oletuksena on, että dekommodifikaatio ei ainoastaan vähennä markkinariippuvuutta vaan myös parantaa työmarkkinoiden toimivuutta ja tukee maahanmuuttajien työhön osallistumista.

Tutkimuksen uutuusarvo voidaan nähdä siinä, että se tuottaa uutta ja empiirisesti perusteltua tietoa siitä, miten hyvinvointivaltion instituutiot ja tukijärjestelmät onnistuvat eliminoimaan ja puskuroimaan työttömyysriskejä ja tukemaan maahanmuuttajien työllistymistä. Näin tutkimuksen oletetaan tuottavan tärkeää tietoa poliittisen päätöksenteon tueksi pyrittäessä parantamaan työvoimapolitiittisten toimenpiteiden tehokkuutta.

2. Tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat

Samanaikaisesti kun yhteiskunnan väitetään individualisoituneen, on myös käynyt niin, että sosiaalinen eriarvoisuus on kasvanut. Vahvan hyvinvointivaltion puuttuessa maahanmuutto näyttäisi olevan taloudellisesti hyödyllistä laajoille väestöryhmille, koska se tekee palvelujen ja tuotteiden hinnat halvoiksi, mutta toisaalta maahanmuuttajat kantavat tästä sosiaaliset riskit (Koopmans, 2010). Poliittisia valintoja tehtäessä tulisikin arvioida, tukeeko politiikka todellista kompromissia sosioekonomisen tehokkuustavoitteiden ja tasa-arvon tavoitteiden kesken. Edistäessään työperäistä maahanmuuttoa valtio voi pahimmillaan luoda työmarkkinoille maahanmuuttajien kannalta epätasa-arvoisia rakenteita. Onkin sanottu, että päättäessään siitä, kuka saa myydä työtä ja millaisissa olosuhteissa, poliitikot voivat kohdella maahanmuuttajia vain työvoimana ja unohtaa heidän sosiaaliset oikeutensa (McGovern, 2012). Mikäli näin on laita, voi käydä niin, että maahanmuuttajien kokemasta yhteiskunnallisesta eriarvoisuudesta tulee pysyvää ja, kuten Gebel ja Giesecke (2009) väittävät, työmarkkinariskit voivat jähmettyä, ja ne muuttuvat vain vaivoin ja pitkän ajan kuluessa. Blossfeldin pitkittäistutkimuksen tulokset (1986) ovat samansuuntaiset ja osoittavat, että yksilöiden työmarkkinoille kiinnittymisen prosessissa on voimakkaita elinkaari-, kohortti- ja ajallisia vaikutuksia ja että työmarkkinoille kiinnittyminen riippuu kolmesta ajallisesta tekijästä: yksilön iästä, työmarkkinoille tulon ajankohdasta ja todellisesta historiallisesta ajasta. Nämä tekijät muodostavat yksilön uran liikkuvuuden mekanismin, joka vaikuttaa keskeisesti yksilöiden todellisiin liikkuvuusmahdollisuuksiin.

Tässä näkökulmassa tekijät kuten koulutus ja ammatillinen asema menettävät merkityksensä sosiaalisen epätasa-arvon kannalta, koska näihin tekijöihin yhdistyy muita riskejä. Algan ym. (2010) osoittavat, että maahanmuuttajaryhmien ja heidän jälkeläistensä suorituskyky työmarkkinoilla on usein huonompi kuin syntyperäisen väestön suorituskyky, kun kontrolloidaan koulutuksen, työkokemuksen ja alueellisten tekijöiden vaikutus. Hammarstedtin (2003) mukaan maahanmuuttajien ja kantaväestön tulojen välillä on merkittävä tilastollinen riippuvuus, kun kontrolloidaan koulutuksen, työkokemuksen, sukupuolen, siviilisäädyn ja asuinpaikan vaikutus. Blau ja Kahn (2012) toteavat, että maahanmuutto voi vaikuttaa sekä väestön koostumukseen että myös kantaväestön tulonjakoon. Maahanmuuton lisääntyminen voi kasvattaa pienituloisten ryhmää, mikä puolestaan lisää yleistä epätasa-arvoa. Borjasin (2009) mukaan uusien maahanmuuttajien suhteelliset alkupalkat Yhdysvalloissa sijoittuivat pääasiassa ammattitaitojakauman ylä- ja alapäähän ja heijastelevat maahanmuuttajien koulutus- ja ammattirakennetta. Galloway (2008) osoittaa edelleen, että vaikka maahanmuuttajien ansiotaso ajan mittaan läheneekin kantaväestön ansiotasoa, he eivät saavuta samaa tasoa kantaväestön kanssa. Maahanmuuttajat, joilla on alhainen tai keskitason koulutus, näyttävät

saavuttavan tulotason, joka on suurelta osin sama tai joissain tapauksissa jopa hieman parempi kuin saman koulutustason ja työkokemuksen omaavalla kantaväestöllä. Sen sijaan korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien tuloterot kantaväestöön nähden näyttävät olevan pysyviä, eivätkä maahanmuuttajat saavuta ansioiden pariteettia kantaväestön kanssa, joilla on sama koulutustaso ja työkokemus.

Näin ollen kysymys maahanmuuttajien ja kantaväestön tulokehityksen eroista ja yhtäläisyyksistä osoittautuu monimuotoiseksi ja tärkeäksi tutkimuskysymykseksi. Se osoittaa myös, että on tärkeää erottaa toisistaan työmarkkinoille kiinnittyminen, työllistyminen ja ansiokehitys.

2.1. Hyvinvointivaltion ohjauskeinot ja niiden vaikutus

Hyvinvointivaltiot eroavat toisistaan sen suhteen, miten ne suhtautuvat tasa-arvoon, mutta erilaisia tulkintoja tasa-arvosta esiintyy myös hyvinvointivaltioiden sisällä. Jotkut hyvinvointivaltiot (tai ohjelmat) korostavat yksilön oikeudenmukaista kohtelua ja toiset oikeudenmukaisuutta politiikan lopputuloksena. ”Tasavertainen” kohtelu ei ole todennäköisesti sama kuin tasa-arvo lopputulosten suhteen. Myös se, mitä halutaan tasa-arvoistaa, eroaa maittain ja ohjelmittain. Tasa-arvo pyrkimysten keskeisenä tavoitteena ennen ja nyt on ollut pyrkimys suojata työväestöä sosiaalisilta riskeiltä sosiaalipolitiikan keinoin. Mutta tämänkin jälkeen jää ratkaistavaksi, kuinka suuressa määrin ja millaisia riskejä pyritään ratkaisemaan kollektiivisesti ja millaisia riskejä yksilön ja kotitalouksien käytettävissä olevin keinoin ja millaisia vaikutuksia niillä on köyhyyteen, tulonjakoon, taloudellisiin mahdollisuuksiin ja yleisemmin yhteiskunnalliseen solidaarisuuteen ja stratifikaatioon.

Hyvinvointivaltion dekommodifikaatiovaikutus on kiistanalainen kysymys, ja se on Wilensky (1975) mukaan viime kädessä sidoksissa sosiaalisten riskien hallintaan. Näin ollen hyvinvointivaltion ymmärtämisen ensimmäinen vaihe on se, että tunnistetaan yhteiskunnallisten riskien muuttuva luonne, jakautuminen ja voimakkuus. Se edellyttää tietoa siitä, miten riskit jaetaan valtion, markkinoiden ja perheen kesken (Esping-Andersen, 1999). Siksi se, miten hyvinvointivaltio ohjaa ”hyvinvointifunktiota”, on keskeisessä asemassa sekä tulojen uudelleenjakotavoitteiden että politiikan polkuriippuvuuden kannalta (Esping-Andersen, 1990, 1996). Jos politiikassa tapahtuu muutoksia, on muutoksen ylitettävä ne esteet, jotka aiheutuvat perinteisten politiikkojen ja instituutioiden muutosvastarinnasta.

Toisaalta on väärin olettaa, että työmarkkinat korjaisivat itse aiheuttamansa ongelmat. Pikemminkin on niin kuin Polanyi (1944) ajattelee, että vapaat työmarkkinat voivat vaarantaa myös yhteiskunnallisen kehityksen ja eloonjäämisen. Markkinat eivät ”korjaa virheitään”, ellei kaikkia osallistujia tueta tehokkaasti niin, että ne voivat sopeutua kysyntään ja tarjontaan (ks. Burawoy, 2010; Standing, 2008). Jos yksilöillä ei ole pääsyä markkinoille tai hyvinvointietuisuuksiin, heidän kykynsä

olla vapaita toimijoita vähenee tai jopa nollataan. Siksi hyvinvointivaltion tulee ylläpitää mekanismeja, joiden seurauksena markkinat toimivat ja selviävät kriiseistään. Työllistymisen ja työttömyyden jälkeinen työmarkkinaliikkuvuus edellyttävät koulutusohjelmia ja aktiivisia työvoimapolitiittisia toimenpiteitä ja toisaalta sitä, että hyvinvointivaltion instituutiot turvaavat yksilöille valintamahdollisuuden joko sosiaaliturvan, verotuksen tai sosiaalipalvelujen avulla. Hyvinvointivaltion tulee samalla tavoin tarjota mahdollisuus myös työmarkkinoilta poistumiselle.

Polanyin (1944) luoman ja myöhemmin Offen (1972, 1984) kehittämän dekommodifikaation käsitteen tarkoituksena oli kuvata sitä, missä määrin hyvinvointivaltiot vähentävät yksilöiden markkinariippuvuutta laajentamalla markkinaosallistumisesta riippumattomia sosiaalisia etuisuuksia ja oikeuksia. Esping-Andersenin mukaan (1990) dekommodifikaation käsite edellyttää, että yksilöt — tai heidän hyvinvointinsa — ovat jo valmiiksi kommodifioituja, tuotettuja. Dekommodifikaatio on merkityksellistä ainoastaan henkilöille, jotka ovat joko täysin tai osittain markkinasuhteessa ja saavat markkina-asemaansa perustuvaa ansiotuloa. Dekommodifikaatio tapahtuu silloin kun hyvinvointivaltion tuottamien tulonsiirtojen tai etuisuuksien seurauksena henkilö voi säilyttää toimeentulon ilman riippuvuutta markkinoista. Sosiaaliavustusten ja -vakuutuksen pelkkä saatavuus ei välttämättä tuota dekommodifikaatiota, jos se ei vapauta henkilöitä merkittävästi markkinariippuvuudesta. Suurin osa varhaisista sosiaalivakuutusohjelmista suunniteltiin tarkoituksellisesti maksimoimaan työmarkkinoiden toimivuutta ja nostamaan tuottavuutta eivätkä niinkään edistämään yksilöiden markkinariippuvuutta (Ogus, 1979). Ei siis ole epäilystäkään siitä, etteikö dekommodifikaation tavoite ole ollut kiistanalainen kysymys hyvinvointivaltion kehityksessä. Työvoiman kannalta dekommodifikaatio on aina ollut etusijalla, mutta ei välttämättä yritysten ja valtion intresseissä.

Vaikka dekommodifikaation käsite avaa kiinnostavia näkökohtia hyvinvointivaltion toimintaan, on Esping-Andersenin kehittämää dekommodifikaation käsitettä kritisoitu sen yleisyyden ja metodologisten puutteiden vuoksi (Pfeifer, 2012; Bambra, 2006, 2007). Niinpä esimerkiksi Bambra (2006) osoittaa Esping-Andersenin dekommodifikaatio-indeksin teoreettiset, empiiriset ja metodologiset rajoitteet ja esittää dekommodifikaatio-indeksin päivittämistä rakenteellisilla tiedoilla. Bambra (2006) huomauttaa, että Esping-Andersenin hyvinvointivaltion typologia perustui dekommodifikaatio-indeksin lisäksi käsityksiin stratifikaatiosta sekä analyysiin yksityisen ja julkisen hyvinvointipolitiikan suhteista. Omassa esityksessään Bambra (2007) pyrki analyttisesti selkeyttämään dekommodifikaation käsitettä ja laajentamaan sitä kaksidimensionaalisesta tarkastelusta ”kuinka paljon” ja ”miten” niin, että lisäsi siihen kolmannen ulottuvuuden ”miten käytetty”. Se tarkoitti, että hyvinvointivaltion etuisuuksia arvioitiin myös sen mukaan, miten rahaetuksia ja hyvinvointivaltion palveluja on käytetty ja millaisin tuloksin.

”Make work pay” -politiikka kiinnitti huomiota työn kannustimiin ja lisäsi työttömyysturvaan ja sosiaalietuuksiin vastikkeellisuutta. Kysyttiin, aiheuttavatko sosiaalietuudet työtekoon kannustin loukkuja (Papadopoulos, 2005), pitkittävätkö runsaat työttömyysetuudet pitkäaikaistyöttömyyttä (Esping-Andersen & Regini, 2000), ja aiheuttaako työttömyysturvan ja sosiaalietuuksien puuttuminen köyhyyden nousua. Arvioidessaan työttömyysturvaetuuksien vaikutusta uudelleentyöllistymiseen Fitzenberger ja Wilke (2007) päätyvät siihen tulokseen, että oikeuksien kestolla on vain heikko vaikutus työttömyyden kestoon ja jakautumiseen työvoiman, ei ryhmien, kesken. Fitzenbergerin ja Wilken tulosten mukaan etuisuuksilla ja niiden tasolla on hyvin pieni vaikutus, ja vähäistä se on niillä, joiden työttömyys päättyy nopeasti, mutta etuisuuksien taso voi olla merkitsevä niillä, joilla on hyvin pienet mahdollisuudet irrottautua työttömyydestä. Yleensä ne työttömät, joilla on alhainen työttömyysetuuksien taso, pysyvät työttöminä muita pidempään.

Myös Tatsiramos (2006) selvitti työttömyysvakuutuksen vaikutusta työttömyyden kestoon ja työttömyyden jälkeiseen työllisyysvakauteen ja havaitsi, että vaikka etuuden saajilla havaittiin pitempiä työttömyyden jaksoja, vaikutti työttömyysvakuutus kuitenkin positiivisesti myöhempään työllistymiseen. Venn (2012) puolestaan osoitti, että työttömyysturvan kelpoisuuskriteerien tiukkuus voi olla tärkeä selittävä tekijä ja vaikuttaa työttömyyden jälkeiseen kehitykseen, mutta voi olla myös niin, että antelias työttömyysturva kompensoi riskejä työttömyyden keston pidentyessä. Giesselmann (2015) väittää, että työ- ja sosiaalipolitiikan integroiminen Isossa-Britanniassa ja Saksassa on johtanut työn epävarmuuden lisääntymiseen ja työn prekarisoitumiseen. Erityisesti sekä ensi kertaa työmarkkinoille hakeutuvat että työttömyyden jälkeen työmarkkinoille uudelleen palaavat ovat joutuneet muita useammin kokemaan köyhyyden riskin. Näin ollen eläke-, työttömyyskorvaus- ja sairausvakuutusten anteliaisuus (purkaminen) ei näytä olevan merkittävä työllistymisen este (Huo ym., 2008). Sen sijaan työttömyyden kesto oli negatiivisesti yhteydessä työllisyysasteeseen ja työttömyyden kestoon. Sosiaalietuuksien korkea taso ei todennäköisesti vähennä työn kannustimia, jos ne yhdistetään aktivointikäytäntöihin.

Ruedan (2015) mukaan politiikka, poliittiset ohjelmat, vaikuttavat tasa-arvoisuuteen merkittävästi ja sen vaikutukset riippuvat siitä, katsotaanko decommodifikaatio-efektiä vai workfare-politiikan kestoja. Tätäkin tärkeämpää on havaita, että hyvinvointipolitiikan rooli näyttää olevan paljon vähemmän tasa-arvoista workfare-politiikan aikakaudella ja että se lisää tulojen epätasa-arvoa ja epäluuloa uudelleenjakoa kohtaan. Korpi ja Palme (1998) kuitenkin päättelevät, että etuuksien uudelleenjakautuminen johtaa ns. ”uudelleenjaon paradoksiin”: mitä enemmän hallitus on kohdistanut pelkästään köyhille ja mitä enemmän hallitus pyrkii yleiseen tasa-arvoon jakamalla yleisiä etuisuuksia kaikille, sitä vähemmän hallituksella on keinoja köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi. Korven ja Palmen mukaan hyvinvointivaltion instituutioiden edessä on

uudelleenjaon paradoksi. Hyvinvointipolitiikan vaikutukset köyhyyteen ja eriarvoisuuteen näyttävät olevan suurimmat maissa, joissa on kattavat hyvinvointijärjestelmät ja alhaisimmat maissa, joissa on vain perusturva.

Tutkiessaan työvoimapolitiittisten tukien vaikutusta työllisyyteen Kuddo (2009) arvioi, että työttömien työllistyminen riippuu myös palkkojen joustavuudesta, työttömien kannustamista hyväksyä työpaikka ja maan houkuttelevuudesta ulkomaalaisille sijoittajille. Näin ollen työvoimapolitiikalla voi olla vain rajoitettu vaikutus, mutta se voi vähentää epätasa-arvoa työmarkkinoilla, vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä ja helpottaa olemassa olevien työpaikkojen täyttämistä. Arvioidessaan aktiivisen työvoimapolitiikan vaikutusta maahanmuuttajien työllistymiseen Butschek ja Walter (2013) arvioivat, että huolimatta tutkimusten suuresta määrästä olemassa on kuitenkin vähän empiiristä evidenssiä siitä, mitkä keinot vaikuttavat parhaiten maahanmuuttajien työllistämisessä. Empiiristen tutkimusten tulosten mukaan voidaan kuitenkin päätellä, että palkkatuki toimii paremmin maahanmuuttajille kuin koulutusohjelmat, kun taas palvelujen / sanktioiden lyhyen aikavälin vaikutukset työllisyysnäkömiin ja koulutukseen ovat useimmiten merkityksettömiä. Clausen ym. (2009) havaitsivat merkittäviä ja tilastollisesti merkitseviä kielteisiä *lock-in* -vaikutuksia siinä, miten osallistuminen työvoimapolitiittisiin ohjelmiin edisti ensi kertaa työmarkkinoille pyrkivien maahanmuuttajien työllistymistä. Martin ja Grubb (2001) puolestaan osoittivat, että tehokas työvoimapolitiikka voi vaikuttaa myönteisesti myös maahanmuuttajien uudelleentyöllistymiseen.

Tutkiessaan työvoimapolitiittisten toimien vaikutusta työttömien työllistymiseen Ruotsissa Nordlund (2011a) havaitsi, että työvoimapolitiikalla olisi pääosin positiivisia vaikutuksia työttömien työnhakijoiden työllistymiseen niin taantumien kuin kasvukausienkin aikana. Aktiivisen työvoimapolitiikan keinot ovat tehokkaita työmarkkinoille osallistumisen lisäämisessä, mutta ne ovat myös tehokkaita sosiologisesta näkökulmasta katsottuna, sillä ne edistävät yksilöiden työllistymisen mahdollisuuksia sekä työmarkkinoiden vakautta sekä uskoa talouden tulevaan kehitykseen. Nordlund (2011b) osoitti myös, että työvoimapolitiittinen koulutus lisäsi eniten nuorten ikäryhmien työllisyyden vakautta, mikä viittaa siihen, että koulutusinvestoinnit ovat erityisen tehokkaita niillä, joilla ei ole aikaisempaa työmarkkinakokemusta. Aktiivisen työvoimapolitiikan keinojen ajatellaan olevan erityisen tehokkaita niillä, joilla on alhainen koulutustaso, mutta Nordlundin tulosten mukaan niistä näyttävät kuitenkin hyötyvän eniten ne, joilla on muita parempi pohjakoulutus.

2.2. Vaikutus tuloihin

2.2.1. Valikointi- ja koostumustekijöiden vaikutus tulojen uudelleenjakautumiseen

Vaikka kirjallisuudessa on selkeää näyttöä väitteelle, että maahanmuuttajilla on vaikeuksia kiinnittyä työmarkkinoille, analyysi rajoittuu usein vain työssä oleviin maahanmuuttajiin, mikä voi johtaa johtopäätöksiä koskevaan valikoitumisharhaan. Vaarana on, että tiettyä valikoitunutta ryhmää koskevin havainnoin tehdään johtopäätöksiä koko maahanmuuttajaväestöä koskien. Tämän tyyppisten metodologisten virheiden korjaamiseksi Hammarstedt (2003) on tarkentanut analyysiä ja ottanut huomioon muun muassa ansiotulojen saamisen todennäköisyyden ja maahanmuuttajan koulutustason. Galloway (2008) on jatkanut samalla linjalla ottaessaan maahanmuuttajien ja kantaväestön ansiotulojen tarkastelussa huomioon mm. koulutuksen, työkokemuksen, siviilisäädyn, asuinalueen ja ikäluokan (kohortin).

Edellä mainittujen valikoitumistekijöiden lisäksi maahanmuuttajien tulojen rakenteeseen ja tulonjakoon vaikuttavat myös ammattitaito ja se, etteivät maahanmuuttajien ja kantaväestön ammattitaidot vastaa toisiaan. Esimerkiksi Blau ja Kahn (2012) havaitsivat, että riippuen ammattitasosta ammattitaidon muutos johtaa epätasapainoon tarjonnan ja kustannustasoa minimoivan kysynnän välillä. Sen seurauksena voi käydä niin, että toisaalta maahanmuuttajaväestön lisääntyminen maassa voi johtaa palkkatason alenemiseen ja toisaalta siihen, että maahanmuuttajat korvaavat kantaväestön työpaikkoja. Tämä korvaavuusefekti on kuitenkin työmarkkinoilla epätäydellistä. (Borjas, 1987; Card & Lemieux, 2001; Ottaviano & Peri, 2012; Manacorda, Manning & Wadsworth, 2012).

Kun työmarkkinoiden tasapainotilanne otetaan huomioon, maahanmuuton vaikutuksia on mahdollista täsmentää rakenteellisen tuotantomallin avulla, jossa yhdistetään työntekijöiden ammattitaito ja pääoman rakenne samaan malliin. Silloin oletetaan, että pitkällä aikavälillä maahanmuuttajien eri ammattitaidot vaikuttavat eri tavalla kantaväestön palkkoihin (Borjas, 2003; Aydemir & Borjas, 2007, 2011; Manacorda, Manning & Wadsworth, 2012; Ottaviano & Peri, 2008; D'Amuri, Ottaviano & Peri, 2010; Lewis, 2003). Empiiristen tutkimusten mukaan maahanmuutolla on sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia kantaväestön eri ryhmien palkkojen kehitykseen.

2.2.2. Kokonaistuotantofunktio ja koulutuskohtaiset työmarkkinat

Kun maahanmuuttoa ja tuotantoa tarkastellaan makrotalouden ja tuotannon tekijöiden näkökulmasta, on viimeaikainen tutkimus tuottanut kolme kiinnostavaa skenaariota siitä, miten maahanmuutto vaikuttaa maahanmuuttajien ja kantaväestön tulonjakoon. Ensimmäisen skenaarion mukaan

maahanmuutto voi joko nostaa kantaväestön palkkaa tai ei vaikuta palkkoihin ollenkaan. Esimerkiksi Card (2009), Ottaviano ja Peri (2012) sekä Dustmann, Frattini ja Preston (2013) havaitsivat, että maahanmuutolla oli pieni positiivinen vaikutus kantaväestöön kuuluvien työntekijöiden palkkoihin silloin, kun kantaväestön työntekijöillä ei ole keskiasteen tutkintoa. Card (1990), Card (2005), Dustmann, Fabbri ja Preson (2005) sekä Cortés (2008) päättelivät, että maahanmuuttajat eivät vaikuttaneet kantaväestön palkkoihin eivätkä kantaväestöön kuuluvien ammattitaidottomien työntekijöiden työttömyyteen.

Toisen skenaarion mukaan maahanmuutto potentiaalisesti heikentää kantaväestön palkkoja. Esimerkiksi Altonji ja Card (1991), Borjas, Freeman ja Katz (1997), Borjas (2003), Bonin (2005), Aydemir ja Borjas (2007), D'Amuri, Ottaviano ja Peri (2010), Cohen-Goldner ja Paserman (2011) sekä Manacorda, Manning ja Wadsworth (2012) havaitsivat, että maahanmuuton uudelleenjako-vaikutuksilla oli kielteisiä vaikutuksia naisten palkkoihin ja työllisyysasteeseen. Maahanmuuttajavirrat alensivat keskivertotyöntekijän palkkaa, mutta tämä palkkavaikutus erosi dramaattisesti heikosti koulutettujen ryhmien ja ammattitaidottomien välillä.

Kolmannen skenaarion mukaan maahanmuutto vähentää niiden maahanmuuttajien palkkoja, jotka muuttivat maahan aikaisemmin ja ovat eläneet maassa pidempään. Esimerkiksi Cortés (2008), D'Amuri, Ottaviano ja Peri (2010), Ottaviano ja Peri (2012) sekä Manacorda, Manning ja Wadsworth (2012) havaitsivat, että uudella maahanmuutolla oli kielteinen vaikutus vähemmän koulutettujen ja jo entuudestaan maassa olevien maahanmuuttajien työllisyyteen. Maahanmuuton lisääntyessä kilpailu uusien ja vanhojen maahanmuuttajien kesken kiristyy, mikä johtaa palkkajäykkyyteen sekä kantaväestön ja maahanmuuttajien asemien polarisaatioon.

2.2.3. Kokonaistuotantofunktio ja ammattikohtaiset työmarkkinat

Jos oletetaan, että paikalliset työmarkkinat ovat eriytyneet ammattikohtaisesti, on niitä myös arvioitava ammattiryhmittäin. Tällaisessa mallissa maahanmuuton vaikutus riippuu ratkaisevasti siitä, miten hyvin kantaväestön ammattitaidot ovat korvattavissa maahanmuuttajien ammattitaidoilla. Aikaisemmissa tutkimuksissa on näyttöä siitä, miten maahanmuutto vaikuttaa ammattitaitoisten ja ammattitaidottomien työntekijöiden asemaan (Altonji & Card, 1991; Card, 2001; Borjas, 2003; Dustmann, Fabbri & Preston, 2005) ja suhteellisiin palkkoihin (Card, 2005; Manacorda, Manning & Wadsworth, 2012; Ottaviano & Peri, 2008; Ottaviano & Peri, 2012). Tutkimuksen tulosten perusteella maahanmuuton kokonaisvaikutus kantaväestön työhön riippuu ryhmien välisistä eroista ja ryhmän sisäisestä epätasa-arvosta. Esimerkiksi Winter-Ebmer ja Zweimüller (1996) havaitsivat, että lisääntyneellä maahanmuutolla oli positiivinen vaikutus kantaväestön nuorten työntekijöiden

palkkoihin. Card (2001) sekä Borjas ja Friedberg (2009) puolestaan havaitsivat, että uusien maahanmuuttajien virta laski kantaväestön ja aikaisemmin maahan muuttaneiden suhteellista työllisyysastetta erityisesti ruumiillisessa työssä ja palveluammateissa heikosti koulutettujen työntekijöiden keskuudessa. Friedberg (2001) havaitsi, että maahanmuutosta johtuva työllisyyden lisääntyminen oli yhteydessä kantaväestön todellisten tuntipalkkojen laskuun kyseisessä ammatissa. Kantaväestö reagoi suurten maahanmuuttajaryhmien saapumiseen niin, että kantaväestöön kuuluvat työntekijät siirtyivät alueelta toiseen ja ammatteihin, jotka ovat vähemmän alttiita maahanmuutolle (Amuedo-Dorantes & De la Rica, 2011; Martins, Piracha & Varejão, 2018).

2.2.4. Kokonaistuotanto ja toimialakohtaiset työmarkkinat

Kokonaistuotantofunktion ja toimialakohtaisen kilpailun näkökulmasta maahanmuutolla voi olla voimakas vaikutus eri osaamisryhmien suhteelliseen työvoiman tarjontaan, mutta toimialat reagoivat maahanmuuttoon ja sen aiheuttamiin tarjontashokkeihin (esim. ammattitaidottomien maahanmuuttajien lisääntyminen) eri tavoin erityisesti kaupungeissa, joissa on entuudestaan maahanmuuttajia. Tämä herättää kysymyksen siitä, kuinka eri toimialojen yritykset pystyvät sovittamaan tuotantoteknologiansa paikallisiin työpaikkoihin ilman, että suhteelliset palkat muuttuvat merkittävästi.

Mikrotason neuvottelumalli selittää makrotason tarjontamallin ohella suuren osan siitä ilmiöstä, jonka mukaan ulkomaisten työntekijöiden suuri osuus yrityksessä voi vähentää kantaväestön neuvotteluvoimaa, ja se puolestaan estää yrityksen kanssa käytyjen neuvottelujen palkankorotusten toteutumisen. Toisen hypoteesin mukaan suurta maahanmuuttajien osaa tietyssä yrityksessä voidaan pitää hyödyllisenä kantaväestölle, jos kantaväestö pystyy ”riistämään” osan maahanmuuttajien työn tuottavuudesta itselleen. Winter-Ebmer ja Zweimüller (1996) osoittavat sellaisen hypoteesin ylivoiman, jonka mukaan suurilla maahanmuuttajaosuuksilla ei ole havaittu olevan kielteisiä palkkavaikutuksia kantaväestön tuloihin alueellisella tai toimialan tasolla, koska kantaväestön palkankorotukset ovat mahdollisesti välttämättömiä ja tulosta maahanmuuttajien kanssa tehdystä yhteistyöstä.

Toisaalta alhaisen ammattitaidon omaavien maahanmuuttajien osuuden kasvu työvoimassa alentaa lähinnä vain maahanmuuttajien palkkoja sellaisilla toimialoilla kuten kotitaloustyöt ja puutarhanhoito (Cortés, 2008). Heikosti koulutettujen työntekijöiden maahanmuutto voi myös alentaa ammattitaitoa ja palkkoja rakentamisen, majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä kotitalouspalvelujen toimialoilla. Maahanmuutto ei kuitenkaan vaikuta heikosti koulutettujen kantaväestön työntekijöiden suhteellisiin palkkoihin (González & Ortega, 2011). Jos pääoman ja eri

ammattitaitoryhmien korvaamisaste vaihtelee, voi olla mahdollista, että ilmiölle tulee löytää vaihtoehtoinen selitys. Yksi mahdollinen selitys näille päätelmille on, että kantaväestön ja maahanmuuttajien osaaminen ja työpanos ovat vaikeasti korvattavia ja vaihdettavia, vaikka kontrolloidaan koulutus ja ammatti (Peri & Sparber, 2009).

2.3. Työttömyysturva

2.3.1. Työttömyysturvan vaikutus työn vastaanottamiseen ja uudelleentyöllistymisen kannustimiin

Työttömyysturva ja sen uudistaminen ovat olleet viimeisen kahdenkymmen vuoden ajan yksi keskustelluimmista aiheista ja toistuvien reformien kohde, mutta reformien edut ja haitat ovat kiistanalaisia niin Suomessa kuin muissakin kehittyneissä hyvinvointivaltioissa. Uusitalo ja Verho (2010), Kotamäki, Mattila ja Tervola (2017) sekä Kyrrä, Pesola ja Rissanen (2017) toteavat, että suomalaisen työttömyysturvauudistuksen vaikutuksesta tuloerot kasvoivat ja uudelleentyöllistymisen taso laski. Uudistuksen vaikutukset kohdistuvat etenkin pitkäaikaistyöttömiin, jotka kuuluvat usein alhaisimpiin tuloluokkiin ja vanhimpiin ikäryhmiin sekä pienituloisiin kotitalouksiin. On kuitenkin oletettavaa, että työttömyysturvareformien suurimmat vaikutukset ovat kohdistuneet niihin, joilla on ollut korkeammat aiemmat tulot ja korkeampi työttömyyden jälkeinen työllisyyden taso. Käytettävissä olevien tulojen absoluuttinen lasku on ollut suurinta korkeammissa, ja suhteellinen lasku suurinta alimmissa tuloluokissa.

On myös osoitettu, että maahanmuuttajat ja kantaväestö käyttäytyvät eri tavalla, kun he saavat työttömyysturvaa (Busk, 2016). Maahanmuuttajat, jotka saavat ansiosidonnaista työttömyysturvaa, reagoivat herkemmin pakotteisiin kuin kantaväestöön kuuluvat, vaikka maahanmuuttajien odotetaan olevan pidempään työttömyysturvan piirissä kuin kantasuomalaisten riippumatta siitä, mitä työttömyysturvan etuisuutta he saavat. Maahanmuuttajat ovat myös vähemmän valikoivia työnhaun suhteen, jos heitä rangaistaan sanktioilla. Maahanmuuttajat, joilla on rajalliset kielitaidot ja jotka eivät ole saaneet täyttä tunnustusta sille ammattitaidolle, jonka he ovat hankkineet ennen maahanmuuttoa, voivat olla halukkaita hyväksymään myös työtehtäviä, joiden ammattitaitovaatimukset ovat heikommat kuin mitä heidän koulutuksensa ja työkokemuksensa edellyttäisi. Tutkimukset antavat myös ymmärtää, että todennäköisyys osallistua työvoimapoliittisiin aktivointiohjelmiin tai poistua työvoimasta on paljon suurempi naisilla ja maahanmuuttajilla kuin miehillä ja kantaväestöllä.

Aiemmat tutkimukset osoittavat vakuuttavasti, että työttömyysturvaetuuksien vaikutukset eriytyvät riippuen siitä, mitkä ovat työttömyysturvaetuisuuksien saamisen ehdot ja edellytykset ja ketkä niitä käyttävät. Esimerkiksi Pollmann-Schult ja Büchel (2005), Micklewright ja Nagy (2010) sekä Graversen ja van Ours (2008) havaitsivat, että ansiosidonnaisen työttömyysturvan saajilla on

muita suurempi todennäköisyys työllistyä uudelleen, mutta työllistyminen siirtyy useimmiten työttömyysetuisuuden päättymisen loppuun. Myös Alba, Arranz ja Muñoz-Bullón (2012), Gaure, Røed ja Westlie (2012) sekä Filges ym. (2014) toteavat, että työllistymisen todennäköisyys kasvaa silloin, kun etuuksien kesto aika lähenee loppua ja että tämä koskee erityisesti niitä, jotka saivat ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Tutkiessaan ansiosidonnaisen työttömyysturvan saajia Kyrrä, Parrotta ja Rosholm (2013) havaitsivat, että vuoden kuluttua siitä, kun työttömyysjakso alkoi, työllistymisen todennäköisyys oli kaksi kertaa alhaisempi kuin työttömyysjakson alussa.

Tutkimukset osoittavat vakuuttavasti sen, että työttömyysturvalla on suuri merkitys niin yksilöiden kuin yhteiskunnankin talouteen. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta työttömyysturvajärjestelmät ovat merkittävä fiskaalinen tekijä. Yksilöille työttömyysturva takaa työttömyyden aikaiset tulot, mutta se vaikuttaa myös työttömyyden jälkeisiin palkkatuloihin (Van Ours & Vodopivec, 2008). Schmieder, von Wachter ja Bender (2016) havaitsivat, että työttömyysjaksojen pidentyminen vaikuttaa kielteisesti työttömyyden jälkeisiin palkkoihin. Nekoei ja Weber (2017) puolestaan havaitsivat, että samalla kun ansiosidonnainen työttömyysturva kannustaa tavoittelemaan korkeampia palkkoja, se pidentää työttömyyttä. Gaure, Røed ja Westlie (2012) havaitsivat, että kynnyspalkan taso aleni merkittävästi, kun työttömyysturvan etuisuudet on käytetty loppuun. Tästä huolimatta ansiosidonnaista työttömyysturvaa saaneiden palkat, jotka on hyväksytty etuisuuden määräajan umpeutumisen aikoihin, ovat hieman korkeampia kuin niillä, jotka sinnittelevät loppuun asti.

Työttömyysturvan vaikutus työttömyyden jälkeisiin tuloihin näyttäisi olevan rationaalisessa suhteessa siihen, miten valikoiva työnhakija on uuden työpaikan suhteen. Van Ours ja Vodopivec (2008), Gaure, Røed ja Westlie (2012), Caliendo, Tatsiramos ja Uhlenhorff (2012), Lalive (2007), Kyrrä, Pesola ja Rissanen (2017), Schmieder, von Wachter ja Bender (2016), Belzil (2001) sekä Le Barbanchon (2016) osoittivat, että mitä pitempi etuisuuden kesto on, sitä pidemmäksi uhkaa venyä myös työttömyysjakson kesto ilman, että se olisi ollut positiivisessa yhteydessä tulevan työn laatuun ja tuottavuuteen. Kyrrä, Parrotta ja Rosholm (2013) löysivät edelleen evidenssiä sille, että työttömyysturva olisi etuisuuden saamisen aikana negatiivisessa ja etuisuuden päättymisen jälkeen positiivisessa yhteydessä uudelleentyöllistymiseen. Jos työtön oli ollut työtön ja saanut ansiosidonnaista työttömyysturvaa jo ennen tutkittua työttömyysjaksoa, se ennakoiti heikompa uudelleentyöllistymisen todennäköisyyttä, mutta sen sijaan, jos henkilö sai työmarkkinatuen lisäosaa, se nosti työllistymisen todennäköisyyttä peräti 32 prosenttia. Jälkimmäinen kertoo ristiriidasta ja paradoksista työttömyysturvan kohdentumisessa: mitä pidempään työttömyysturvaa käyttää, sitä enemmän sen negatiiviset seuraukset kasautuvat. Toisaalta on myös niin, että positiiviset vaikutukset kasvavat ajan mittaan, mutta vasta tukien päättymisen jälkeen. Edellä esitetyt tulokset ovat

yhdensuuntaiset “scarring”-teorian kanssa, jonka mukaan työnantajat katsovat, että työntekijän aikaisempi työttömyyskokemus ennakoii alhaisempaa työn tuottavuutta (Arranz & García-Serrano, 2014; Howell & Rehm, 2009).

2.3.2. Aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikutus uudelleentyöllistymisen kannustimiin

Koeaika (marginaalinen työllisyys) ja aktivointitoimenpiteet osoittautuvat tärkeiksi tekijöiksi ja usein käännekohtiksi työttömien työnhakijoiden uudelleentyöllistymisessä. Esimerkiksi Vikström, Rosholm ja Svarer (2013) havaitsivat, että osallistuminen työkokeiluun vaikuttaa myönteisesti uudelleentyöllistymisen todennäköisyyteen työttömyysjakson 3–6 ensimmäisen kuukauden aikana. Kyyrä (2010) toteaa myös, että osa-aikainen työttömyys, johon liittyy lyhyitä kokopäiväisiä työllisyysjaksoja, helpottaa siirtymistä säännölliseen työhön. Myös osa-aikatyö osittaisilla työttömyysturvaetuksilla saattaa auttaa työttömiä työnhakijoita myöhemmin löytämään säännöllisen työn.

Toisaalta Caliendo, Künn ja Uhlendorff (2016) sekä Caliendo, Mahlstedt ja Mitnik (2017) havaitsivat, että aktivointitoimenpiteisiin osallistumisen vuoksi uudelleentyöllistymisen todennäköisyys ei muutu, mikä sisältää myös väitteen, ettei osallistumista tehostettuihin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin voida selittää työttömyysturvavakuutuksen saamisella. Samoin Gaure, Røed ja Westlie (2012) toteavat, että aktiivisiin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin osallistuminen vähentää uudelleentyöllistymisen todennäköisyyttä jyrkästi työttömyysjakson alkuvaiheissa (*lock-in -vaikutus*), mutta aktiivisiin toimenpiteisiin osallistumisen myönteinen vaikutus kasvaa, kun etuisuuden saamisen kesto jatkuu. Kluve (2010) havaitsi, että suoriin työllistymisohjelmiin liittyy huomattavasti suurempi kielteinen vaikutus ja pienempi positiivinen ohjelmavaikutus. Amine ja Lages Dos Santos (2010) toteavat, että työttömyysturvaetuuksien paraneminen johtaa tuottavuuden kasvuun sen vuoksi, että työnhakijoilla on vara valita työpaikkojen suhteen, kun työtehtävät tulevat olemaan monimutkaisempia. Vaikutus työmarkkinoille osallistumiseen on kuitenkin kielteinen.

Graversen ja van Ours (2008) kuitenkin osoittavat, että aktivointitoimenpiteet voivat olla erittäin tehokkaita keinoja vähentämään työttömyysjaksojen kestoja. Toisaalta niillä työnhakijoilla, jotka eivät saa työttömyysturvavakuutusta, on edelleen korkeampi uudelleentyöllistymisaste verrattuna työnhakijoihin, jotka saavat työttömyysturvavakuutusta, ja ryhmien välinen ero kasvaa ajan myötä. Samoin Lachowska, Meral ja Woodbury (2016) havaitsivat, että ne työttömät, jotka osallistuivat työkokeiluun ja saivat työttömyysturvaetuuksia, mutta vain lyhyeksi ajaksi (noin 3

viikolla 17 viikon perusteella), eivät todennäköisesti käytä työttömyysturvaetuksia loppuun (noin 11 prosenttiyksikköä vähemmän), kun etuisuuden käyttöä verrataan niihin työttömiin, jotka saivat työttömyysturvaa, mutta eivät osallistuneet työkokeiluun. Näillä työkokeiluryhmän työttömillä oli korkeampi todennäköisyys työllistyä uudelleen työttömyysjakson jälkeisellä ajanjaksolla (noin 3–4 prosenttiyksikköä korkeampi) kuin työttömillä, jotka eivät osallistuneet työkokeiluun.

3. Maahanmuuttajien kontribuutio ja osuus tuottavuudesta, hyvinvoinnista ja tuloista

Tutkimuskirjallisuudessa on keskusteltu paljon maahanmuuttajien työpanoksen vaikutuksesta taloudelliseen kasvuun sekä työllistymismahdollisuuksiin ja tuloihin. Chiswickin (1978) pioneiritutkimus maahanmuuttajamiesten ansioista johti kasvaneeseen kiinnostukseen maahanmuuttajien sopeutumisesta. Chiswick (1978) havaitsi, että maahanmuuttajanaiset ansaitsivat yhtä paljon kuin kantaväestö huolimatta siitä, että heillä oli vähemmän koulutusta. Toisaalta investointi työpaikkakoulutukseen täytti muodollisen koulutuksen aukon. Myöhemmät tutkimukset ovat osoittaneet, että maahanmuuttajien ansiotulot jäävät kuitenkin alhaisemmaksi, kun niitä verrataan kantaväestön ansiotuloihin jopa monien vuosien asumisen jälkeen maassa (Barth, Bernt & Raaum, 2004; Barth, Bernt & Raaum, 2006; Gustafsson & Zheng, 2006).

Maahanmuuttajien roolia taloudellisessa kasvussa on tutkittu laajasti kirjallisuudessa. Esimerkiksi Felbermayra, Hiller ja Sala (2010), Ottaviano ja Peri (2012) sekä Ortega ja Peri (2014) osoittivat, että kun analyysissa otetaan huomioon instituutioiden ja talouden avoimuutta koskevat tekijät, maahanmuutto tukee vakaata ja positiivista ansiotulojen kehitystä asukasta kohden. Maahanmuutto kasvattaa maan kokonaistuotannon arvoa avoimuuden ja kulutuksen lisääntymisen myötä (Rodrik ym., 2004) ja lisää taloudellista aktiviteettia suhteessa bruttokansatuloon (Noguer & Siscart, 2005). Empiiristen havaintojen mukaan maahanmuuttovirroilla on positiivinen vaikutus kokonaistuottavuuteen, koska työvoiman tuottavien taitojen monimuotoisuus ja tuotantoteknologian innovointi lisääntyvät. Maahanmuuttajien roolilla taloudellisessa kasvussa on suuri poliittinen merkitys. Erityisesti maahanmuuttajilla, joilla on korkea työn tuottavuus, on myös merkittävä vaikutus isäntämaan talouskasvuun.

Toisaalta, jos maahanmuuttajien työn tuottavuus on heikko, se vaikuttaa negatiivisesti kokonaistuottavuuteen ja lisää tulojen ylläpitämiseen liittyvien hyvinvointivaltion ohjelmien kustannuksia. Borjas ja Trejo (1991), Baker ja Benjamin (1995), Borjas ja Hilton (1996) sekä Hansen ja Lofstrom (2003) havaitsivat, että se, missä määrin maahanmuuttajat käyttävät hyvinvointivaltion palveluja, riippuu maahanmuuton aallosta ja muuttajien ryhmästä, mutta myös sen, että yleensä maahanmuuttajat käyttävät hyvinvointivaltion palveluja ja etuuksia jopa enemmän kuin kantaväestö. Muiden tutkimusten mukaan maahanmuuttajien työkyvyn merkitys on kiistanalainen ja herkkä aihe, sillä köyhyys ja ansiotulojen polarisaatio lisääntyvät, jos työkyky heikkenee (Galloway & Aaberge, 2005; Blume ym., 2007). Työn polarisaatio osoittautuu yhdeksi perustekijäksi, joka vaikuttaa palkkojen jakautumiseen ja köyhyysriskiin Suomessa (Asplund ym., 2011; Goos, Manning & Salomons, 2009; Mitrunen, 2013).

Kun maahanmuuttoa tarkastellaan funktionaalisesti ja työvoiman tarjonnan näkökulmasta, saadaan selville, mikä vaikutus maahanmuutolla on tuotannon tekijöiden allokaatioon ja tulojen uudelleenjakoon. Jos oletetaan, että yksi tuotantotekijä voi tulla vaikkapa vain osittain korvatuksi toisella tuotantotekijällä (esim. maahanmuuttajien työvoimalla korvataan kotimaista työvoimaa), voi maahanmuutto parantaa tuotannon kokonaistehokkuutta. Tässä tutkimuksessa tuotantofunktiota käytettiin työntekijän käytettävissä olevien ansiotulojen arvioimiseen ja saatiin selville, miten talouskasvu ja tuottavuus vaikuttavat tulojen uudelleenjakoon maahanmuuttajien ja kantaväestön keskuudessa.

Tutkimuksessa pyrittiin vastaamaan seuraavaan kahteen kysymykseen:

- 1) Jos oletetaan, että yksi tuotantotekijä (esim. kantaväestön työvoima) korvataan toisella tuotantotekijällä (esim. maahanmuuttajien työvoima), miten silloin käy tulojen uudelleenjaon, kun huomioidaan muutokset talouskasvussa, tuottavuudessa ja hyvinvointivaltion etuisuuksissa?
- 2) Kuinka sellaiset valikointi- ja rakennetekijät, kuten koulutus, ammatti ja toimiala, vaikuttavat tulojen uudelleenjakoon, kun samanaikaisesti huomioidaan muutokset talouskasvussa, tuottavuudessa ja hyvinvointivaltion etuuksissa?

3.1. Aineisto ja menetelmä

Tutkimuksen lähtökohtana on oletus, että makrotaloudelliset tekijät ja hyvinvointivaltion etuisuudet, jotka ovat vuorovaikutuksessa keskenään, vaikuttavat maahanmuuttajien tulojen kehitykseen erityisesti riskitilanteissa. Näiden tekijöiden vaikutuksen arvioimiseksi tutkimuksessa toteutetaan monitasomalli kahdella eri tasolla, mikrotasolla ja makrotasolla, ja maahanmuuttajien osalta saatuja havaintoja verrataan vastaavaan kehitykseen kantaväestön keskuudessa. Tutkimuksessa hyödynnetään EU-SILC -aineistoa Suomelle vuosilta 2004–2016 (N = 2,484 maahanmuuttajaa, N = 107,501 alkuperäisasukasta). Monitasomallia on mukautettu painokertoimiin.

Mikrotasolla arvioidaan satunnaisefektinä kyseisen vuoden aikana henkilön käytettävissä olevat ansiotulot (bruttotulot) ja kiinteinä efekteinä koulutus, ammatti, toimiala ja sosiaaliturvaetuisuuksia (liitetaulukot 1.1 ja 1.2 sisältävät tietoa käytetyistä muuttujista).

Makrotasolla kontrolloitavina muuttujina käytetään Tilastokeskuksen tilastoa makrotaloudellisista indikaattoreista, kuten bruttokansantuote¹, bruttokansantulo², arvonlisäyksen

---

¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kansantalouden tilinpito [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-8881. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 26.8.2019]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vtp/kas.html>

² Suomen virallinen tilasto (SVT): Kansantalouden tilinpito [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-8881. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 26.8.2019]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vtp/kas.html>

volyymien muutos³, työn tuottavuuden muutos⁴, kokonaistuottavuuden muutos⁵, kokonaistuottavuuden kontribuutio (pääomapanoksen kontribuutio, ICT-pääoman kontribuutio, T&K-pääoman kontribuutio, koneiden ja laitteiden kontribuutio, tehtyjen työtuntien kontribuutio) ja työn tuottavuuden kontribuutio (pääomaintensiteetin kontribuutio, ICT-pääomaintensiteetin kontribuutio, T&K-intensiteetin kontribuutio, koneiden ja laitteiden pääomaintensiteetin kontribuutio). Liitetaulukko 1.3 sisältää tietoa käytetyistä makrotason muuttujista. Bruttokansantuotteen ja bruttokansantulon muutos arvioidaan arvon prosentuaalinen muutos. Työn tuottavuuden muutos ja kokonaistuottavuuden muutos arvioidaan, kuten arvonlisäyksen volyymin muutos, prosenteissa. Myös kontribuution muutos arvioidaan arvonlisäyksen volyymin prosentuaalisena muutoksena.

3.2. Empiirinen tutkimus

3.2.1. Mikrotason tekijät

Tutkimuksen ensimmäisen vaiheen tulokset paljastavat melko erilaisia trendejä maahanmuuttajien ja kantaväestön tulojen erilaisuudesta (taulukko 1).

Taulukko 1. Lineaarinen monitasomalli (REML) henkilön käytettävissä oleville ansiotuloille ja mikrotason indikaattoreille (t-arvot suluissa) ennen ja jälkeen sosiaalietuuksien vaikutusta (random intercept and fixed slope)

	Ennen sosiaaliturvaetuksien vaikutusta		Sosiaaliturvaetuksien vaikutus on otettu huomioon	
	Maahanmuuttajat	Kantaväestö	Maahanmuuttajat	Kantaväestö
Regressioyhtälön vakiotermi	43020,38*** (9,74)	63220,28*** (125,11)	43011,64*** (10,20)	63719,29*** (127,78)
Koulutus: Ylempi/alempi korkeakouluaste tai tutkijakoulutusaste (referenssiryhmä)				
Toinen aste/erikoisammattikoulutusaste tai ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	-6025,76*** (-6,27)	-10041,89*** (-56,39)	-6584,88*** (-7,16)	-9964,10*** (-56,71)
Ammattiryhmä: Johtajat (referenssiryhmä)				
Erityisasiantuntijat	5750,21** (3,05)	-4683,55*** (-17,27)	7302,17*** (4,05)	-4301,58*** (-16,05)
Asiantuntijat	-3361,55 (-1,71)	-15309,79*** (-54,86)	-1912,72 (-1,01)	-15125,56*** (-54,92)
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	-6016,23* (-2,41)	-20555,41*** (-56,98)	-3853,49 (-1,61)	-20267,95*** (-56,93)
Palvelu- ja myyntityöntekijät	-12131,13*** (-6,45)	-18641,56*** (-61,37)	-10190,22*** (-5,65)	-18237,37*** (-60,81)
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	-15726,02** (-2,92)	-28979,40*** (-41,98)	-14438,01** (-2,80)	-28457,88*** (-41,79)
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	-5567,63* (-2,54)	-19128,67*** (-57,83)	-3566,85 (-1,69)	-18455,08*** (-56,50)
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	-4055,07 (-1,72)	-19408,50*** (-54,71)	-2546,63 (-1,13)	-18911,57*** (-54,01)
Muut työntekijät	-11002,41*** (-5,30)	-20295,28*** (-51,45)	-7889,95*** (-3,95)	-19432,12*** (-49,85)
Toimiala: Rahoitus- ja vakuustointi (referenssiryhmä)				
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	-15520,31* (-2,30)	-22295,44*** (-28,11)	-14736,59* (-2,28)	-22172,97*** (-28,34)

³ Tilasto: Tuottavuustutkimukset [verkojulkaisu]. ISSN=2343-4317. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 22.8.2019].

Saantitapa: <http://www.stat.fi/ti/tut/kas.html>

⁴ Tilasto: Tuottavuustutkimukset [verkojulkaisu]. ISSN=2343-4317. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 22.8.2019].

Saantitapa: <http://www.stat.fi/ti/tut/kas.html>

⁵ Tilasto: Tuottavuustutkimukset [verkojulkaisu]. ISSN=2343-4317. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 22.8.2019].

Saantitapa: <http://www.stat.fi/ti/tut/kas.html>

Kaivostoiminta ja louhinta; teollisuus; sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta; vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	-5759,72 (-1,28)	-4808,34*** (-9,43)	-4379,31 (-1,02)	-4726,11*** (-9,39)
Rakentaminen	-10048,05* (-2,13)	-16472,32*** (-29,76)	-9461,01* (-2,10)	-16044,33*** (-29,38)
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	-7172,57 (-1,60)	-15571,38*** (-30,00)	-6150,36 (-1,44)	-15395,75*** (-30,07)
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	-14298,60** (-3,12)	-20330,47*** (-31,40)	-12887,41** (-2,94)	-19935,14*** (-31,21)
Kuljetus ja varastointi; informaatio ja viestintä	-7381,72 (-1,62)	-11323,62*** (-21,69)	-6421,17 (-1,48)	-11180,62*** (-21,71)
Kiinteistöalan toiminta	-13733,69** (-3,04)	-18254,12*** (-35,28)	-13314,96** (-3,09)	-17593,55*** (-34,47)
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	-2194,24 (-0,44)	-8667,88*** (-15,43)	-2466,33 (-0,52)	-8600,00*** (-15,53)
Koulutus	-12218,35** (-2,68)	-16249,52*** (-29,90)	-10088,00* (-2,31)	-15488,97*** (-28,88)
Terveys- ja sosiaalipalvelut	-5350,64 (-1,20)	-14645,57*** (-28,75)	-4900,65 (-1,15)	-14245,64*** (-28,35)
Muu palvelutoiminta; kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön; kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta; ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; hallinto- ja tukipalvelutoiminta; taiteet, viihde ja virkistys	-18935,42*** (-4,12)	-23899,10*** (-42,82)	-17256,81*** (-3,93)	-23080,75*** (-41,90)
Sosiaaliturvaetuudet				
Työttömyysturva	-	-	-2,26*** (-14,14)	-1,65*** (-40,29)
Vanhuuseläkkeet	-	-	-0,86** (-3,17)	-0,55*** (-26,41)
Perustoimentuloturva	-	-	-0,20 (-0,23)	-0,30*** (-3,58)
Sairausajan tuet	-	-	-0,65 (-0,96)	-1,14*** (-14,95)
Työkyvyttömyyseläkkeet	-	-	-1,17** (-3,13)	-0,67*** (-16,69)
Koulutustuet	-	-	-1,96*** (-5,76)	-1,21*** (-16,03)
LogLik	-27831,07	-1228454	-27713,74	-1226978
N	2484	107501	2484	107501

Regressioyhtälön vakiotermi kuvaa henkilön käytettävissä olevien ansiotulojen määrää suhteessa referenssiryhmän tuloihin, jotka on laskettu erikseen maahanmuuttajille ja kantaväestölle kahdella eri tavalla: ilman sosiaaliturvaetuuksien vaikutusta ja kun sosiaaliturvaetuuksien vaikutus on otettu huomioon. Tulosten mukaan kantaväestön ansiotulot ovat 47 % korkeampia kuin maahanmuuttajien ansiotulot, ilman sosiaaliturvaetuuksien vaikutusta (63,220.28 euroa kantaväestölle vs. 43,020.38 euroa maahanmuuttajille). Kun sosiaaliturvaetuuksien vaikutus otetaan huomioon, maahanmuuttajien ansiotulot jäävät samalle tasolle (43,011.64 euroa), kun taas kantaväestön ansiotulot hieman kasvavat (63,719.29 euroa). Kertoimet taulukossa 1 näyttävät, miten regressioyhtälön vakio-termit muuttuvat jokaisessa ryhmässä verrattuna referenssiryhmän vakio-termiin. Tulokset osoittavat, että kantaväestön referenssiryhmällä on korkeammat ansiotulot kuin muilla ryhmillä, mutta erityisasiantuntijoiden ryhmässä korkeammat ansiotulot kuin referenssiryhmällä. Toisaalta sosiaaliturvaetuudet (työttömyysturva, vanhuuseläkkeet, perustoimentuloturva, sairausajan tuet, työkyvyttömyyseläkkeet, koulutustuet) hieman laskevat niin kantaväestön kuin maahanmuuttajien ansiotulojen tasoja. Maahanmuuttajilla tämä vaikutus on jopa merkitsevämpää kuin kantaväestöllä erityisesti työttömyysturvan, työkyvyttömyyseläkkeen ja koulutustuen suhteen.

3.2.2. Makrotason tekijät ja rakenne-efektit

Analyysin toisessa vaiheessa mikrotason regressioyhtälön arvot (eli sovitteet) otettiin uutena muuttujana makrotason regressiomalliin (Lewis & Linzer, 2005). Taulukot 2, 3 ja 4 sisältävät elastisuuskertoimet, jotka on laskettu henkilön käytettävissä oleville ansiotuloille ja makrotason taloudellisille tekijöille huomioon ottaen sosiaaliturvaetuuksien vaikutukset.

3.2.2.1. Tekijänä koulutus

Koulutuksen vaikutusta henkilön käytettävissä oleviin ansiotuloihin arvioitaessa (taulukko 2) tulokset näyttävät siltä, että bruttokansantuotteen ja bruttokansantulon 1 %:n kasvu aiheuttaa ansiotulojen 0,5–0,6 %:n kasvua sekä kantaväestölle että maahanmuuttajille. Tämä vaikutus on kuitenkin korkeampi työntekijöillä, joilla on toisen asteen koulutus/erikoisammattikoulutus, verrattuna niihin työntekijöihin, joilla on ylempi/alempi korkeakouluaste tai tutkijakoulutusaste. Sillä ei kuitenkaan näytä olevan vaikutusta sosiaaliturvaetuuksiin kantaväestölle ja maahanmuuttajille.

Taulukko 2. Elastisuuskertoimet koulutusryhmille ja makrotaloudellisille indikaattoreille ennen ja jälkeen sosiaalietuuksien vaikutusta (random intercept and fixed slope)

Ylempi/alempi korkeakouluaste tai tutkijakoulutusaste (referenssiryhmä)	Bruttokansantuote, arvon muutos, %	Bruttokansantulo, arvon muutos, %	Arvonlisäyksen volyymien muutos, %	Työn tuottavuuden muutos, %	Kokonaistuottavuuden muutos, %	Kokonaistuottavuus, kontribuutio:				Työn tuottavuus, kontribuutio:				
						Pääomapanoksen kontribuutio yhteensä, %	ICT-pääoman kontribuutio, %	T&K-pääoman kontribuutio, %	Koneiden ja laitteiden kontribuutio, %	Tehtyjen työtuntien kontribuution muutos, %	Pääomaintensiteetin kontribuutio, %	ICT-pääomaintensiteetin kontribuutio, %	T&K-intensiteetin kontribuutio, %	Koneiden ja laitteiden pääomaintensiteetin kontribuutio, %
Ennen sosiaaliturvaetuuksien vaikutusta														
Maahanmuuttajat, Toinen aste/erikoisammattikoulutusaste	0,58	0,69	0,35	0,05	0	0,09	0,32	0,20	0,25	0,02	-0,01	0,16	0,03	-0,07
Kantaväestö, Toinen aste/erikoisammattikoulutusaste	0,51	0,58	0,49	0,53	0,35	0,08	0,31	0,21	0,17	0,02	0,03	0,31	0,13	0,00
Sosiaaliturvaetuuksien vaikutus on otettu huomioon														
Maahanmuuttajat, Toinen aste/erikoisammattikoulutusaste	0,57	0,68	0,34	0,03	-0,02	0,09	0,31	0,20	0,26	0,02	0,00	0,15	0,04	-0,07
Kantaväestö, Toinen aste/erikoisammattikoulutusaste	0,51	0,58	0,49	0,53	0,35	0,08	0,31	0,21	0,17	0,02	0,03	0,31	0,13	0,00

Makrotaloudellisten tekijöiden vaikutus oli lähes samankaltainen, kun arvioitiin arvonlisäyksen volyymin 1 %:n kasvun vaikutusta henkilön käytettävissä oleviin ansiotulojen kasvuun. Vaikutus ansiotuloihin oli 0,3–0,4 %:a työntekijöille, joilla on toisen asteen/erikoisammattikoulutusaste. Työn tuottavuuden ja kokonaistuottavuuden 1 %:n kasvu aiheuttaa ansiotulojen positiivisia muutoksia kantaväestölle, jolla on toisen asteen koulutus/erikoisammattikoulutus, mutta vaikutus oli olematon maahanmuuttajille. Kun otetaan huomioon kokonaistuottavuuden kontribuutio arvonlisäyksen volyymin muutokseen, tulokset osoittavat, että pääomapanoksen kontribuution, ICT-pääoman kontribuution, T&K-pääoman kontribuution ja tehtyjen työtuntien kontribuution muutos (0.01 %:n arvonlisäyksen volyymin kasvu) aikaansaa saman positiivisen efektin niin kantaväestön kuin maahanmuuttajien ansiotuloihin. Ansiotulojen kasvu on kuitenkin merkitsevämpää työntekijöille, joilla on toisen asteen koulutus/erikoisammattikoulutus. Toisaalta kokonaistuottavuuden koneiden ja laitteiden kontribuution kasvu ja työn tuottavuuden, ICT-pääomaintensiteetin ja T&K-intensiteetin kontribuutio aiheuttavat positiivisempaa kasvua ansiotuloissa maahanmuuttajille, joilla on toisen asteen koulutus/erikoisammattikoulutus, kuin kantaväestölle.

3.2.2.2. Tekijänä ammatti

Kun otetaan huomioon ammatin vaikutus ansiotulojen tasoon (taulukot 3a ja 3b), tulokset osoittavat, että bruttokansantulon, arvonlisäyksen volyymin, työn tuottavuuden ja kokonaistuottavuuden kasvu aiheuttaa ansiotulojen kasvua kaikille ammattiryhmille referenssiryhmään (johtajat) verrattuna. Esimerkiksi bruttokansantuotteen ja bruttokansantulon 1 %:n kasvu aiheuttaa 2–3 %:n ansiotulojen kasvua toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöille, maanviljelijöille, metsätyöntekijöille erityisesti maahanmuuttajien keskuudessa (taulukko 3a).

Taulukko 3a. Elastisuuskertoimet eri ammattiryhmille ja makrotaloudellisille indikaattoreille ennen sosiaalieläisyyden vaikutusta (random intercept and fixed slope)

		Kokonaistuottavuus, kontribuutio:								Työn tuottavuus, kontribuutio:				
Johtajat (referenssiryhmä)	Bruttokansantuote, arvon muutos, %	Bruttokansantulo, arvon muutos, %	Arvonlisäyksen volyymin muutos, %	Työn tuottavuuden muutos, %, %	Kokonaistuottavuuden muutos, %, %	Pääomapanoksen kontribuutio yhteensä, %	ICT-pääoman kontribuutio, %	T&K-pääoman kontribuutio, %	Koneiden ja laitteiden kontribuutio, %	Tehtyjen työtuntien kontribuution muutos, %	Pääomaintensiteetin kontribuutio, %	ICT-pääomaintensiteetin kontribuutio, %	T&K-intensiteetin kontribuutio, %	Koneiden ja laitteiden pääomaintensiteetin kontribuutio, %
Ennen sosiaaliturvauksien vaikutusta														
Erityisasiantuntijat	0,96	1,21	2,1	3,59	2,82	0,21	0,72	0,97	0,16	0,04	0,21	1,17	0,84	0,25
Asiantuntijat	1,39	1,63	2,22	3,59	3	0,19	0,67	0,87	0,11	0,05	0,17	0,91	0,65	-0,11
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2,08	2,63	3,41	5,49	4,4	0,35	1,40	1,33	0,42	0,07	0,23	1,77	0,92	0,17
Palvelu- ja myynti-työntekijät	1,18	1,42	1,89	3,43	2,43	0,28	1,01	1,17	0,31	0,04	0,26	1,33	0,84	0,12
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2,85	3,44	4,21	6,73	5,15	0,43	1,57	1,64	0,50	0,10	0,32	1,85	1,24	-0,03
Rakennus-, korjaus- ja valmistus-työntekijät	0,64	0,81	1,53	3,03	1,95	0,27	1,05	1,10	0,35	0,02	0,28	1,47	0,88	0,35
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	1,59	1,76	2,25	3,38	2,49	0,28	0,93	1,20	0,38	0,06	0,25	1,25	0,90	0,03
Muut työntekijät	2,74	3,02	3,26	4,85	3,42	0,45	1,61	1,60	0,98	0,09	0,32	1,92	1,13	0,24
Erityisasiantuntijat	1,21	1,56	1,61	2,26	1,48	0,31	1,13	1,09	0,60	0,05	0,16	1,29	0,60	0,05
Asiantuntijat	1,55	1,94	1,94	2,65	1,76	0,34	1,24	1,19	0,63	0,06	0,18	1,40	0,67	0,05
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2,06	2,49	2,42	3,14	2,11	0,40	1,47	1,34	0,82	0,08	0,19	1,60	0,75	0,03
Palvelu- ja myyntityöntekijät	2,18	2,63	2,57	3,37	2,3	0,42	1,52	1,38	0,87	0,09	0,20	1,65	0,77	0,03
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2,47	2,95	2,85	3,68	2,45	0,47	1,73	1,52	1,02	0,10	0,22	1,86	0,86	0,05
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	2,1	2,55	2,52	3,26	2,13	0,44	1,60	1,42	0,98	0,09	0,21	1,76	0,83	0,10
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	2,56	3,11	3,04	3,92	2,58	0,50	1,86	1,62	1,17	0,10	0,25	2,02	0,94	0,13
Muut työntekijät	2,15	2,62	2,55	3,31	2,19	0,43	1,58	1,44	0,89	0,09	0,21	1,71	0,82	0,04

Kun otetaan huomioon sosiaalieläisyyden vaikutus ansiotuloihin, tulokset näyttävät hieman positiivisempaa muutosta ansiotulojen kasvussa kaikissa ammattiryhmissä maahanmuuttajien keskuudessa. Kantaväestön ansiotulojen taso ei kuitenkaan muutu sosiaalieläisyyden vaikutuksen takia (taulukko 3b).

Taulukko 3b. Elastisuuskertoimet eri ammattiryhmille ja makrotaloudellisille indikaattoreille, kun sosiaalityrvaetuksien vaikutus on otettu huomioon (random intercept and fixed slope)

		Kokonaistuottavuus, kontribuutio:								Työn tuottavuus, kontribuutio:						
Johtajat (referenssiryhmä)		Bruttokansantuote, arvon muutos, %	Bruttokansantulo, arvon muutos, %	Arvonlisäyksen volyymin muutos, %	Työn tuottavuuden muutos, %, %	Kokonaistuottavuuden muutos, %, %	Pääomapanoksen kontribuutio yhteensä, %	ICT-pääoman kontribuutio, %	T&K-pääoman kontribuutio, %	Koneiden ja laitteiden kontribuutio, %	Tehtyjen työtuntien kontribuution muutos, %	Pääomaintensiteetin kontribuutio, %	ICT-pääomaintensiteetin kontribuutio, %	T&K-intensiteetin kontribuutio, %	Koneiden ja laitteiden pääomaintensiteetin kontribuutio, %	
Sosiaaliturvatuksien vaikutus on otettu huomioon																
Maahanmuuttajat	Erityisasiantuntijat	0,99	1,25	2,14	3,62	2,86	0,21	0,72	0,98	0,15	0,04	0,21	1,17	0,84	0,24	
	Asiantuntijat	1,43	1,67	2,25	3,63	3,05	0,19	0,66	0,86	0,11	0,06	0,17	0,89	0,64	-0,13	
	Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2,11	2,65	3,42	5,52	4,39	0,35	1,43	1,35	0,43	0,07	0,24	1,80	0,93	0,16	
	Palvelu- ja myyntityöntekijät	1,22	1,45	1,90	3,45	2,45	0,28	1,02	1,18	0,30	0,04	0,26	1,34	0,84	0,11	
	Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2,86	3,42	4,21	6,73	5,19	0,42	1,55	1,61	0,49	0,09	0,31	1,82	1,21	-0,03	
	Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	0,67	0,82	1,53	3,03	1,94	0,27	1,06	1,10	0,34	0,02	0,28	1,48	0,88	0,35	
	Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	1,62	1,77	2,26	3,38	2,49	0,28	0,94	1,21	0,39	0,06	0,25	1,26	0,91	0,02	
	Muut työntekijät	2,81	3,09	3,33	4,91	3,48	0,45	1,63	1,61	0,99	0,09	0,32	1,93	1,14	0,23	
	Erityisasiantuntijat	1,22	1,56	1,61	2,26	1,48	0,31	1,13	1,10	0,60	0,05	0,16	1,29	0,60	0,05	
	Asiantuntijat	1,55	1,94	1,95	2,65	1,76	0,34	1,25	1,19	0,64	0,06	0,18	1,40	0,67	0,05	
Kantaväestö	Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2,06	2,49	2,42	3,14	2,11	0,40	1,47	1,34	0,82	0,08	0,19	1,60	0,75	0,03	
	Palvelu- ja myyntityöntekijät	2,18	2,63	2,57	3,36	2,29	0,42	1,52	1,38	0,87	0,09	0,20	1,65	0,77	0,03	
	Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	2,47	2,96	2,85	3,68	2,45	0,47	1,73	1,52	1,02	0,10	0,22	1,86	0,86	0,05	
	Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	2,10	2,55	2,52	3,25	2,12	0,44	1,61	1,43	0,98	0,09	0,22	1,77	0,83	0,10	
	Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	2,56	3,11	3,04	3,92	2,58	0,50	1,86	1,62	1,17	0,10	0,25	2,02	0,94	0,13	
	Muut työntekijät	2,14	2,61	2,54	3,29	2,17	0,43	1,58	1,44	0,89	0,09	0,21	1,72	0,83	0,05	

Kantaväestön keskuudessa bruttokansantuotteen ja bruttokansantulon kasvu aiheuttaa ansiotulojen positiivista kasvua (2–3 %) toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden, maanviljelijöiden, metsätyöntekijöiden sekä prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden ryhmissä. Nämä tulokset on laskettu ilman sosiaalityrvaetuksien vaikutusta. Kun sosiaalityrvaetuksien vaikutus otetaan huomioon,

tulokset osoittavat ansiotulojen positiivista kasvua kaikissa ammattiryhmissä maahanmuuttajien keskuudessa, mutta ei kantaväestön keskuudessa.

Maahanmuuttajien keskuudessa arvonlisäyksen volyymin 1 %:n kasvu aiheuttaa ansiotulojen kasvua toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöille (>3 %), maanviljelijöille, metsätyöntekijöille ym. (>4 %) ja muille työntekijöille (>3 %). Kantaväestön keskuudessa arvonlisäyksen volyymin 1 %:n kasvu aiheuttaa ansiotulojen kasvua prosessi- ja kuljetustyöntekijöille (>3%) ja maanviljelijöille, metsätyöntekijöille ym. (>2 %). Kun sosiaaliturvaetuuksien vaikutus on otettu huomioon, positiivinen efekti ansiotulojen kasvuun on merkitsevä kaikille maahanmuuttajien ammattiryhmille. Kantaväestön ansiotulojen taso ei kuitenkaan muutu sosiaaliturvaetuuksien vaikutuksen takia.

Tulokset osoittavat, että 1 %:n kasvu työn tuottavuudessa on merkitsevä maahanmuuttajille: toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöille (5,49 % maahanmuuttajille vs. 3,14 % kantaväestölle), maanviljelijöille, metsätyöntekijöille ym. (6,73 % maahanmuuttajille vs. 3,68 % kantaväestölle) ja muille työntekijöille (4,85 % maahanmuuttajille vs. 3,31 % kantaväestölle). Yhden prosenttiyksikön (1 %:n) työn tuottavuuden kasvu on merkitsevämpää kantaväestössä mm. toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöille, maanviljelijöille ja metsätyöntekijöille, mutta prosessi- ja kuljetustyöntekijöille kantaväestön keskuudessa työn tuottavuuden kasvun vaikutus on jopa merkitsevämpää kuin maahanmuuttajille. Kun sosiaaliturvaetuuksien vaikutus on otettu huomioon, positiivinen efekti ansiotulojen kasvuun on merkitsevä kaikille maahanmuuttajien ammattiryhmille mutta kantaväestön ansiotulojen taso ei kuitenkaan muutu sosiaaliturvaetuuksien vaikutuksen takia.

Toisaalta 1 %:n kokonaistuottavuuden kasvulla on pienempi efekti ansiotuloihin työn tuottavuuden kasvuun verrattuna. Maahanmuuttajien keskuudessa toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöillä, maanviljelijöillä, metsätyöntekijöillä ym. on korkeampaa ansiotulojen kasvua kokonaistuottavuuden kasvun takia kantaväestöön verrattuna. Kantaväestön keskuudessa, 1 %:n kokonaistuottavuuden kasvu aiheuttaa suurempaa ansiotulojen kasvua toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöille, maanviljelijöille, metsätyöntekijöille ym., prosessi- ja kuljetustyöntekijöille (yli 2 % kasvua). Tämä efekti on merkitsevempi kantaväestölle, kun samoille ammattiryhmille maahanmuuttajien keskuudessa.

Lopuksi kokonaistuottavuuden ICT-pääoman kontribuution ja T&K-pääoman kontribuution 0,01 %:n kasvu aiheuttaa positiivisempaa ansiotulojen kasvua kaikille kantaväestön ammattiryhmille (>1 %). Maahanmuuttajien keskuudessa samanlainen efekti on merkitsevempi maanviljelijöille, metsätyöntekijöille ym. ja muille työntekijöille (>1,5 %). Kokonaistuottavuuden koneiden ja laitteiden kontribuutio antaa positiivisempaa vaikutusta ansiotulojen kasvuun maanviljelijöille, metsätyöntekijöille ym. ja prosessi- ja kuljetustyöntekijöille (yli 1 % ansiotulojen kasvua). Lisäksi työn tuottavuuden ICT-pääomaintensiteetin kontribuution 0,01 %:n kasvu aiheuttaa yli 1 %:n

ansiotulojen kasvua kaikille ammattiryhmille paitsi asiantuntijoille maahanmuuttajien ryhmässä. Kantaväestölle tämä efekti on merkittävämpää maanviljelijöille, metsätyöntekijöille ym. (>1 %) ja prosessi- ja kuljetustyöntekijöille (>2 %). Työn tuottavuuden T&K-intensiteetin kontribuutiolla on positiivisempi efekti maanviljelijöille, metsätyöntekijöille ym. (>1 %) maahanmuuttajien keskuudessa.

3.2.2.3. Tekijänä toimiala

Kun analysoitiin toimialan vaikutusta ansiotulojen tasoon, tulokset osoittavat, että bruttokansantuotteen, bruttokansantulon, arvonlisäyksen volyymin, työn tuottavuuden ja kokonaistuottavuuden kasvu aiheuttavat ansiotulojen kasvua maahanmuuttajien keskuudessa erityisesti sellaisilla toimialoilla kuin maatalous, metsätalous ja kalatalous, teollisuus, rakentaminen sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta (taulukko 4a).

Taulukko 4a. Elastisuuskertoimet eri toimialoille ja makrotaloudellisille indikaattoreille ennen sosiaalieläisyyksien vaikutusta (random intercept and fixed slope)

		Rahoitus- ja vakuutus toiminta (referenssiryhmä)	Bruttokansantuote, arvon muutos, %	Bruttokansantulo, arvon muutos, %	Arvonlisäyksen volyymin muutos, %	Työn tuottavuuden muutos, %,	Kokonaistuottavuuden muutos, %,	Kokonaistuottavuus, kontribuutio:				Työn tuottavuus, kontribuutio:			
								Pääomapanoksen kontribuutio yhteensä, %	ICT-pääoman kontribuutio, %	T&K-pääoman kontribuutio, %	Koneiden ja laitteiden kontribuutio, %	Tehtyjen työtuntien kontribuution muutos, %	Pääomaintensiteetin kontribuutio, %	ICT-pääomaintensiteetin kontribuutio, %	T&K-intensiteetin kontribuutio, %
Ennen sosiaaliurvaetuukisien vaikutusta															
Maahanmuuttajat	Maatalous, metsätalous ja kalatalous	2,81	3,67	4,04	4,54	4,25	0,43	1,50	1,43	1,89	0,17	-0,14	1,25	0,89	-0,75
	Kaivostoiminta ja louhinta; teollisuus; sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta; vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	1,84	2,43	2,34	1,79	1,84	0,37	1,24	1,18	1,95	0,14	-0,16	0,99	0,67	-0,46
	Rakentaminen	1,35	1,59	1,48	1,04	1,08	0,28	0,84	0,94	1,52	0,11	-0,11	0,62	0,61	-0,45
	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	0,64	0,87	1,28	0,97	1,33	0,22	0,69	0,80	1,28	0,09	-0,26	0,37	0,45	-0,61
	Majoitus- ja ravitsemistoiminta	1,62	2,07	2	1,27	1,42	0,32	1,06	1,11	1,48	0,13	-0,17	0,76	0,61	-0,71
	Kuljetus ja varastointi; informaatio ja viestintä	0,33	0,74	1,02	0,41	0,56	0,32	0,93	1,12	1,61	0,09	-0,12	0,82	0,72	-0,13

Kantaväestö	Kiinteistöalan toiminta	3,19	3,82	3,76	4,15	3,83	0,4 3	1,56	1,31	2,0 2	0,1 7	- 0,1 4	1,3 4	0,73	- 0,5 8
	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	3,59	4,86	5,74	6,07	6,16	0,5 2	1,97	1,51	2,4 9	0,2 2	- 0,3 2	1,7 1	0,91	- 0,2 1
	Koulutus	1,51	2,43	2,84	3,13	3,76	0,2 2	0,83	0,84	1,4 7	0,1 2	- 0,3 6	0,5 0	0,25	- 0,6 0
	Terveys- ja sosiaalipalvelut	2,15	2,7	2,7	2,28	2,24	0,3 8	1,19	1,22	1,9 7	0,1 5	- 0,1 3	1,0 3	0,76	- 0,4 2
	Muu palvelutoiminta; kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön; kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta; ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; hallinto- ja tukipalvelutoiminta; taiteet, viihde ja virkistys	-0,29	-0,23	-0,29	-0,71	-0,59	0,1 8	0,49	0,79	1,0 1	0,0 5	- 0,0 9	0,2 7	0,40	- 0,5 8
	Maatalous, metsätalous ja kalatalous	0,41	0,33	0,26	0,06	-0,36	0,2 0	0,71	0,57	0,3 6	0,0 2	0,1 2	0,8 2	0,39	0,0 9
	Kaivostoiminta ja louhinta; teollisuus; sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta; vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	-0,5	-0,71	-0,65	-1,02	-1,1	0,0 4	0,12	0,15	0,0 0	- 0,0 1	0,0 7	0,2 2	0,18	0,0 7
	Rakentaminen	-0,29	-0,49	-0,42	-0,71	-0,93	0,1 0	0,32	0,31	0,1 6	0,0 0	0,1 0	0,4 7	0,29	0,1 2
	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	-0,18	-0,32	-0,28	-0,56	-0,72	0,0 9	0,29	0,28	0,1 3	0,0 0	0,0 8	0,4 1	0,23	0,0 9
	Majoitus- ja ravitsemistoiminta	0,06	-0,07	-0,08	-0,34	-0,64	0,1 4	0,45	0,41	0,1 9	0,0 1	0,1 0	0,5 5	0,32	0,0 7
	Kuljetus ja varastointi; informaatio ja viestintä	-1,05	-1,35	-1,1	-1,54	-1,53	0,0 2	-0,06	0,12	- 0,0 8	- 0,0 2	0,0 8	0,1 3	0,20	0,1 4
	Kiinteistöalan toiminta	0,18	0,09	0,01	-0,07	-0,26	0,1 0	0,33	0,29	0,0 9	0,0 0	0,0 6	0,4 1	0,21	0,0 2
	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	-0,38	-0,6	-0,5	-0,89	-0,94	0,0 5	0,12	0,14	0,0 2	- 0,0 1	0,0 6	0,2 0	0,17	0,0 6
	Koulutus	-0,21	-0,43	-0,41	-0,69	-0,8	0,0 6	0,17	0,22	0,0 1	- 0,0 1	0,0 7	0,2 8	0,20	0,0 3
	Terveys- ja sosiaalipalvelut	-0,12	-0,27	-0,24	-0,44	-0,61	0,0 9	0,28	0,27	0,0 9	0,0 0	0,0 7	0,3 8	0,22	0,0 5
	Muu palvelutoiminta; kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön; kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta; ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; hallinto- ja tukipalvelutoiminta; taiteet, viihde ja virkistys	0,12	0,03	-0,01	-0,23	-0,49	0,1 3	0,44	0,39	0,1 0	0,0 1	0,0 9	0,5 3	0,28	0,0 3

Kun sosiaaliturvaetuuksien vaikutus on otettu huomioon, käy ilmi, että sillä on sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia maahanmuuttajien ansiotulojen kasvuun (taulukko 4b).

Taulukko 4b. Elastisuuskertoimet eri toimialoille ja makrotaloudellisille indikaattoreille, kun sosiaaliturvaetuuksien vaikutus on otettu huomioon (random intercept and fixed slope)

							Kokonaistuottavuus, kontribuutio:				Työn tuottavuus, kontribuutio:				
	Rahoitus- ja vakuutus toiminta (referenssiryhmä)	Bruttokansantuote, arvon muutos, %	Bruttokansantulo, arvon muutos, %	Arvonlisäyksen volymin muutos, %	Työn tuottavuuden muutos, %	Kokonaistuottavuuden muutos, %	Pääomapanoksen kontribuutio yhteensä, %	ICT-pääoman kontribuutio, %	T&K-pääoman kontribuutio, %	Koneiden ja laitteiden kontribuutio, %	Tehtyjen työtuntien kontribuution muutos, %	Pääomaintensiteetin kontribuutio, %	ICT-pääomaintensiteetin kontribuutio, %	T&K-intensiteetin kontribuutio, %	Koneiden ja laitteiden pääomaintensiteetin kontribuutio, %
Sosiaaliturvaetuuksien vaikutus on otettu huomioon															
	Maatalous, metsätalous ja kalatalous	2,79	3,62	4,01	4,50	4,22	0,43	1,50	1,42	1,86	0,17	-0,15	1,25	0,88	-0,76
	Kaivostoiminta ja louhinta; teollisuus; sähkö-, kaas- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta; vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	1,84	2,41	2,33	1,77	1,82	0,37	1,24	1,18	1,93	0,14	-0,16	1,00	0,66	-0,46
	Rakentaminen	1,37	1,61	1,51	1,09	1,13	0,28	0,84	0,93	1,51	0,11	-0,12	0,62	0,61	-0,46
	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	0,63	0,84	1,27	0,95	1,30	0,22	0,69	0,81	1,26	0,09	-0,26	0,37	0,46	0,62
	Majoitus- ja ravitsemistoiminta	1,58	2,02	1,96	1,22	1,38	0,31	1,04	1,10	1,44	0,13	-0,18	0,74	0,60	0,73
Maahanmuuttajat	Kuljetus ja varastointi; informaatio ja viestintä	0,33	0,74	1,02	0,40	0,55	0,32	0,93	1,13	1,59	0,09	-0,12	0,83	0,72	0,14
	Kiinteistöalan toiminta	3,17	3,81	3,76	4,15	3,83	0,42	1,55	1,31	1,99	0,17	-0,15	1,33	0,72	0,59
	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	3,61	4,90	5,78	6,08	6,19	0,52	1,98	1,51	2,48	0,22	-0,33	1,72	0,91	0,22
	Koulutus	1,49	2,43	2,85	3,14	3,80	0,22	0,81	0,83	1,42	0,12	-0,37	0,48	0,24	0,63
	Terveys- ja sosiaalipalvelut	2,14	2,69	2,69	2,26	2,22	0,37	1,19	1,22	1,95	0,15	-0,14	1,03	0,75	0,43
	Muu palvelutoiminta; kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön; kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta; ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; hallinto- ja tukipalvelutoiminta; taiteet, viihde ja virkistys	-0,12	-0,07	-0,18	-0,57	-0,46	0,18	0,51	0,80	0,98	0,05	-0,10	0,28	0,40	-0,62
Kantaväestö	Maatalous, metsätalous ja kalatalous	0,41	0,33	0,26	0,06	-0,36	0,20	0,71	0,57	0,36	0,02	0,12	0,82	0,39	0,09
	Kaivostoiminta ja louhinta; teollisuus; sähkö-, kaas- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta;	-0,50	-0,71	-0,66	-1,02	-1,11	0,04	0,12	0,16	0,01	-0,01	0,07	0,22	0,18	0,07

vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito														
Rakentaminen	-0,30	-0,49	-0,42	-0,72	-0,95	0,11	0,3 2	0,3 1	0,1 6	0,0 0	0,1 0	0,4 7	0,3 0	0,1 2
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	-0,19	-0,32	-0,28	-0,56	-0,73	0,09	0,2 9	0,2 8	0,1 3	0,0 0	0,0 8	0,4 1	0,2 3	0,0 9
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	0,06	-0,07	-0,08	-0,35	-0,64	0,14	0,4 5	0,4 1	0,1 9	0,0 1	0,1 0	0,5 5	0,3 2	0,0 7
Kuljetus ja varastointi; informaatio ja viestintä	-1,05	-1,35	-1,10	-1,55	-1,53	0,02	- 0,0 6	0,1 2	- 0,0 8	- 0,0 2	0,0 8	0,1 3	0,2 0	0,1 4
Kiinteistöalan toiminta	0,18	0,08	0,00	-0,08	-0,27	0,10	0,3 3	0,2 9	0,0 9	0,0 0	0,0 6	0,4 1	0,2 1	0,0 2
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	-0,38	-0,60	-0,49	-0,89	-0,94	0,05	0,1 2	0,1 4	0,0 2	- 0,0 1	0,0 5	0,2 0	0,1 7	0,0 6
Koulutus	-0,20	-0,42	-0,41	-0,69	-0,80	0,06	0,1 7	0,2 2	0,0 1	- 0,0 1	0,0 7	0,2 9	0,2 0	0,0 3
Terveys- ja sosiaalipalvelut	-0,12	-0,27	-0,25	-0,45	-0,62	0,09	0,2 8	0,2 7	0,0 9	0,0 0	0,0 7	0,3 8	0,2 2	0,0 5
Muu palvelutoiminta; kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön; kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta; ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; hallinto- ja tukipalvelutoiminta; taiteet, viihde ja virkistys	0,11	0,02	-0,02	-0,24	-0,50	0,13	0,4 4	0,4 0	0,1 0	0,0 1	0,0 9	0,5 3	0,2 8	0,0 3

Tulosten mukaan kokonaistuottavuuden, ICT-pääoman kontribuution ja T&K-pääoman kontribuution 0,01 %:n kasvun vaikutus ansiotulojen kasvuun oli positiivisinta sellaisilla toimialoilla kuin maatalous, metsätalous ja kalatalous, teollisuus ja majoitus- ja ravitsemistoiminta maahanmuuttajien keskuudessa. Kokonaistuottavuuden, koneiden ja laitteiden, kontribuutio oli puolestaan positiivisempaa ansiotulojen kasvuun maahanmuuttajilla kaikilla toimialoilla ja erityisesti kiinteistöalan julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen toimialoilla. Työn tuottavuuteen ICT-pääomaintensiteetin kasvu tuotti 0,01 %:n lisäyksen ja sitä kautta positiivisia vaikutuksia rahantulojen kasvuun maanmuuttajilla sellaisilla toimialoilla kuin maatalous, metsätalous ja kalatalous, kiinteistöalan toiminta, julkinen hallinto ja maanpuolustus sekä terveys- ja sosiaalipalvelut.

4. Kaksoisstandardipolitiikka: Ovatko maahanmuuttajat hyvinvointivaltion taakka?

Kysymys maahanmuuttajien taloudellisesta suorituskyvystä ja sen vaikutuksesta ansiotuloihin ja kokonaistuotannon arvoon on kiistanalainen aihe tutkimuskirjallisuudessa (Felbermayr, Hiller & Sala, 2010; Ottaviano & Peri, 2012; Ortega & Peri, 2014; Rodrik ym., 2004; Noguer & Siscart, 2005). Kun tätä aihetta käsitellään, viitataan yleensä siihen, miten maahanmuuttajat osallistuvat työhön ja miten se vaikuttaa sosiaaliturva- ja hyvinvointietuuksien käyttöön. Olemassa oleva kirjallisuus viittaa siihen, että maahanmuuttajat olisivat sosiaaliturva- ja hyvinvointiriippuvaisia.

Työttömyyden vuoksi maahanmuuttajat ovat enemmän riippuvaisia sosiaaliturvasta ja hyvinvoinnista kuin kantaväestö (Hansen & Lofstrom, 2003). Borjasin ja Trejon (1991) tutkimuksen mukaan ne maahanmuuttajakohortit, jotka ovat vastikään muuttaneet maahan, käyttävät hyvinvointijärjestelmien tarjoamia mahdollisuuksia intensiivisemmin kuin ne kohortit, jotka ovat muuttaneet maahan heitä aikaisemmin. Borjas ja Hilton (1996) havaitsivat, että ero rahaetuuksien saamisen todennäköisyydessä maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä on pieni, mutta että tämä ero kasvaa riippuen siitä, millaista avustushjelmaa arvioidaan. Yleensä maahanmuuttajakotitaloudet saavat useammin jonkin tyyppistä apua, ja niillä on useampia ja pitkäaikaisempia etuisuusjaksoja verrattuna kantaväestönsaamiin etuisuusjaksoihin. Tästä seuraa, että tyypillisellä maahanmuuttajakotitaloudella on paljon suurempi taipumus olla pysyvästi riippuvainen sosiaaliturva- ja hyvinvointietuuksista kuin kantaväestöllä.

Tätä näkökulmaa vastassa on kuitenkin havainto, jonka mukaan maahanmuuttajat hyödyntävät työttömyysturva- ja sosiaaliturvaetuuksia vähemmän kuin kantaväestö (Baker & Benjamin, 1995). Busk (2016) toteaa, että työttömyysturvavakuutusta saavat maahanmuuttajat saavat sanktioita todennäköisemmin kuin kantaväestö. Lisäksi sanktioiden saamisen todennäköisyys kasvaa etenkin maahanmuuttajien osalta, kun työttömyysturvaetuisuus on käytetty loppuun.

Nämä tulokset huomioon ottaen voidaan väittää, että kysymys maahanmuuttajien hyvinvointiriippuvuudesta on kiistanalainen ja että vastaus siihen riippuu siitä, millaisesta avustushjelmasta puhutaan ja kenellä (maahanmuuttajilla tai kantaväestöllä) on siihen oikeus. Tämän tutkimuksen ensisijaisena intressinä on selvittää, lisäävätkö työttömyysturvaetuuksien käyttö ja työmarkkinoiden aktivointitoimenpiteet uudelleentyöllistymisen todennäköisyyttä. Ottaen huomioon maahanmuuttajien ja kantaväestön työttömyyden aikaisen työmarkkinakäyttäytymisen erilaisuuden oletuksena on, että myös näiden kahden ryhmän työttömyyden jälkeiset työurat ovat erilaisia ja että ne piilovaikutukset, jotka seuraavat maahanmuuttajien ja kantaväestön erilaisesta työttömyyskäyttäytymisestä näkyvät siinä, miten maahanmuuttajat ja kantaväestö hyödyntävät

hyvinvointiohjelmiä. Ekonometrisissä malleissa tämä jää usein huomaamatta. Tässä tutkimuksessa etsitään vastausta kolmeen tutkimuskysymykseen:

Ensiksi tarkastellaan työttömyysturvavakuutuksen lock-in -vaikutuksia ja kysytään, ”miten nämä vaikuttavat työttömien uudelleentyöllistymisen mahdollisuuksiin”.

Toiseksi tarkastellaan työmarkkinoiden aktivointitoimenpiteitä ja kysytään, ”mikä rooli niillä on (treatment-efekti) työttömien uudelleentyöllistymisen mahdollisuuksiin”.

Lopuksi tarkastellaan maahanmuuttajien ja kantaväestön työttömyystrajektoreita ja kysytään, näkyykö tämä myös maahanmuuttajien ja kantaväestön hyvinvoinnissa.

4.1. Aineisto ja menetelmä

Tutkimuksen toisena tavoitteena oli selvittää, miten olemassa olevat ja käytetyt hyvinvointivaltion tukimuodot (työttömyysturva) dekommodifioivat maahanmuuttajien ja kantaväestön työllisyysriskejä ja tuloja. Aikaisempien tutkimusten perusteella oletuksena on, että hyvinvointivaltion tukimuodot auttavat kantaväestöä paremmin ja nopeammin kuin maahanmuuttajia. Maahanmuuttajilla on suurempi riski kuin kantaväestöllä pudota työmarkkinoiden ulkopuolelle ja lyhytkestoisiin työsuhteisiin ja alhaisempiin tuloryhmiin. Analyysissä etsitään kausaalista yhteyttä dekommodifikaation (työttömyysturva) ja ryhmäerojen (maahanmuuttajat ja kantaväestö) kesken. Tutkimuksessa hyödynnetään EU-SILC -aineistoa Suomelle vuosilta 2004–2016 (N = 324 maahanmuuttajaa, N = 3,251 alkuperäisasukasta). Otokset on mukautettu painokertoimiin.

Propensity score -analyysin (PSA:n) keinoin selvitettiin, missä määrin erot työttömien maahanmuuttajien työllistymisessä selittyvät kotitalouden sisäisille tekijöille ja missä määrin hyvinvointivaltion etuisuuksien käytöllä. PSA-mallissa (Adelson, 2013; Holland, 1986; Rubin, 2005; Rudner & Peyton, 2006; Shadish, Cook, & Campbell, 2002; Stone & Tang, 2013; Heckman, 2005) kontrolloidaan mikroindikaattorit ja arvioidaan, miten maahanmuuttajatausta, koulutus, sukupuoli, siviilisääty, ikä, terveys ja työllisyyden laatu ovat yhteydessä siihen, kuka hyötyy hyvinvointivaltion tuesta eniten. Tässäkin tehdään vertailu kantaväestöön. PSA-malli perustuu Average Treatment Effect -menetelmään, joka auttaa erottelemaan dekommodifikaation efektiä työllistymiseen. Dekommodifikaatio-efektiä arvioitaessa kontrolloidaan henkilötasolla henkilön käytettävissä olevaa ansiotuloa ja sosiaaliturvaetuuksia. Liitetaulukot 2.1 ja 2.2 sisältävät tilastollista tietoa käytetyistä muuttajista.

Ensimmäinen luotu muuttuja ”työttömyysturvavakuutuksen vaikutus” (*“treatment”*) perustuu seuraaviin ehtoihin. Henkilön katsotaan kuuluvan koeryhmään, jos hän on ollut työttömänä vähintään yhden

kuukauden ajan tammi-joulukuussa ja saanut työttömyysturvaa. Toisaalta henkilön katsotaan kuuluvan kontrolliryhmään, jos hän on ollut työttömänä vähintään yhden kuukauden ajan tammi-joulukuussa, mutta ei saanut työttömyysturvaa.

Toinen luotu muuttuja (*“uudelleentyöllistyminen”*) perustuu seuraaviin ehtoihin. Käytetään työttömyysjakson periodia kuukausien lukumääränä ja seurataan, joko henkilö on ollut työllistetty seuraavana kuukautena työttömyyden jälkeen (mm. tammikuu-helmikuu tai helmikuu-maaliskuu jne.). Seurataan uudelleentyöllistymistä 12 kuukauden aikana sen jälkeen, kun työttömyysturvaa on alettu maksaa. Jos henkilö oli työllistetty uudelleen, tapahtuma koodataan kuin 1. Jos uudelleentyöllistyminen ei ole tapahtunut vuoden aikana, henkilö koodataan olevan “sensuroituna” (tapahtuma=0).

Kolmas luotu muuttuja (*“aktiivisiin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistuminen”*) perustuu ehtoihin, että henkilö on aktiivisesti etsinyt työtä neljän viikon aikana ennen haastattelun referenssiviikkoa. Se kuuluu vain työttömille henkilöille. Lopuksi viimeinen muuttuja *“tuettuun työllistymiseen osallistuminen”* perustuu seuraaviin ehtoihin: henkilö on ollut työttömänä, osallistunut työllistymiseen (mm. työsuhde) ja ollut työllistetty TE-toimiston avulla, joka on ollut kolmantena puolena työllistymisprosessissa.

4.2. Empiirinen tutkimus

4.2.1. Suhteellisten riskitehtävien malli (Coxin malli)

Analyysi aloitetaan soveltamalla suhteellisen riskitehtävien mallia (Coxin malli), jossa on parametrin perustason hasardifunktio $h_0(t)$, ‘treatment’-dummy-muuttuja ja kontrollimuuttujat, jotka auttavat käsittelemään valintaharhan vaikutusta uudelleentyöllistymisen riskisuhteeseen. Arviot suhteellisten riskitehtävien mallin jälkeen (taulukko 5) näyttävät, että uudelleentyöllistymisen todennäköisyys on 38 prosenttiyksikön verran pienempi koeryhmälle (malli 1) ja 26 prosenttiyksikön verran pienempi koeryhmälle (malli 3, tuettu työllistyminen on otettu huomioon) kontrolliryhmään verrattuna. Toisaalta tulokset osoittavat, että uudelleentyöllistymisen todennäköisyys on jopa 64 prosenttiyksikön verran (malli 2, aktiiviset työvoimapoliittiset toimenpiteet on otettu huomioon) ja 63 prosenttiyksikön verran (malli 4, aktiiviset työvoimapoliittiset toimenpiteet ja tuettu työllistyminen on otettu huomioon) pienempää koeryhmälle kontrolliryhmään verrattuna.

Taulukko 5. Työllistymisen todennäköisyys. Estimoidut hazard -arvot Coxin mallille (Cox proportional hazard models with associated 95% confidence intervals (partial log likelihood))

	Malli 1	Malli 2	Malli 3	Malli 4
	Riskisuhde	Riskisuhde	Riskisuhde	Riskisuhde
Treatment (kontrolliryhmä=referenssiryhmä)				
Koeryhmä	0.62*** (0.51, 0.76)	0.36*** (0.24, 0.53)	0.74** (0.60, 0.90)	0.37*** (0.25, 0.56)
Kansalaisuus (kantaväestö=referenssiryhmä)				
Maahanmuuttajat	0.91 (0.69, 1.21)	1.04 (0.57, 1.88)	0.88 (0.66, 1.16)	1.03 (0.57, 1.88)
Aktiiviset työvoimapolitiittiset toimenpiteet (henkilö ei osallistu=referenssiryhmä)				
Henkilö osallistuu	-	0.77 (0.58, 1.01)	-	0.79 (0.59, 1.05)
Tuettu työllistyminen (henkilö ei osallistu=referenssiryhmä)				
Henkilö osallistuu	-	-	0.13*** (0.11, 0.15)	0.82 (0.59, 1.13)
Koulutusaste (Ylempi/alempi korkeakouluaste tai tutkijakoulutusaste=referenssiryhmä)				
Toinen aste/erikoissammattikoulutusaste tai ei perustasteen jälkeistä tutkintoa	0.88 (0.74, 1.04)	1.19 (0.82, 1.72)	0.80* (0.68, 0.95)	1.17 (0.80, 1.69)
Sukupuoli (Mies=referenssiryhmä)				
Nainen	1.18* (1.02, 1.37)	0.83 (0.61, 1.12)	1.04 (0.90, 1.21)	0.82 (0.61, 1.12)
Siviilisääty (Naimaton=referenssiryhmä)				
Naimisissa	1.33*** (1.13, 1.55)	1.08 (0.78, 1.50)	1.08 (0.92, 1.27)	1.06 (0.76, 1.48)
Leski	0.84 (0.48, 1.49)	1.31 (0.58, 2.96)	0.94 (0.53, 1.66)	1.33 (0.59, 3.02)
Eronnut	0.84 (0.66, 1.08)	0.77 (0.48, 1.23)	0.80 (0.63, 1.02)	0.76 (0.47, 1.21)
Terveydentila (Erittäin hyvä=referenssiryhmä)				
Hyvä	1.02 (0.85, 1.22)	0.59** (0.41, 0.85)	1.06 (0.89, 1.27)	0.60** (0.42, 0.86)
Tyydyttävä	0.76* (0.61, 0.96)	0.58* (0.38, 0.90)	0.90 (0.72, 1.14)	0.59* (0.38, 0.91)
Huono	0.49** (0.31, 0.77)	0.30** (0.14, 0.67)	0.58* (0.37, 0.92)	0.31** (0.14, 0.69)
Erittäin huono	0.14 (0.02, 1.02)	-	0.18 (0.03, 1.35)	-
Henkilö kärsii kroonisesta (pitkäaikaisesta) sairaudesta tai tilasta (Ei=referenssiryhmä)				
Kyllä	0.94 (0.81, 1.10)	1.21 (0.88, 1.65)	0.94 (0.80, 1.10)	1.21 (0.88, 1.66)
Toiminta on rajoitettu terveysongelmien takia (Ei=referenssiryhmä)				
Kyllä, hyvin rajoitettu	0.82 (0.58, 1.16)	0.46* (0.23, 0.92)	0.76 (0.53, 1.09)	0.45* (0.22, 0.91)
Kyllä, rajoitettu kohtalaisesti	0.85 (0.71, 1.01)	0.72 (0.51, 1.03)	0.81* (0.68, 0.96)	0.72 (0.51, 1.02)
Lääketieteellisen tutkimuksen tai hoidon tarve (Ei=referenssiryhmä)				
Kyllä	0.66** (0.50, 0.88)	0.61 (0.35, 1.07)	0.70* (0.53, 0.93)	0.61 (0.35, 1.08)
Ikä	0.97*** (0.96, 0.97)	0.96*** (0.95, 0.98)	0.97*** (0.97, 0.98)	0.96*** (0.95, 0.97)

P>z: *** p < 0.001, ** p < 0.01, * p < 0.05

Alaviitteet:

Malli 1: Cox-regressio – Breslow method for ties, No. of subjects = 2232, Number of obs = 2232, No. of failures = 914, Time at risk = 15400, LR chi2(24) = 393.43, Log likelihood = -6509.3174, Prob > chi2 = 0.0000.

Malli 2: Cox-regressio – Breslow method for ties, No. of subjects = 1510, Number of obs = 1510, No. of failures = 229, Time at risk = 12694, LR chi2(23) = 170.81, Log likelihood = -1510.442, Prob > chi2 = 0.0000.

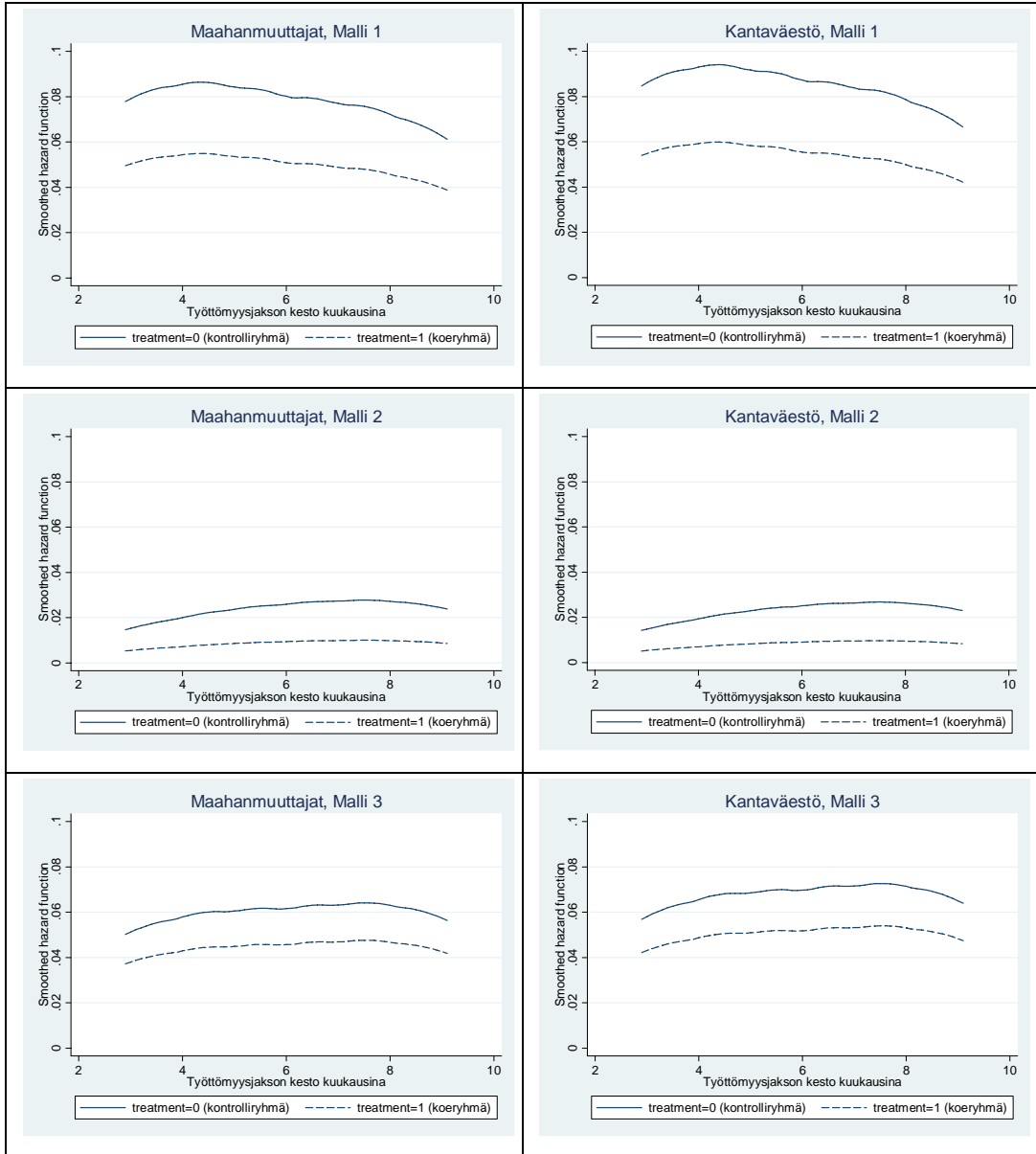
Malli 3: Cox-regressio – Breslow method for ties, No. of subjects = 2232, Number of obs = 2232, No. of failures = 914, Time at risk = 15400, LR chi2(25) = 1080.35, Log likelihood = -6165.8571, Prob > chi2 = 0.0000.

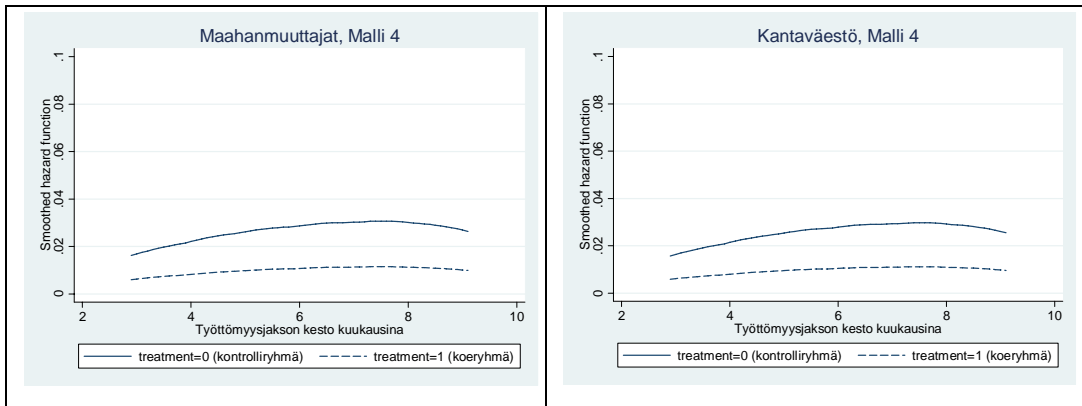
Malli 4: Cox-regressio – Breslow method for ties, No. of subjects = 1510, Number of obs = 1510, No. of failures = 229, Time at risk = 12694, LR chi2(25) = 172.27, Log likelihood = -1509.7086, Prob > chi2 = 0.0000.

Seuraavaksi muodostetaan eri mallit, jotta voidaan analysoida, mikä on uudelleentyöllistymisen todennäköisyys koeryhmälle, jolla voi olla eri ominaisuuksia. Esimerkiksi, kun kontrolloidaan henkilöiden kansalaisuus, tulokset näyttävät, että uudelleentyöllistymisen todennäköisyys on 9 prosenttiyksikön verran pienempää maahanmuuttajiin kuin kantaväestöön kuuluvalla (malli 1). Toisaalta, kun tuetun työllistymisen vaikutus on otettu huomioon (malli 3), on uudelleentyöllistymisen todennäköisyys jopa 12 prosenttiyksikön verran pienempää maahanmuuttajille kantaväestöön verrattuna. Jos mallissa otetaan huomioon aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikutus (malli 2), on uudelleentyöllistymisen todennäköisyys 4 prosenttiyksikön verran suurempaa maahanmuuttajille kantaväestöön verrattuna. Sama trendi

nähdään mallin 4 suhteen. Kuviossa 1 visualisoidaan treatment -efektin vaikutusta työttömyyden päättymiseen sekä koeryhmälle (treatment=1) että kontrolliryhmälle (treatment=0) erikseen maahanmuuttajille ja kantaväestölle.

Kuvio 1. Tasoitettu hasardifunktio kontrolli (0) ja toimenpideryhmille (1) malleissa 1–4 (Cox proportional hazard regression: Models 1–4 for ‘treatment’ equal to 0 (control group) and 1 (treatment group)).

Kuvion 1 mukaan kontrolliryhmällä on korkeampi todennäköisyys työllistyä uudelleen kuin koeryhmällä. Korkein todennäköisyys työllistymiseen tulee esille mallissa 1 ja mallissa 3. Kantaväestöllä työllistymisen todennäköisyys on korkeampaa kuin maahanmuuttajilla. Koska hasardieffekti on pienintä mallissa 2 ja mallissa 4 lähellä nollaa, ei hasardiestimaattia voitu jatkaa myöhemmässä analyysissä mallille 1 ja mallille 3.

4.2.2. Työttömyysturvan keskimääräinen vaikutus uudelleentyöllistymiseen ja tuloihin: koe- ja kontrolliryhmien keskinäinen vertailu

Analyysi aloitetaan tarkastelemalla työttömyysturvan keskimääräistä vaikutusta uudelleentyöllistymiseen ja tuloihin. Taulukko 6 sisältää keskiarvot, jotka laskettiin Propensity Score Matching -menetelmän avulla. Ensiksi käsitellään uudelleentyöllistymisen ja työttömyysturvan vaikutusta ilman aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja tuetun työllistymisen vaikutusta (malli 1). Tulosten mukaan uudelleentyöllistymisen todennäköisyys näyttää olevan samalla tasolla sekä kantaväestön että maahanmuuttajien koeryhmälle. Kontrolliryhmän uudelleentyöllistymisen todennäköisyys on kuitenkin kaksi kertaa suurempaa koeryhmään verrattuna. Tulokset näyttävät, että työttömyysturva vaikuttaa henkilön käytettävissä olevaan ansiotuloon eri tavalla kantaväestölle ja maahanmuuttajille. Yleensä henkilön käytettävissä oleva ansiotulo on kaksi kertaa korkeampaa kontrolliryhmässä kuin koeryhmässä. Työttömyysturvan vaikutuksen takia henkilön käytettävissä oleva ansiotulo on laskenut koeryhmässä kantaväestön keskuudessa, kun taas ansiotulo nousi koeryhmässä maahanmuuttajien keskuudessa.

Taulukko 6. Malli 1. (Nearest, 1-to-1, no caliper (caliper=0). ATT the average treatment effect on the treated –method (ATT) and conducted propensity score matching in R using the MatchIt package with nearest-neighbor 1-to-1 matching with caliper=0 (default)

Malli 1	Kantaväestö				Maahanmuuttajat			
	Ennen PSM		PSM:n jälkeen		Ennen PSM		PSM:n jälkeen	
Keskiarvo	Koeryhmä	Kontrolliryhmä	Koeryhmä	Kontrolliryhmä	Koeryhmä	Kontrolliryhmä	Koeryhmä	Kontrolliryhmä
Etäisyys	0,99	0,03	1,00	0,03	1,00	0,00	1,00	0,00
Uudelleentyöllistymisen todennäköisyys (hasardisuhde)	0,22	0,44	0,22	0,44	0,25	0,45	0,23	0,45
Ylempi/alempi korkeakouluaste tai tutkijakoulutusaste	0,32	0,31	0,31	0,31	0,41	0,08	0,23	0,08
Toinen aste/erikoisammattikoulutusaste tai ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	0,68	0,69	0,69	0,69	0,59	0,92	0,77	0,92
Sukupuoli (Mies=referenssiryhmä)								
Nainen	0,50	0,46	0,48	0,46	0,64	0,54	0,69	0,54
Siviilisääty (Naimaton=referenssiryhmä)								
Naimisissa	0,41	0,34	0,40	0,34	0,52	0,46	0,62	0,46
Leski	0,03	0,02	0,00	0,02	0,01	0,00	0,00	0,00
Eronnut	0,17	0,10	0,20	0,10	0,26	0,23	0,31	0,23
Terveystila (Erittäin hyvä=referenssiryhmä)								
Hyvä	0,52	0,42	0,50	0,42	0,50	0,38	0,77	0,38
Tyydyttävä	0,29	0,26	0,29	0,26	0,33	0,31	0,23	0,31
Huono	0,06	0,08	0,06	0,08	0,02	0,00	0,00	0,00
Erittäin huono	0,01	0,01	0,00	0,01	-	-	-	-
Henkilö kärsii kroonisesta (pitkäaikaisesta) sairaudesta tai tilasta (Ei=referenssiryhmä)								
Kyllä	0,55	0,48	0,52	0,48	0,50	0,08	0,62	0,08
Toiminta on rajoitettu terveysongelmien takia (Ei=referenssiryhmä)								
Kyllä, hyvin rajoitettu	0,08	0,10	0,08	0,10	0,05	0,00	0,00	0,00
Kyllä, rajoitettu kohtalaisesti	0,32	0,28	0,30	0,28	0,32	0,31	0,46	0,31
Lääketieteellisen tutkinnan tai hoidon tarve (Ei=referenssiryhmä)								
Kyllä	0,09	0,08	0,09	0,08	0,10	0,00	0,08	0,00
Ikä	50,60	43,90	50,59	43,90	46,77	42,92	49,69	42,92
Henkilön käytettävissä oleva ansiotulo	9591,86	18986,0	9485,51	18986,0	8127,02	15342,0	9295,85	15342,0
Työttömyysturva	9138,04	0,00	9227,87	0,00	8203,70	0,00	6598,08	0,00
Vanhuseläkkeet	402,22	375,02	428,06	375,02	81,98	0,00	0,00	0,00
Perustoimentuloturva	189,59	126,40	0,00	126,40	0,00	0,00	0,00	0,00
Sairausajan tuet	280,35	603,87	182,05	603,87	99,03	0,00	34,85	0,00
Työkyvyttömyyseläkkeet	299,39	402,96	142,40	402,96	137,77	0,00	206,69	0,00
Koulutustuet	58,06	235,36	36,76	235,36	301,68	0,00	0,00	0,00
Kokopäiväinen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	2,96	4,89	3,01	4,89	2,73	4,62	4,23	4,62
Osa-aikainen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	0,66	0,89	0,41	0,89	0,89	1,00	0,00	1,00
Itsensä työllistäminen, kokopäiväinen työ, kuukausien lukumäärä	0,13	0,59	0,16	0,59	0,09	0,46	0,00	0,46
Itsensä työllistäminen, osa-aikainen työ, kuukausien lukumäärä	0,10	0,22	0,16	0,22	0,01	0,62	0,00	0,62

Yleensä kantaväestön keskuudessa kontrolliryhmään kuuluvilla ovat sairausajan tukien, työkyvyttömyyseläkkeiden ja koulutustukien tasot korkeammat kuin koeryhmässä. Sosiaaliturvaetuksien (työttömyysturva, vanhuuseläkkeet, perustoimentuloturva ja sairausajan tuet), tasot olivat alhaisempia maahanmuuttajien kuin kantaväestön keskuudessa. Kuten taulukosta 6 nähdään, kun vertaillaan koe- ja kontrolliryhmiä, työttömyysturvan ja vanhuuseläkkeiden taso on

korkeampaa koeryhmässä kantaväestön keskuudessa, kun taas sairausajan tukien, työkyvyttömyyseläkkeiden ja koulutustukien taso on alhaisempaa samassa ryhmässä. Työkyvyttömyyseläkkeiden taso maahanmuuttajien koeryhmässä on jopa korkeampaa kuin kantaväestön koeryhmässä.

Toisaalta kantaväestössä kontrolliryhmällä on enemmän kuukausia l kokopäiväisessä tai osa-aikaisessa työssä työntekijänä tai itsensä työllistämisenä kuin koeryhmällä. Työttömyysturvan vaikutus näkyy myös koeryhmän työllistymisessä. niin, että henkilöillä, jotka ovat saaneet työttömyysturvaa, on pitempiä työttömyysjakson periodeja kuin kontrolliryhmällä. Maahanmuuttajien koeryhmässä työajan pituus (kuukausien lukumäärä kokopäiväisessä tai osa-aikaisessa työssä työntekijänä tai itsensä työllistämisenä) on melkein sama kuin kantaväestön koeryhmässä. Työttömyysturva kuitenkin mahdollisesti auttaa lisäämään työaikaa työssä.

Analyyasia jatkettiin selvittämällä, onko tuetulla työllistymisellä vaikutusta uudelleentyöllistymiseen ja tuloihin (malli 3). Tilastollista mallia laajennettiin tuettu työllistyminen -indikaattorilla. Kuten taulukosta 7 näkyy, on uudelleentyöllistymisen todennäköisyys kaksi kertaa korkeampaa kontrolliryhmässä kuin koeryhmässä. Maahanmuuttajille uudelleentyöllistymisen todennäköisyys kontrolliryhmässä on jopa korkeampaa kuin kantaväestön keskuudessa. Yleensä työttömyysturvan vaikutus ja tuettuun työllistymiseen osallistuminen laskevat uudelleentyöllistymisen todennäköisyyttä: 0,22:stä kantaväestön koeryhmässä ja 0,23:sta maahanmuuttajien koeryhmässä (mallissa 1) 0,13:lle kantaväestön koeryhmässä ja 0,13:lle maahanmuuttajien koeryhmässä (mallissa 3).

Taulukko 7. Malli 3. Nearest, 1-to-1, no caliper (caliper=0). ATT the average treatment effect on the treated -method (ATT) and conducted propensity score matching in R using the MatchIt package with nearest-neighbor 1-to-1 matching with caliper=0 (default)

Malli 3	Kantaväestö				Maahanmuuttajat			
	Ennen PSM		PSM:n jälkeen		Ennen PSM		PSM:n jälkeen	
Keskiarvo	Koeryhmä	Kontrolliryhmä	Koeryhmä	Kontrolliryhmä	Koeryhmä	Kontrolliryhmä	Koeryhmä	Kontrolliryhmä
Etäisyys	0,95	0,08	1,00	0,08	1,00	0,00	1,00	0,00
Uudelleentyöllistymisen todennäköisyys (hasardisuhde)	0,13	0,25	0,13	0,25	0,14	0,30	0,13	0,30
Tuettu työllistyminen: Ei	0,45	0,56	0,43	0,56	0,46	0,69	0,46	0,69
Tuettu työllistyminen: Kyllä	0,55	0,44	0,57	0,44	0,54	0,31	0,54	0,31
Ylempi/alempi korkeakouluaste tai tutkijakoulutusaste (referenssiryhmä)								
Toinen aste/erikoisammattikoulutusaste tai ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	0,68	0,69	0,67	0,69	0,59	0,92	0,54	0,92
Sukupuoli (Mies=referenssiryhmä)								
Nainen	0,50	0,46	0,54	0,46	0,64	0,54	0,69	0,54
Siviilisääty (Naimaton=referenssiryhmä)								
Naimisissa	0,41	0,34	0,35	0,34	0,52	0,46	0,69	0,46
Leski	0,03	0,02	0,05	0,02	0,01	0,00	0,00	0,00
Eronnut	0,17	0,10	0,19	0,10	0,26	0,23	0,23	0,23
Terveystila (Erittäin hyvä=referenssiryhmä)								

Hyvä	0,52	0,42	0,59	0,42	0,50	0,38	0,46	0,38
Tyydyttävä	0,29	0,26	0,23	0,26	0,33	0,31	0,38	0,31
Huono	0,06	0,08	0,07	0,08	0,02	0,00	0,00	0,00
Erittäin huono	0,01	0,01	0,02	0,01	-	-	-	-
Henkilö kärsii kroonisesta (pitkäaikaisesta) sairaudesta tai tilasta (Ei=referenssiryhmä)								
Kyllä	0,55	0,48	0,56	0,48	0,50	0,08	0,54	0,08
Toiminta on rajoitettu terveysongelmien * takia (Ei=referenssiryhmä)								
Kyllä, hyvin rajoitettu	0,08	0,10	0,10	0,10	0,05	0,00	0,08	0,00
Kyllä, rajoitettu kohtalaisesti	0,32	0,28	0,30	0,28	0,32	0,31	0,46	0,31
Lääketieteellisen tutkimuksen tai hoidon tarve (Ei=referenssiryhmä)								
Kyllä	0,09	0,08	0,08	0,08	0,10	0,00	0,00	0,00
Ikä	50,60	43,90	50,13	43,90	46,77	42,92	50,15	42,92
Henkilön käytettävissä oleva ansiotulo	9591,86	18986,0	8338,58	18986,0	8127,02	15342,0	4351,92	15342,0
Työttömyysturva	9138,04	0,00	9867,53	0,00	8203,70	0,00	10232,2	0,00
Vanhuuseläkkeet	402,22	375,02	466,80	375,02	81,98	0,00	0,00	0,00
Perustoimentuloturva	189,59	126,40	307,96	126,40	0,00	0,00	0,00	0,00
Sairausajan tuet	280,35	603,87	246,17	603,87	99,03	0,00	0,00	0,00
Työkyvyttömyyseläkkeet	299,39	402,96	168,48	402,96	137,77	0,00	110,77	0,00
Koulutustuet	58,06	235,36	99,21	235,36	301,68	0,00	0,00	0,00
Kokopäiväinen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	2,96	4,89	2,57	4,89	2,73	4,62	1,31	4,62
Osa-aikainen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	0,66	0,89	0,64	0,89	0,89	1,00	1,77	1,00
Itsensä työllistämisen, kokopäiväinen työ, kuukausien lukumäärä	0,13	0,59	0,11	0,59	0,09	0,46	0,00	0,46
Itsensä työllistämisen, osa-aikainen työ, kuukausien lukumäärä	0,10	0,22	0,11	0,22	0,01	0,62	0,00	0,62

Kuten edellä on nähty mallissa 1, työttömyysturvan vaikutuksen vuoksi henkilön käytettävissä oleva ansiotulo laskee koeryhmässä sekä kantaväestön että maahanmuuttajien keskuudessa. Maahanmuuttajille kuitenkin ansiotulon lasku on merkitsevämpää (melkein kaksi kertaa alhaisempaa työttömyysturvan vaikutuksen takia). Työttömyysturvan vaikutuksen ja tuetun työllistymisen vuoksi henkilön käytettävissä oleva ansiotulo laski kantaväestön koeryhmässä 9485,51 eurosta (mallissa 1) 8338,58 euroon (mallissa 3). Maahanmuuttajien koeryhmässä ansiotulo laski 9295,85 eurosta (mallissa 1) 4351,92 euroon (mallissa 3).

Kun arvioitiin työttömyysturvan tasoa ja tuetun työllistymisen vaikutusta, tulokset osoittavat, että kantaväestössä koeryhmän työttömyysturvaetuudet nousivat 9227,87 eurosta (mallissa 1) 9867,53 euroon (mallissa 3). Maahanmuuttajien koeryhmässä vastaavat työttömyysturvaetuudet nousivat 6598,08 eurosta (mallissa 1) 10232,23 euroon (mallissa 3). Lisäksi vanhuuseläkkeiden, perustoimentuloturvan, sairausajan tukien, työkyvyttömyyseläkkeiden ja koulutustukien taso nousi kantaväestön koeryhmässä työttömyysturvan ja tuetun työllistymisen takia. Maahanmuuttajien koeryhmässä kuitenkin sairausajan tukien ja työkyvyttömyyseläkkeiden taso laski työttömyysturvan ja tuetun työllistymisen takia.

Tulokset osoittavat kiistattomasti, että tuetun työllistymisen vuoksi työaika uudessa työllisyydessä (kokopäiväinen työ työntekijänä) laski 3,01 kuukaudesta (mallissa 1) 2,57 kuukauteen

(mallissa 3) kantaväestön koeryhmässä. Maahanmuuttajien koeryhmässä tuetun työllistymisen takia työaika uudessa työllisyydessä (kokopäiväinen työ työntekijänä) laski 4,23 kuukaudesta (mallissa 1) 1,31 kuukauteen (mallissa 3). Toisaalta tuetun työllistymisen takia työaika uudessa työllisyydessä (osa-aikainen työ työntekijänä) kantaväestön koeryhmälle nousi 0,41 kuukaudesta (mallissa 1) 0,64 kuukauteen (mallissa 3). Maahanmuuttajien koeryhmälle työaika uudessa työllisyydessä (osa-aikainen työ työntekijänä) nousi 9 kuukaudesta (mallissa 1) 1,77 kuukauteen (mallissa 3).

4.2.3. Herkkyysanalyysi

Koe- ja kontrolliryhmien vertailun luotettavuuden varmistamiseksi tutkimuksessa toteutettiin vielä ns. herkkyysanalyysi, joka arvioi tulosten vakautta oletusten vaihdellessa. Rosenbaum (2002) on kehittänyt herkkyystestin, joka oli perustettu kaltaistettuun otokseen Wilcoxonin rank -merkkitestin avulla. Rosenbaumin herkkyystesti määrittä harhaa (engl. bias) parametrittomaan testiin (parametrinen testien sijaan). Yleisesti p -arvot, jotka lasketaan Rosenbaumin herkkyystestin avulla, näyttävät, miten tulos vaihtelee treatment-efektin takia. Rosenbaumin (2002) määritelmän mukaan tulos on vaihteluille altis (sensitive), jos Gamma-arvo poikkeaa arvosta 1. Jos Gamma-arvo on yli 1, ovat tulokset harhattomia. Näin tulokset tulevat olemaan robustina piilotettuun harhaan, jos suuri muutos odds-suhteessa tarvitaan ennen kuin muutos tilastollinen merkitsevyydessä tapahtuu. Tulokset Wilcoxonin rank -merkkitestin jälkeen treatment-muuttujalle annetaan liitetaulukossa 2.3. Tässä tutkimuksessa valittiin sarja Gamma-arvojen alueelta 1:stä 2:een 0.1-arvon lisäyksenä. Jos p -arvo on alle 0.05, voidaan hylätä nollahypoteesi treatment-efektin vaikutuksesta.

Herkkyysanalyysin perusteella ero uudelleentyöllistymisen todennäköisyydessä on 1–2-kertainen koe- ja kontrolliryhmien välillä työttömyysturvan vaikutuksesta ja ilman aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja tuetun työllistymisen vaikutusta (malli 1) tai silloin kun tuetun työllistymisen vaikutus otetaan huomioon (malli 3). Maahanmuuttajilla (samoissa olosuhteissa) ero uudelleentyöllistymisen todennäköisyydessä on 1–1,4-kertainen koe- ja kontrolliryhmän välillä työttömyysturvan vaikutuksesta ja ilman aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja tuetun työllistymisen vaikutusta (malli 1). Toisaalta, jos tuetun työllistymisen vaikutus otetaan huomioon (malli 3), ero uudelleentyöllistymisen todennäköisyydessä tulee 1–1,1-kertaiseksi koe- ja kontrolliryhmän välillä maahanmuuttajien keskuudessa.

Kun vastaavasti arvioitiin henkilön käytettävissä olevia ansiotuloja, osoitti herkkyysanalyysi, että työttömyysturvaa saavien työttömien (koeryhmä) ansiotulot ovat 1,8 kertaa pienemmät kuin kontrolliryhmän ilman aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja tuetun työllistymisen vaikutusta (malli 1).

Maahanmuuttajille (samoissa olosuhteissa) ero henkilön käytettävissä olevissa ansiotuloissa tulee 1,1–2-kertaiseksi työttömyysturvan takia. Maahanmuuttajilla on yleensä alhaisemmat ansiotulot kuin kantaväestöllä. Toisaalta, jos tuetun työllistymisen vaikutus otetaan huomioon (malli 3), ero ansiotuloissa nousee 1–1,9 -kertaiseksi koe- ja kontrolliryhmän välillä kantaväestön keskuudessa ja 1,4–2-kertaiseksi koe- ja kontrolliryhmän välillä maahanmuuttajien keskuudessa.

Seuraavalle muuttujalle ('sairausajan tuet') ero tulee 1–1,1-kertaiseksi koe- ja kontrolliryhmän välillä työttömyysturvan vaikutuksesta kantaväestön keskuudessa (malli 1). Jos tuetun työllistymisen

vaikutus otetaan huomioon (malli 3), ero sairausajan tukien tasoilla jää samanlaiseksi kuin kantaväestöllä (1–1,1-kertaiseksi). Lopuksi arvioitiin ”koulutustuet” ja havaittiin, että koe- ja kontrolliryhmän välinen ero on 1–2-kertainen kantaväestön keskuudessa (sekä malli 1 että malli 3).

Kun taas arvioitiin työllisyyskuukausien määrän vaikutusta (‘kuukausien lukumäärä kokopäiväisessä työssä työntekijänä’), tulokset osoittavat, että ero työllisyyskuukausien lukumäärässä selittää 1–1,6-kertaisesti koe- ja kontrolliryhmän välisiä työttömyysturvan eroja kantaväestön keskuudessa (malli 1). Toisaalta, jos tuetun työllistymisen vaikutus otetaan huomioon (malli 3), ero tulee 1–1,6-kertaiseksi koe- ja kontrolliryhmän välillä kantaväestön keskuudessa. Maahanmuuttajien keskuudessa, ero koe- ja kontrolliryhmän välillä tulee 1,8–2-kertaiseksi (sekä malli 1 että malli 3).

Seuraavalle muuttujalle ‘kuukausien lukumäärä kokopäiväisessä työssä itsensä työllistämisenä’, tulokset osoittavat, että ero koe- ja kontrolliryhmän välillä on 1–1,3-kertainen kantaväestön keskuudessa (malli 1). Toisaalta, jos tuetun työllistymisen vaikutus otetaan huomioon (malli 3), ero on myös 1–1,3-kertainen koe- ja kontrolliryhmän välillä.

Lopuksi arvioitiin vielä osa-aikatyön selitysosuutta (‘kuukausien lukumäärä osa-aikaisessa työssä itsensä työllistämisenä’), ja havaittiin että ero on 1,1 -kertainen koe- ja kontrolliryhmän välillä kantaväestön keskuudessa (malli 1). Maahanmuuttajien keskuudessa, ero on 1,6–2-kertainen koe- ja kontrolliryhmän välillä. Toisaalta, jos tuetun työllistymisen vaikutus otetaan huomioon (malli 3), ero on myös 1,6-2 kertainen koe- ja kontrolliryhmän välillä maahanmuuttajien keskuudessa.

5. Johtopäätökset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää teoreettisesti ja empiirisesti, miten maahanmuuttajien työllisyys ja tulot kehittyvät suhteessa kantaväestön työllisyyteen ja tuloihin.

Vastattaessa kysymykseen siitä, kuinka maan talouskasvu ja tuottavuus vaikuttavat tulojen kasvuun, käytettiin aggregoitua tuotantofunktiomenetelmää ja arvioitiin makrotaloudellisten indikaattorien, tuottavuuden ja hyvinvointivaltion tarjoamien etuisuuksien vaikutusta tulojen dynamiikkaan maahanmuuttajien ja kantaväestön keskuudessa.

Tulokset vahvistavat sen tosiasian, että kantaväestön tulot ovat lähes 47 % korkeammat kuin maahanmuuttajien tulot ja että tulojen rakenne vaihtelee ammattiryhmien kesken maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä. Tulos tukee aikaisempien tutkimusten tuloksia (Barth, Bernt & Raaum, 2004, 2006; Gustafsson & Zheng, 2006; Cortés, 2008; Peri & Sparber, 2009; Ottaviano & Peri, 2012; Hammarstedt, 2003; Galloway, 2008). Tulos on yhdenmukainen myös niiden tulosten (Bresnahan, 1999) kanssa, jotka paljastivat, että eriarvoisuus näkyy palkkaeroissa sekä palkanjaon ala- että ylätasoilla. Työsuhteiden epävarmuus kasvattaa ja polarisoi tuloeroja korkeasti koulutettujen ja heikosti koulutettujen työntekijöiden sekä maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä.

Arvioitaessa tulojen ja tuloerojen kehitystä on tärkeä huomioida myös tuottavuuden kasvu ja sen hidastuminen 1990-luvun puolivälin jälkeen. Vuodesta 2000 lähtien sekä kokonaistuottavuuden että työn tuottavuuden kasvutrendit ovat hidastuneet selvästi. Vaikka tuottavuuden kasvu on edelleen positiivista, se on silti silmiinpistävä trendi.

Tämän tutkimuksen tulosten mukaan tuottavuuden kasvu myötävaikuttaa palkkoihin, mutta maahanmuuttajien ja kantaväestön kohdalla se tapahtuu eri tavalla. Yksi mahdollinen selitys tähän palkkojen eriyttämiseen on se, että kantaväestön työ ei ole täydellisesti korvattavissa maahanmuuttajien työllä (Borjas, 1987; Card & Lemieux, 2001; Ottaviano & Peri, 2012; Manacorda, Manning & Wadsworth, 2012), sillä maahanmuuttajien ja kantaväestön työtehtävät ja -asemat ovat eriytyneet niin, etteivät ne ole täydellisen kilpailun kohteena. Toisaalta rakenteelliset tekijät, jossa eri ammattialoja ja edustavien työntekijöiden taidot yhdistyvät pääomaan, muodostavat työmarkkinoilla yhdistelmän, jossa maahanmuuttajien ja kantaväestön työvoima saavuttaa suhteellisen tasapainon (Borjas, 2003; Aydemir & Borjas, 2007, 2011; Ottaviano & Peri, 2008; D'Amuri, Ottaviano & Peri, 2010; Cohen-Goldner & Paserman, 2011; Card, 2001).

Ammatti osoittautuu yhdeksi tärkeäksi tekijäksi, joka vaikuttaa siihen, miten talouskasvun ja tuottavuuden kasvun hedelmät jakautuvat maahanmuuttajille ja kantaväestölle. Samoin kuin Markusenin (2013) tutkimuksessa, myös tässä tutkimuksessa ilmeni positiivinen ja tilastollisesti merkittävä suhde ammattitaidon, tuotannon pääomaintensiteetin ja kulutuskysynnän

tulojoustavuuden välillä. Markusen (2013) tulosten mukaan on ilmeistä, että liikevaihdon suhde BKT:hen ja maiden sisäinen tulonjako ovat yhteydessä kysynnän ja tarjonnan tasapainoon, samoin kuin korkeammat marginaalit ja korkeammat hintatasot selittävät korkeampia ansiotuloja. Ortega ja Peri (2014) puolestaan havaitsivat, että muuttoliikkeen myönteiset vaikutukset eroavat selvästi instituutioiden vaikutuksista; muuttoliikkeen arvioitu vaikutus tuloihin tapahtuu pääasiassa niin, että se lisää kokonaistuottavuutta, mikä puolestaan näyttää heijastavan erilaisten ammattitaitojen lisääntyntä monimuotoisuutta ja jossain määrin korkeampaa innovaatioastetta. Tähän liittyen on kiinnostavaa todeta, kuten Lewis (2003), että tietyn ammattitaidon lisääntynyt tarjonta (esim. maahanmuuttajien työvoima) ja muut paikalliset tarjontatekijät johtavat tuotantotekijöiden intensiteetin kasvuun ja sitä kautta myös palkkojen nousuun. Tällainen vaikutus tuli esille myös tässä tutkimuksessa.

Tutkimuksen tulosten mukaan toimialalla ja yleisellä taloudellisella tilanteella (bruttokansantuote, bruttokansantulo, lisäarvo, kokonaistuottavuus ja työn tuottavuus) on vaikutusta tulojen kasvuun, mutta vain maahanmuuttajien kohdalla, kun taas kantaväestön kohdalla toimialantekijältä ei ole vaikutusta. Tätä tulosta voi selittää se, että kansainväliset tuottavuuserot ovat joillakin toimialoilla niin suuret, että tehokkaasti tuotetun tuonnin korvaaminen tehottomasti valmistetuilla kotimaisilla korvikkeilla aiheuttaisi äärimmäisiä kustannuksia.

Ensimmäinen mahdollinen selitys tulokselle on se, että paikalliset toimialarakenteet reagoivat maahanmuuton aiheuttamiin tarjontahäiriöihin niin, että ammattitaidottomien maahanmuuttajien imuroiminen tapahtuu pikemminkin suurten yritysten sisällä kuin toimialojen kesken. Tuotantoteknologia mukautuu nopeasti paikallisiin työvoimarakenteisiin ja suhteellisten palkkojen taso määräytyy puolestaan sen mukaan, onnistuvatko tietyn alan yritykset sopeuttamaan tuotantoteknologiansa paikallisiin työvoimarakenteisiin ilman merkittäviä palkankorotuksia.

Toinen mahdollinen selitys voisi löytyä kansainvälisen kaupan dynamiikasta ja sen vaikutuksesta tulojen uudelleenjakoon. Tältä osin tuotteiden laatua koskevan kirjallisuuden valossa (Ossa, 2015; Eaton & Kortum, 2002; Markusen, 2013) maahanmuuton vaikutuksia voidaan tarkastella vientisektorin tuottavuutta kuvaavin luvuin. Toimialakohtaiset erot kaupan joustavuudessa suurentavat huomattavasti kaupan ja tuonnin arvioituja hyötyjä, ja joillakin toimialoilla ne ovat jopa kriittisiä talouden toimivuuden kannalta. Maahanmuutto tuottaa hyötyjä, ja sitä voidaan käyttää hyödyksi pyrittäessä kohottamaan kantaväestön elintasoja ilman, että se johtaisi maahanmuuttajien sulkemiseen hyvinvointikehityksen ulkopuolelle.

Viimeinen selitys liittyy siihen, että kotimarkkinoille tuotettavien tavaroiden ja palvelujen hinnat ovat kausaalisessa yhteydessä maahanmuuton määrään. Cortésin (2008) mukaan heikosti koulutettujen maahanmuuttajien osuuden kasvu työvoimassa alentaa maahanmuuttajavaltaisten

palvelujen, kuten taloudenhoidon ja puutarhanhoidon, hintoja. González ja Ortega (2011) ovat puolestaan osoittaneet, että alueet, joille on tullut suuria määriä ammattitaidottomia maahanmuuttajia, kasvattivat tuotannon intensiteettiä verrattuna muihin alueisiin. Tärkeimpiä toimialoja, jotka integroivat maahanmuuttajia, olivat rakentaminen, hotellit ja ravintolat sekä kotitalouspalvelut.

Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna on syytä kysyä, miten teknologinen muutos ja rakenneuudistukset liittyvät toisiinsa ja miten ne edistävät talouden rakenteiden uudistumista. Tämän tutkimuksen mukaan etenkin tieto- ja viestintätekniikan sekä tutkimuksen & kehityksen panos ovat vaikuttaneet positiivisesti kaikkien ammattiryhmien tulojen kasvuun sekä maahanmuuttajien että kantaväestön (etenkin ammattitaitoisen ja ammattitaidottoman työvoiman) tulojen kasvuun. Tulos on osittain samansuuntainen Goosin ja Manningin (2007), Bresnahanin, Brynjolfssonin ja Hittin (2002), Goosin, Manning ja Salomonsin (2009) sekä Michaelsin, Natrajin ja Van Reenenin (2014) tulosten kanssa, joiden mukaan teknologinen kehitys todennäköisesti johtaa heikosti koulutettujen työntekijöiden työpaikkojen ja työllisyyden nousuun.

Tämän tutkimuksen tärkeä tulos on myös se, että koneiden ja laitteiden vaikutuksella kokonaistuottavuuteen näyttää olevan positiivinen vaikutus vain kantaväestön ammattitaitoisille maatalouden ja kalatalouden työntekijöille (maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.) sekä konekäyttäjille (prosessi- ja kuljetustyöntekijät). Perustuen oletukseen, että rutiinitehtävät ja ei-rutiinitehtävät ovat keskenään vaikeasti korvattavissa, teknologiset innovaatiot johtavat siihen, että työpanos vähentyy rutiininomaisissa manuaalisissa tehtävissä ja lisääntyy ei-rutiininomaisissa kognitiivisissa tehtävissä. Siksi tiettyjen ammattitaitoisten työntekijöiden työtä tuskin voidaan korvata teknologisilla innovaatioilla. Brynjolfsson ja Hitt (1998), Gordon (2012), Brynjolfsson ja McAfee (2011), Brynjolfsson ja McAfee (2014) sekä Bresnahan (2010) toteavat, että on tärkeää ymmärtää, että teknologiset innovaatiot eivät automaattisesti lisää tuottavuutta, mutta että ne ovat olennainen osa laajempaa organisaatiomuutosjärjestelmää, joka lisää tuottavuutta. Tämä ei ole tärkeää vain yrityksille, vaan myös kansantalouksille, mukaan lukien Suomi, jonka tuottavuuskasvun hidastuminen on selvää.

Poliittinen keskustelu maahanmuuttajien roolista talouskasvussa keskittyy yleensä kannustimiin, joilla on kielteinen vaikutus kantaväestön työllistymismahdollisuuksiin. Tämä tutkimus vahvistaa hypoteesia, jonka mukaan hyvinvointivaltion etuisuudet (työttömyyskorvaukset, vanhuusetuudet, sairauskorvaukset, työkyvyttömyysetuudet ja koulutukseen liittyvät korvaukset) yhdessä makrotaloudellisten tuottavuuden kanssa lisäävät jonkin verran kaikkien maahanmuuttajien ammattiryhmien tuloja. Samoin Borjas ja Trejo (1991), Baker ja Benjamin (1995) sekä Hansen ja Lofstrom (2003) osoittavat, että maahanmuuttajien osallistumisaste hyvinvointiohjelmiin on

suurempi kuin kantaväestön keskuudessa ja että todennäköisyys saada hyvinvointihyvityksiä kasvaa sen ajan kuluessa, jonka maahanmuuttajat asuvat maassa.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli arvioida kokonaistuotannon, tuottavuuden ja hyvinvointivaltion vaikutusta maahanmuuttajien ja kantaväestön tuloihin. Tässä suhteessa esillä oleva tutkimus täyttää aukon köyhyyden, työpaikkojen polarisaation syiden ja tekijöiden (esim. tieto- ja viestintätekniikka sekä tutkimus & kehitys) ymmärtämisessä, mikä voi mahdollisesti vaikuttaa tuottavuuden lisääntymiseen ja vähentää työpaikkojen polarisaatiota ja palkkaeroja maahanmuuttajien ja alkuperäiskansojen välillä.

Maahanmuuttopoliittista keskustelua on jo kauan hallinnut käsitys, että ”maahanmuuttajien laumoilla” on kielteinen vaikutus kantaväestön työllistymismahdollisuuksiin ja heidän tuloihinsa. ’Oikean’ maahanmuuttopoliitiikan valinnalla voi tietenkin olla merkittävä vaikutus maahanmuuttajien taloudelliseen toimintaan sekä lyhyellä että pitkällä tähtäimellä. Tärkein asia on kuitenkin se, että maahanmuuton taloudellisten vaikutusten ja tiettyjen maahanmuuttopoliittikkojen toteuttamisen taloudellisten seurausten arviointi edellyttää niiden tekijöiden ymmärtämistä, jotka edistävät maahanmuuttajien taloudellista suorituskyyä ja tuottavuuden tehostamista. Tämän seurauksena tärkein opetus lienee se, että maahanmuuton taloudelliset vaikutukset vaihtelevat ajankohdasta toiseen ja voivat olla joko hyödyllisiä tai haitallisia.

Vastattaessa toiseen tutkimuskysymykseen siitä, merkitsevätkö työttömyysturvaetuksien käyttö ja työmarkkinoiden aktivointitoimenpiteet uudelleen työllistymisen todennäköisyyttä, havaitaan, että maahanmuuttajiin ja kantaväestöön kuuluvien työttömyyden aikaisessa käyttäytymisessä on eroja.

Ensinnäkin, kun tutkitaan lock-in -efektin (lukkiutumisvaikutuksen) merkitystä työttömien uudelleentyöllistymiseen, havaitaan, että verrattuna työttömyysturvaetuksien saajiin uudelleen työllistymisen todennäköisyys on kaksi kertaa suurempi niillä, jotka eivät saaneet työttömyysturvaetuksia. Tämä havainto on yhdenmukainen Kyyrän, Parrottan ja Rosholmin (2013), Pollmann-Schultin ja Büchelin (2005) sekä Rebollo-Sanzin ja García-Pérezin (2014) kanssa, joiden mukaan ne työttömät, jotka eivät ole saaneet työttömyysturvaetuksia, kokevat suuremman siirtymävaiheen työllisyyteen kuin vakuutetut työntekijät. Tulos on kuitenkin ristiriidassa sen kanssa, mitä Micklewright ja Nagy (2010) sekä Graversen ja van Ours (2008) ovat havainneet. Heidän tulostensa mukaan uudelleen työllistymisen todennäköisyys niille, jotka saavat työttömyysetuuksia, on noin 30–40 % korkeampi kuin niiden työttömien, jotka eivät saa työttömyysturvaetuksia.

Tutkimuksessa selvitettiin myös työttömyysetuisuuksien vaikutusta työttömyyden jälkeisiin työtuloihin. Tulosten mukaan työttömyysturvaetuksien saajien ansiotulot ovat jopa kaksi kertaa alhaisempia kuin niiden työttömien tulot, jotka eivät saaneet työttömyysturvaetuksia. Tämä havainto vahvistaa aiemmat tutkimukset, joiden mukaan työttömyysturvaetuudet vaikuttavat suoraan työttömyyden jälkeisiin palkkoihin (Schmieder, von Wachter & Bender, 2016; Gaure, Røed & Westlie, 2012; Nekoei & Weber, 2017).

Toiseksi, kun arvioidaan työmarkkinoiden aktivointitoimenpiteiden merkitystä työttömien uudelleentyöllistymismahdollisuuksiin, havaitaan, että tuetun työllisyyden vaikutuksesta uudelleentyöllistymisen todennäköisyyteen laskevat huolimatta siitä, oliko työtön saanut työttömyysturvaetuisuuksia vai ei. Tältä osin tässä tutkimuksessa saadut havainnot ovat samansuuntaisia aiempien tutkimusten tulosten kanssa (Gaure, Røed & Westlie, 2012; Kluve, 2010; Amine & Lages Dos Santos, 2010; Caliendo, Künn & Uhlenhorff, 2016). Se todistaa, että suorat työllisyysohjelmat liittyvät toisiinsa ja että niillä on huomattavasti suurempi todennäköisyys negatiivisille vaikutuksille työllistymisen todennäköisyyden suhteen. Tulokset ovat kuitenkin ristiriidassa Graversenin ja van Oursin (2008) sekä Vikströmin, Rosholmin ja Svarerin (2013) havaintojen kanssa, jotka osoittavat, että aktivointi voi olla erittäin tehokas vähentämään työttömyyden kestoja.

Tämän tutkimuksen perusteella työttömyysturvaetuksien saajien ansiotulot vähenevät tuetun työllisyyden vaikutuksesta sekä maahanmuuttajien keskuudessa että kantaväestössä, mutta etenkin maahanmuuttajien keskuudessa. Sairaus- ja koulutuslisät sen sijaan kasvavat työttömyysturvaetuksien kantaväestön kohdalla tuetun työllisyyden jälkeen. Tämä tulos vahvistaa aiemmat tutkimukset (Caliendo, Mahlstedt & Mitnik, 2017), joissa havaittiin aktivointiohjelmien kielteiset vaikutukset suoriin ansiotuloihin, mutta palkkatuilla on positiivinen ja merkittävä vaikutus työllisyyden viivästymisen todennäköisyyteen.

Lopuksi voidaan huomata, että tuetun työllisyyden vaikutuksesta kokopäiväisessä työssä käytettyjen kuukausien määrä vähenee työntekijöinä työttömyysvakuutusturvan saajilla sekä alkuperäiskansojen että etenkin maahanmuuttajien kannalta. Työttömyysvakuutuksesta johtuvien kokopäiväisten tai osa-aikaisten itsensä työllistymisen alentavalla todennäköisyydellä on merkitystä vain alkuperäiskansoille. Tämä havainto on linjassa aikaisempien tutkimusten kanssa, joiden mukaan osittaisen työttömyysetuuden saajat hakevat osa-aikaista tai hyvin lyhyttä kokopäiväistä työtä, mikä helpottaa siirtymistä säännölliseen työhön jälkikäteen (Kyyrä, 2010). Kuten Lachowska, Meral ja Woodbury (2016) toteavat, työttömät, joilla oli marginaalista työllisyyttä työttömyyden aikana ja jotka saivat työttömyysvakuutusturvaa lyhyemmäksi ajaksi, todennäköisesti käyttävät vähemmän etuuksiaan kuin työttömät, joita ei osallistu työtestiin. Kuten Caliendo, Künn ja Uhlenhorff (2016)

toteavat, minityöpaikat työttömyyden aikana (marginaalinen työllisyys, eli työttömien muutamia työtuntia joka päivä) eivät kuitenkaan lisää työttömyyden poistumisen todennäköisyyttä ja työn löytämisen todennäköisyyttä.

Huolimatta siitä, että työttömyysturvaetuuksien määrittämisellä on vahva vaikutus uudelleen työllistymisen todennäköisyyksiin, on otettava huomioon havaitsemattomat tekijät, joilla voi kuitenkin olla merkittävä rooli siinä, ketkä valikoituvat työmarkkinoiden aktivointitoimenpiteisiin. Tältä osin havaitaan, että uudelleentyöllistymisen todennäköisyys on melkein sama sekä kantaväestön että maahanmuuttajien kohdalla ja että piilevän puolueellisuuden vaikutus suosituksissa aktivointipoliittisiin toimenpiteisiin nähdään olevan tärkeämpi kantaväestön kuin maahanmuuttajien uudelleentyöllistymiselle. Hyvin perustein voidaan väittää, että työttömyysturvan sisäisten jakojen (peruspäiväraha vs. ansiosidonnainen) seurauksena tulojen polarisaatio kasvaa erityisesti maahanmuuttajien kohdalla. Sen sijaan saatujen sairauspäivärahojen tai koulutustukien määrä riippuu oikeudesta näihin etuisuuksiin erityisesti kantaväestön kohdalla. Kuitenkin työttömyysvakuutuksen saaminen ja ei-saaminen vaikuttavat työttömien työllistymiseen kokopäivätyöhön vain kantaväestön keskuudessa.

Vaikka aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet työttömyysvakuutusetuksilla olevan merkitystä yksilöiden työmarkkinakäyttäytymiseen, ovat työttömyysvakuutuksen makrotason vaikutukset edelleen epäselviä. Sitä arvioitaessa olisi otettava huomioon myös se tosiasia, että monet käytetyistä parametreista (työttömyyden kesto suhteessa etuuksiin) eivät ole vakioita vaan vaihtelevat ajan kuluessa ja valtioiden välillä. Samalla kun mikroarviointi on osoittanut, että anteliailla etuisuuksilla on jonkinlaisia vaikutuksia työttömien työllistymiseen, ei ole kuitenkaan niin selvää, että se loisi vielä edellytyksen poliittisille reformeille institutionaalisella tasolla.

Taloudellisesti vaikeina aikoina poliittiset päättäjät ovat taipuvaisia uudistamaan työttömyysvakuutusjärjestelmää siten, että järjestelmät suojaavat työntekijöitä työttömyydeltä. Siitä huolimatta, että maat eroavat työttömyysvakuutusohjelmista, työttömyysvakuutuksen anteliaisuuden ”politiikan endogeenisuutta” arvioidaan harvoin siten, että arvioinnin pohjana olisi todisteisiin perustuvia makrotason tutkimuksia. Olisi kuitenkin tärkeää, että työttömyysetuksien anteliaisuuden vaihtelua voitaisiin selittää myös taloudellisilla ja poliittisilla tekijöillä, jotka ovat työttömyyskorvausten määrääviä tekijöitä. Työttömyysvakuutusturvaan anteliaisuudella on paljon suurempi vaikutus työttömyyden dynamiikkaan kuin mitä politiikan suunnittelussa oletetaan. Työttömyysvakuutusturvan hyödyllisyys on vielä epäselvempää silloin, kun tarkastellaan työttömyyskäyttäytymisen ja työnteon kannustimien yhteydessä sitä, mitä työntekijät kokevat: alhaisempia ansiotuloja ja epävarmuutta tulevaisuuden työllisyysnäkömistä.

Tämä tutkimus osoittaa, että työttömyyden aikaiset etuisuudet vaikuttavat uudelleentyöllistymisen todennäköisyyteen niin kantaväestön kuin maahanmuuttajienkin kohdalla. Näiden kiinnostavien tulosten vuoksi tämän aiheen tutkimusta tulisi jatkaa. Se on myös osoittanut, että havaitsematon heterogeenisuus johtaa eroihin maahanmuuttajien ja kantaväestön hyvinvointiosuuksissa sekä siinä, miten nämä ryhmät käyttäytyvät työmarkkinoilla. Jos havaitut erot työttömyysetuuksien hyödyntämisessä riippuvat työttömien arvoista ja preferensseistä, olisi tällaisilla politiikoilla hyvin rajallinen vaikutus, jos ollenkaan. Tutkimusta olisi siten jatkettava ja vahvistettava, jotta politiikalle saataisiin vahvat näyttöön perustuvat perusteet.

Voidaan myös olettaa, että korkean työttömyysasteen vähentämiseksi poliittisessa päätöksenteossa olisi keskityttävä työttömyysturvan anteliaisuuden uudistamiseen vähentämällä työttömyysturvan kestoja tai maksettujen työttömyysetuuksien määrää. Vaikutukset voivat olla selkeästi erilaisia erityyppisten ohjelmien, maiden ja väestöryhmien välillä. Tähän liittyen on myös mahdollista, että olemassa oleva kirjallisuus antaa harhaanjohtavan kuvan työttömien tulevaisuudennäkymistä etenkin siinä tapauksessa, että verrataan keskenään maahanmuuttajia ja kantaväestöä. Olemassa oleva tutkimus antaa harhaanjohtavan kuvan rahallisten etuuksien anteliaisuudesta ja siitä, miten maahanmuuttajat niitä käyttävät. Siitä huolimatta, että poliittisena tavoitteena on tarjota maahanmuuttajille ja kantaväestölle yhtäläiset mahdollisuudet uudelleen työllistymiseen, erot näiden ryhmien kesken ovat paljon suurempia kuin mitä voidaan kuvitella.

6. Liitteet

Taulukko 1.1. Yhteenvetotaulukko – henkilön käytettävissä olevat ansiotulo ja sosiaalietuudet (EU-SILC)

	Maahanmuuttajat					Kantaväestö				
	Lkm	Min	Max	Keskiarvo	Keskihajonta	Obs	Min	Max	Keskiarvo	Keskihajonta
Henkilön käytettävissä oleva ansiotulo	2484	0	171843	26302,67	21567,96	107501	0	683803	28585,67	26335,6
Työttömyysturva	2484	0	20260	864,81	2324,35	107501	0	46309	367,79	1642,85
Vanhuuseläkkeet	2484	0	46512	84,86	1359,22	107501	0	137533	414,48	3206,21
Perustoimentuloturva	2484	0	10284	20,41	426,72	107501	0	83797	56,18	801,32
Sairausajan tuet	2484	0	10615	80,99	549,09	107501	0	40313	125,64	884,81
Työkyvyttömyyseläkkeet	2484	0	18570	114,30	995,87	107501	0	75431	221,00	1664,54
Koulutustuet	2484	0	27755	128,53	1076,37	107501	0	74750	98,95	891,36

Taulukko 1.2. Kuvailevia tietoja perusmuuttajista

	Maahanmuuttajat		Kantaväestö	
	Frekvenssi	Prosentti	Frekvenssi	Prosentti
Koulutusaste				
Ylempi/alempi korkeakouluaste tai tutkijakoulutusaste	1196	48,15	45402	42,23
Toinen aste/erikoisammattikoulutusaste tai ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	1288	51,85	62099	57,77
Yhteensä	2484	100	107501	100
Ammattiryhmä				
Johtajat	144	5,80	11118	10,34
Erityisasiantuntijat	618	24,88	22377	20,82
Asiantuntijat	342	13,77	16822	15,65
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	106	4,27	6120	5,69
Palvelu- ja myyntityöntekijät	547	22,02	17542	16,32
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	67	2,70	9490	8,83
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	265	10,67	11259	10,47
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	161	6,48	7679	7,14
Muut työntekijät	234	9,42	5094	4,74
Yhteensä	2484	100	107501	100
Toimiala				
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	20	0,81	2337	2,17
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	66	2,66	10276	9,56
Kaivostoiminta ja louhintä; teollisuus; sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta; vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	330	13,29	16097	14,97
Rakentaminen	134	5,39	7939	7,39
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	318	12,80	12162	11,31
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	180	7,25	2753	2,56
Kuljetus ja varastointi; informaatio ja viestintä	221	8,90	10481	9,75
Kiinteistöalan toiminta	260	10,47	11022	10,25
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	66	2,66	5007	4,66
Koulutus	237	9,54	7464	6,94
Terveys- ja sosiaalipalvelut	484	19,48	16252	15,12

Muu palvelutoiminta; kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön; kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta; ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; hallinto- ja tukipalvelutoiminta; taiteet, viihde ja virkistys	168	6,76	5711	5,31
<i>Yhteensä</i>	2484	100	107501	100

Taulukko 1.3. Yhteenvedo käytetyistä makrotason indikaattoreista (Tilastokeskus)

Vuosi	Brutto- kansan- tuote, arvon muu- tos, %	Brutto- kansan- tulo, arvon muu- tos, %	Arvon- lisäyk- sen volyy- min muu- tos, %	Työn tuotta- vuu- den muu- tos, %	Koko- nais- tuotta- vuun- den muu- tos, %	Kokonaistuottavuus, kontribuutio:					Työn tuottavuus, kontribuutio:				
						Pää- oma- pa- nok sen kon- tri- buu- tio yht., %	ICT- pää- oman kon- tri- buu- tio, %	T&K- pää- oman kon- tri- buu- tio, %	Ko- nei- den ja lait- teiden kont- ribuu- tio, %	Teh- tyjen työ- tun- tien kon- tri- buu- tion muu- tos, %	Pää- oma- inten- siteetin kontri- buutio, %	ICT- pää- oma- intensi- teetin kontri- buutio, %	T&K- inten- siteetin kontri- buutio, %	Konei- den ja laittei- den pää- oma- intensi- teetin kontri- buutio, %	
2004	4,6	5,9	3,813	3,3	2,602	0,806	0,244	0,312	- 0,055	0,405	0,698	0,242	0,296	-0,054	
2005	3,7	3,4	2,49	1,586	1,025	0,897	0,287	0,221	0,046	0,568	0,56	0,286	0,096	0,174	
2006	5	5,6	3,792	2,27	1,978	0,754	0,24	0,171	- 0,003	1,06	0,292	0,183	0,204	-0,164	
2007	8,1	7,4	5,664	3,898	3,207	1,2	0,348	0,265	0,16	1,257	0,69	0,317	0,224	0,081	
2008	3,8	3,7	0,801	-0,461	-1,558	1,205	0,273	0,35	0,156	1,154	1,097	0,25	0,481	0,1	
2009	-6,5	-5,5	-9,198	-5,069	-6,785	0,493	0,112	0,083	0,016	- 2,905	1,716	0,295	0,665	0,518	
2010	3,4	3,4	3,015	3,243	2,807	0,334	0,075	0,068	- 0,112	- 0,126	0,436	0,101	0,228	-0,111	
2011	5,2	4,3	1,925	1,334	0,822	0,41	0,083	- 0,003	- 0,058	0,694	0,512	0,075	0,068	-0,112	
2012	1,5	1,6	-2,037	-2,014	-2,519	0,487	0,089	0,026	0,051	- 0,005	0,505	0,105	0,019	0,082	
2013	1,8	1,6	-1,11	0,433	-0,323	0,248	0,066	- 0,024	-0,06	- 1,035	0,756	0,11	0,088	0,037	
2014	1,1	1,6	-0,62	0,488	-0,369	0,316	0,104	- 0,067	- 0,044	- 0,566	0,857	0,158	0,072	0,048	
2015	2	2	-0,047	-0,225	-0,214	0,27	0,116	- 0,105	-0,03	- 0,103	-0,01	0,138	-0,038	0,051	
2016	3,1	3,6	1,576	1,229	0,893	0,372	0,069	- 0,091	0,05	0,311	0,336	0,065	-0,026	0,059	
Min	-6,500	-5,500	-9,198	-5,069	-6,785	0,248	0,066	- 0,105	- 0,112	- 2,905	-0,010	0,065	-0,038	-0,164	
Max	8,100	7,400	5,664	3,898	3,207	1,205	0,348	0,350	0,160	1,257	1,716	0,317	0,665	0,518	
Kes- ki- arvo	2,878	3,025	0,853	0,830	0,183	0,605	0,164	0,096	0,008	0,065	0,647	0,180	0,183	0,053	
Kes- ki- hajonta	3,189	2,955	3,524	2,301	2,543	0,327	0,096	0,150	0,079	1,056	0,399	0,085	0,192	0,160	

Taulukko 2.1. Kuvailuvia lukuja väestöstä ja luokitustason muuttujista

	<i>Kantaväestö</i>		<i>Maahanmuuttajat</i>		<i>Yhteensä</i>	
	frek.	%	frek.	%	frek.	%
<i>Treatment</i>						
kontrolliryhmä	540	91.68	49	8.32	589	100.00
koeryhmä	2,711	90.79	275	9.21	2,986	100.00
<i>Yhteensä</i>	3,251	90.94	324	9.06	3,575	100.00
Pearson chi2(1) = 0.4733; Pr = 0.491; Cramer's V = 0.0115						
<i>Tapahtuma</i>						
uudelleentyöllistyminen ei ole tapahtunut	990	89.19	120	10.81	1,110	100.00
uudelleentyöllistyminen on tapahtunut	1,221	91.67	111	8.33	1,332	100.00
<i>Yhteensä</i>	2,211	90.54	231	9.46	2,442	100.00
Pearson chi2(1) = 4.3390; Pr = 0.037; Cramer's V = -0.0422						
<i>Aktiiviset työvoimapolitiittiset toimenpiteet</i>						
Henkilö osallistuu	1,226	89.95	137	10.05	1,363	100.00
Henkilö ei osallistu	1,085	92.26	91	7.74	1,176	100.00
<i>Yhteensä</i>	2,311	91.02	228	8.98	2,539	100.00
Pearson chi2(1) = 4.1331; Pr = 0.042; Cramer's V = -0.0403						
<i>Tuettu työllistyminen</i>						
Ei	1,740	90.16	190	9.84	1,930	100.00
Kyllä	1,511	91.85	134	8.15	1,645	100.00
<i>Yhteensä</i>	3,251	90.94	324	9.06	3,575	100.00
Pearson chi2(1) = 3.1092; Pr = 0.078; Cramer's V = -0.0295						
<i>Koulutusaste</i>						
Ylempi/alempi korkeakouluaste tai tutkijakoulutusaste	887	92.30	74	7.70	961	100.00
Toinen aste/erikoisammattikoulutusaste tai ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	2,358	94.77	130	5.23	2,488	100.00
<i>Yhteensä</i>	3,245	94.09	204	5.91	3,449	100.00
Pearson chi2(1) = 7.6323; Pr = 0.006; Cramer's V = -0.0470						
<i>Sukupuoli</i>						
Mies	1,817	92.56	146	7.44	1,963	100.00
Nainen	1,434	88.96	178	11.04	1,612	100.00
<i>Yhteensä</i>	3,251	90.94	324	9.06	3,575	100.00
Pearson chi2(1) = 13.9544; Pr = 0.000; Cramer's V = 0.0625						
<i>Siviilisääty</i>						
Naimaton	1,675	95.12	86	4.88	1,761	100.00
Naimisissa	1,075	85.93	176	14.07	1,251	100.00
Leski	59	83.10	12	16.90	71	100.00
Eronnut	442	89.84	50	10.16	492	100.00
<i>Yhteensä</i>	3,251	90.94	324	9.06	3,575	100.00
Pearson chi2(3) = 81.3732; Pr = 0.000; Cramer's V = 0.1509						
<i>Terveystila</i>						
Erittäin hyvä	481	89.24	58	10.76	539	100.00
Hyvä	1,600	93.19	117	6.81	1,717	100.00
Tyydyttävä	794	91.37	75	8.63	869	100.00
Huono	171	97.16	5	2.84	176	100.00
Erittäin huono	22	91.67	2	8.33	24	100.00
<i>Yhteensä</i>	3,068	92.27	257	7.73	3,325	100.00
Pearson chi2(4) = 15.8600; Pr = 0.003; Cramer's V = 0.0691						
<i>Henkilö kärsii kroonisesta (pitkäaikaisesta) sairaudesta tai tilasta</i>						
Kyllä	1,458	93.52	101	6.48	1,559	100.00
Ei	1,760	89.25	212	10.75	1,972	100.00
<i>Yhteensä</i>	3,218	91.14	313	8.86	3,531	100.00
Pearson chi2(1) = 19.6690; Pr = 0.000; Cramer's V = 0.0746						
<i>Toiminta on rajoitettu terveysongelmien takia</i>						
Kyllä, hyvin rajoitettu	213	94.25	13	5.75	226	100.00
Kyllä, rajoitettu kohtalaisesti	845	93.27	61	6.73	906	100.00
Ei ole rajoitettu	2,109	90.67	217	9.33	2,326	100.00
<i>Yhteensä</i>	3,167	91.58	291	8.42	3,458	100.00
Pearson chi2(2) = 7.9283; Pr = 0.019; Cramer's V = 0.0479						
<i>Lääketieteellisen tutkiminnan tai hoidon tarve</i>						
Kyllä	205	90.71	21	9.29	226	100.00
Ei	2,278	91.89	201	8.11	2,479	100.00
<i>Yhteensä</i>	2,483	91.79	222	8.21	2,705	100.00
Pearson chi2(1) = 0.3854; Pr = 0.535; Cramer's V = -0.0119						

Taulukko 2.2. Kuvailuvia lukuja väestöstä ja numeerisista muuttujista

	Lkm	Keskiarvo	Keskihajonta	Min	Max
Kantaväestö					
Ikä (vuodet)	3251	46.123	14.684	19	70
Henkilön käytettävissä oleva ansiotulo (euroa)	3251	9091.192	13431.540	0	150213
Työttömyysturva (euroa)	3251	7278.361	6512.428	0	36351
Vanhuuseläkkeet (euroa)	3251	329.584	2545.659	0	66925
Perustoimentuloturva (euroa)	3251	137.652	1245.263	0	26888
Sairausajan tuet (euroa)	3251	236.792	1336.746	0	29542
Työkyvyttömyyseläkkeet (euroa)	3251	258.575	1634.253	0	34103
Koulutustuet (euroa)	3251	138.100	646.754	0	19900
Kokopäiväinen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	3251	2.694	3.764	0	11
Osa-aikainen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	3251	0.638	1.857	0	11
Itsensä työllistäminen, kokopäiväinen työ, kuukausien lukumäärä	3251	0.164	1.068	0	11
Itsensä työllistäminen, osa-aikainen työ, kuukausien lukumäärä	3251	0.104	0.728	0	11
Maahanmuuttajat					
Ikä (vuodet)	324	44.395	11.965	19	66
Henkilön käytettävissä oleva ansiotulo (euroa)	324	6065.827	9625.281	0	58252
Työttömyysturva (euroa)	324	7182.204	5337.342	0	30108
Vanhuuseläkkeet (euroa)	324	23.277	419.000	0	7542
Perustoimentuloturva (euroa)	324	122.842	1115.264	0	12190
Sairausajan tuet (euroa)	324	71.416	490.393	0	5986
Työkyvyttömyyseläkkeet (euroa)	324	95.950	715.282	0	11238
Koulutustuet (euroa)	324	225.197	1780.834	0	27755
Kokopäiväinen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	324	1.987	3.375	0	11
Osa-aikainen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	324	0.672	1.988	0	11
Itsensä työllistäminen, kokopäiväinen työ, kuukausien lukumäärä	324	0.206	1.184	0	11
Itsensä työllistäminen, osa-aikainen työ, kuukausien lukumäärä	324	0.095	0.754	0	9
Yhteensä					
Ikä (vuodet)	3575	45.966	14.465	19	70
Henkilön käytettävissä oleva ansiotulo (euroa)	3575	8817.005	13159.750	0	150213
Työttömyysturva (euroa)	3575	7269.647	6414.218	0	36351
Vanhuuseläkkeet (euroa)	3575	301.823	2432.386	0	66925
Perustoimentuloturva (euroa)	3575	136.309	1233.908	0	26888
Sairausajan tuet (euroa)	3575	221.804	1284.090	0	29542
Työkyvyttömyyseläkkeet (euroa)	3575	243.837	1573.875	0	34103
Koulutustuet (euroa)	3575	145.993	817.073	0	27755
Kokopäiväinen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	3575	2.630	3.735	0	11
Osa-aikainen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	3575	0.641	1.869	0	11
Itsensä työllistäminen, kokopäiväinen työ, kuukausien lukumäärä	3575	0.168	1.079	0	11
Itsensä työllistäminen, osa-aikainen työ, kuukausien lukumäärä	3575	0.104	0.730	0	11

Taulukko 2.3. Wilcoxonin testi ja korjausvaikutus muuttujaan (Wilcoxon test signed rank test with continuity correction for treatment variable (alternative hypothesis: true location shift is not equal to 0))

	<i>Kantaväestö</i>		<i>Maahanmuuttajat</i>	
<i>Malli 1</i>				
Uudelleentyöllistymisen todennäköisyys (hasardisuhde)	V = 1934200	p-value < 2.2e-16	V = 5341	p-value = 2.899e-16
Henkilön käytettävissä oleva ansiotulo	V = 234960	p-value < 2.2e-16	V = 666	p-value = 1.3e-10
Työttömyysturva	V = 0	p-value < 2.2e-16	V = 0	p-value < 2.2e-16
Vanhuuseläkkeet	V = 1462900	p-value < 2.2e-16	V = 4186	p-value < 2.2e-16
Perustoimentuloturva	V = 1506000	p-value < 2.2e-16	V = 4278	p-value < 2.2e-16
Sairausajan tuet	V = 1266400	p-value < 2.2e-16	V = 3403	p-value = 6.168e-08
Työkyvyttömyyseläkkeet	V = 1373700	p-value < 2.2e-16	V = 3741	p-value = 3.036e-12
Koulutustuet	V = 1439100	p-value < 2.2e-16	V = 4186	p-value < 2.2e-16
Kokopäiväinen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	V = 505680	p-value < 2.2e-16	V = 1624	p-value = 0.002356
Osa-aikainen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	V = 1199400	p-value < 2.2e-16	V = 3118.5	p-value = 3.131e-05
Itsensä työllistäminen, kokopäiväinen työ, kuukausien lukumäärä	V = 1502500	p-value < 2.2e-16	V = 4186	p-value < 2.2e-16
Itsensä työllistäminen, osa-aikainen työ, kuukausien lukumäärä	V = 1493000	p-value < 2.2e-16	V = 4186	p-value < 2.2e-16
<i>Malli 3</i>				
Uudelleentyöllistymisen todennäköisyys (hasardisuhde)	V = 1984800	p-value < 2.2e-16	V = 5468	p-value < 2.2e-16
Henkilön käytettävissä oleva ansiotulo	V = 234960	p-value < 2.2e-16	V = 666	p-value = 1.3e-10
Työttömyysturva	V = 0	p-value < 2.2e-16	V = 0	p-value < 2.2e-16
Vanhuuseläkkeet	V = 1462900	p-value < 2.2e-16	V = 4186	p-value < 2.2e-16
Perustoimentuloturva	V = 1506000	p-value < 2.2e-16	V = 4278	p-value < 2.2e-16
Sairausajan tuet	V = 1266400	p-value < 2.2e-16	V = 3403	p-value = 6.168e-08
Työkyvyttömyyseläkkeet	V = 1373700	p-value < 2.2e-16	V = 3741	p-value = 3.036e-12
Koulutustuet	V = 1439100	p-value < 2.2e-16	V = 4186	p-value < 2.2e-16
Kokopäiväinen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	V = 505680	p-value < 2.2e-16	V = 1624	p-value = 0.002356
Osa-aikainen työ työntekijänä, kuukausien lukumäärä	V = 1199400	p-value < 2.2e-16	V = 3118.5	p-value = 3.131e-05
Itsensä työllistäminen, kokopäiväinen työ, kuukausien lukumäärä	V = 1502500	p-value < 2.2e-16	V = 4186	p-value < 2.2e-16
Itsensä työllistäminen, osa-aikainen työ, kuukausien lukumäärä	V = 1493000	p-value < 2.2e-16	V = 4186	p-value < 2.2e-16

7. Lähteet

- Adelson, J. L. (2013) Educational research with real data: Reducing selection bias with propensity score analysis. *Practical Assessment Research & Evaluation*, 18(15), 1–11.
- Alba, A., Arranz, J. M. & Mu-oz-Bullón, F. (2012) Re-employment probabilities of unemployment benefit recipients. *Applied Economics*, 44(28), 3645–3664. <https://doi.org/10.1080/00036846.2011.579067> (luettu 12.3.2020).
- Algan Y., Dustmann, C., Glitz, A. & Manning, A. (2010) The economic situation of first- and second-generation immigrants in France, Germany, and the United Kingdom. *The Economic Journal*, 120(542), 4–30.
- Altonji, J. G. & Card, D. (1991). The effect of immigration on the labor market outcomes of less-skilled natives. In Abowd, J. M., Freeman, R. B. (eds) *Immigration, Trade and the Labor Market*. University of Chicago Press, Chicago.
- Amine, S. & Lages Dos Santos, P. (2010) Technological choices and unemployment benefits in a matching model with heterogenous workers. *Journal of Economics*, 101(1), 1–19. <https://doi.org/10.1007/s00712-010-0133-4> (luettu 12.3.2020).
- Amuedo-Dorantes, C., & De la Rica, S. (2011). Complements or substitutes? Task specialization by gender and nativity in Spain. *Labour Economics*, 18(5), 697–707. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2011.02.002> (luettu 12.3.2020).
- Arranz, J. M. & Garcia-Serrano, C. (2014) Duration and recurrence of unemployment benefits. *Journal of Labor Research*, 35(3), 271–295. <https://doi.org/10.1007/s12122-014-9184-6> (luettu 1.4.2020)
- Asplund, R., Barth, E., Lundborg, P., & Nilsen, K. M. (2011). Polarization of the Nordic labor markets. *Finnish Economic Papers*, 24(2), 87–110.
- Aydemir, A., & Borjas, G. (2007). Cross-country variation in the impact of international migration: Canada, Mexico, and the United States. *Journal of the European Economic Association*, 5(4), 663–708. <https://doi.org/10.1162/JEEA.2007.5.4.663> (luettu 12.3.2020).
- Aydemir, A., & Borjas, G. (2011). Attenuation bias in measuring the wage impact of immigration. *Journal of Labor Economics*, 29(1), 69–112. <https://doi.org/10.1086/656360> (luettu 12.3.2020).
- Baker, M., & Benjamin, D. (1995). The receipt of transfer payments by immigrants to Canada. *The Journal of Human Resources*, 30(4), 650–676. <https://doi.org/10.2307/146226> (luettu 12.3.2020).
- Bambra, C. (2006). Decommodification and the worlds of welfare revisited. *Journal of European social policy*, 16(1), 73–80.
- Bambra, C. (2007). Sifting the wheat from the chaff: a two-dimensional discriminant analysis of welfare state regime theory. *Social Policy & Administration*, 41(1), 1–28.
- Barth, E., Bernt, B. & Raaum, O. (2004). Identifying the earnings assimilation of immigrants under changing macroeconomic conditions. *Scandinavian Journal of Economics*, 106(1), 1–22. <https://doi.org/10.1111/j.0347-0520.2004.t01-1-00345.x> (luettu 12.3.2020).
- Barth, E., Bernt, B. & Raaum, O. (2006). Local unemployment and the relative wages of immigrants: evidence from the current population surveys. *Review of Economics and Statistics*, 88(2), 243–263. <https://doi.org/10.1162/rest.88.2.243> (luettu 12.3.2020).
- Belzil, C. (2001) Unemployment insurance and subsequent job duration: Jon matching versus unobserved heterogeneity. *Journal of Applied Econometrics*, 16(5), 619–636. <https://doi.org/10.1002/jae.618> (luettu 1.4.2020).
- Blau, F.D., & Kahn, L.M. (2012). Immigration and the distribution of incomes. *Discussion Paper Series*, Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit, No.6921, 1–65.
- Blossfeld, H.P. (1986). Career opportunities in the Federal Republic of Germany: a dynamic approach to the study of life-course, cohort, and period effects. *European Sociological Review*, 2(3), 208–225.

- Blume, K., Gustafsson, B., Pedersen, P., & Verner, M. (2007). At the lower end of the table – determinants of poverty among immigrants to Denmark and Sweden. *Journal of Ethnic and Migrant Studies*, 33(3), 373–396. <https://doi.org/10.1080/13691830701234517> (luettu 12.3.2020).
- Bonin, H. (2005) Wage and employment effects of immigration to Germany: Evidence from a skill group approach. *IZA Discussion Paper* No. 1875, 1–30.
- Borjas, G. (1987) Immigrants, minorities, and labor market competition. *Industrial and Labor Relations Review*, 40(3), 382–392. <https://doi.org/10.1177/001979398704000305> (luettu 12.3.2020).
- Borjas, G. (2009) Recent trends in the earnings of new immigrants to the United States. *NBER Working Paper Series*, Working Paper, 15406.
- Borjas, G. J. (2003) The labor demand curve is downward sloping: Re-examining the impact of immigration on the labor market. *Quarterly Journal of Economics*, 118(4), 1335–1374. <https://doi.org/10.1162/003355303322552810> (luettu 12.3.2020).
- Borjas, G. J., Freeman, R. B., & Katz, L.F. (1997) How do much do immigration and trade affect labor market outcomes? *Brookings Papers on Economic Activity*, 1, 1–90. <https://doi.org/10.2307/2534701> (luettu 12.3.2020).
- Borjas, G., & Friedberg, R. (2009) Recent Trends in the Earnings of New Immigrants to the United States. *NBER Working Paper*, 15406(J6), 1–56.
- Borjas, G., & Hilton, L. (1996) Immigration and the welfare state: immigrant participation in means-tested entitlement programs. *Quarterly Journal of Economics*, 111(2), 575–604. <https://doi.org/10.2307/2946688> (luettu 12.3.2020).
- Borjas, G., & Trejo, S. (1991) Immigrant Participation in the Welfare System. *Industrial and Labor Relations Review*, 44(2), 195–211. <https://doi.org/10.1177/001979399104400201> (luettu 12.3.2020).
- Bresnahan, T. F. (2010) General purpose technologies. *Handbook of the Economics of Innovation*, 2, 761–791. [https://doi.org/10.1016/S0169-7218\(10\)02002-2](https://doi.org/10.1016/S0169-7218(10)02002-2) (luettu 12.3.2020).
- Bresnahan, T. F., Brynjolfsson E., & Hitt L. M. (2002) Information technology, workplace organization, and the demand for skilled labor: Firm-level evidence. *The Quarterly Journal of Economics*, 117(1), 339–376. <https://doi.org/10.1162/003355302753399526> (luettu 12.3.2020).
- Bresnahan, T. F. (1999) Computerisation and wage dispersion: An analytical reinterpretation. *The Economic Journal*, 109(456), 390–415. <https://doi.org/10.1111/1468-0297.00442> (luettu 12.3.2020).
- Brynjolfsson, E. & Hitt, L. M. (1998) Beyond the productivity paradox. *Communications of the ACM*, 41(8), 49–55. <https://doi.org/10.1145/280324.280332> (luettu 12.3.2020).
- Brynjolfsson, E. & McAfee, A. (2011) *Race against the machine*. Lexington, MA: Digital Frontier Press.
- Brynjolfsson, E. & McAfee, A. (2014) *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. New York, NY: WW Norton and Company.
- Burawoy, M. (2010) From Polanyi to Pollyanna: The false optimism of global labor studies, *Global Labour Journal*, 1(2), 301–313.
- Busk, H. (2016). Sanctions and the exit from unemployment in two different benefit schemes. *Labour Economics*, 42, 159–176. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2016.09.001> (luettu 12.3.2020).
- Butschek, S. & Walter, T. (2013) What active labour market programmes work for immigrants in Europe? A meta-analysis of the evaluation literature. *IZA Journal of Migration*, 3(48). <https://doi.org/10.1186/s40176-014-0023-6>. (luettu 13.3.2020).
- Caliendo, M., Künn, S. & Uhlenhorff, A. (2016) Earnings exemptions for unemployed workers: The relationship between marginal employment, unemployment duration and job quality. *Labour Economics*, 42, 177–193. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2016.07.003> (1.4.2020).
- Caliendo, M., Mahlstedt, R. & Mitnik, O. A. (2017) Unobservable, but unimportant? The relevance of usually unobserved variables for the evaluation of labor market policies. *Labour Economics*, 46, 14–25. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2017.02.001> (luettu 12.3.2020).

- Caliendo, M., Tatsiramos, K. & Uhlenhorff, A. (2012) Benefit duration, unemployment duration and job match quality: A regression-discontinuity approach. *Journal of Applied Econometrics*, 28(4), 604–627. <https://doi.org/10.1002/jae.2293> (luettu 1.4.2020).
- Campbell, D. T. (1957) Factors relevant to the validity of experiments in social settings. *Psychological Bulletin*, 54(4), 297–312. <http://dx.doi.org/10.1037/h0040950> (luettu 12.3.2020).
- Card, D. (1990) The impact of the Mariel boatlift on the Miami labor market. *Industrial & Labor Relations Review*, 43(2), 245–257. <https://doi.org/10.1177/001979399004300205> (luettu 12.3.2020).
- Card, D. (2001) Immigrant inflows, native outflows, and the local labor market impacts of higher immigration. *Journal of Labor Economics*, 19(1), 22–64. <https://doi.org/10.1086/209979> (luettu 13.3.2020).
- Card, D. (2005) Is the new immigration really so bad? *The Economic Journal*, 115(507), F300–F323. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2005.01037.x> (luettu 13.3.2020).
- Card, D. (2009) Immigration and inequality. *American Economic Review*, 99(2), 1–21. <https://doi.org/10.1257/aer.99.2.1> (luettu 13.3.2020).
- Card, D. & Lemieux, T. (2001) Can falling supply explain the rising return to college for younger men? A cohort-based analysis. *Quarterly Journal of Economics*, 116(2), 705–746. <https://doi.org/10.1162/00335530151144140> (luettu 13.3.2020).
- Chiswick, B. R. (1978) The effect of Americanization on the earnings of foreign-born men. *Journal of Political Economy*, 86(5), 897–921. <https://doi.org/10.1086/260717> (luettu 13.3.2020).
- Clausen, J., Heinesen, E., Hummelgaard, H., Husted, L. & Rosholm, M. (2009) The effect on integration policies on the time until regular employment of newly arrived immigrants: Evidence from Denmark. *Labour Economics*, 16(4), 409–417.
- Cohen-Goldner, S. & Paserman, M. D. (2011) The dynamic impact of immigration on natives' labor market outcomes: Evidence from Israel. *European Economic Review*, 55, 1027–1045. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2011.05.002> (luettu 13.3.2020).
- Cortés, P. (2008) The effect of low-skilled immigration on U.S. prices: Evidence from CPI data. *Journal of Political Economy*, 116(3), 381–422. <https://doi.org/10.1086/589756> (luettu 13.3.2020).
- D'Amuri, F., Ottaviano, G. I. P. & Peri, G. (2010) The labor market impact of immigration in Western Germany. *European Economic Review*, 54(4), 550–570. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2009.10.002> (luettu 13.3.2020).
- Dustmann, C., Fabbri, F. & Preson, I. (2005). The impact of immigration on the British labour market. *The Economic Journal*, 115(507), F324–F341. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2005.01038.x> (luettu 13.3.2020).
- Dustmann, C., Frattini, T. & Preston, I. (2013) The effect of immigration along the distribution of wages. *The Review of Economic Studies*, 80(1), 145–173. <https://doi.org/10.1093/restud/rds019> (luettu 13.3.2020).
- Eaton, J., & Kortum, S. (2002). Technology, geography, and trade. *Econometrica*, 70(5), 1741–1779. <https://doi.org/10.1111/1468-0262.00352> (luettu 13.3.2020).
- Esping-Andersen, G., Hemerijck, A. & Myles, J. (2002) *Why we need a new welfare state*. Oxford: Oxford University Press.
- Esping-Andersen, G. (1990) *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity.
- Esping-Andersen, G. & Regini, M. (2000) *Why deregulate labour markets?* New York: Oxford University Press.
- Esping-Andersen, G. (1996) *Welfare states in transition: National adaptations in global economies*. SAGE Publications Ltd.
- Esping-Andersen, G. (1999) *Social Foundations of Postindustrial Economies*. Oxford: Oxford University Press.
- Felbermayra, G., Hiller, S. & Sala, D. (2010) Does immigration boost per capita income? *Economics Letters*, 107(2), 177–179. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2010.01.017> (luettu 13.3.2020).

- Filges, T., Geerdsen, L. P., Knudsen, A.-S. D. & Jørgensen, A.-M. K. (2014) Unemployment Benefit Exhaustion. *Research on Social Work Practice*, 25(1), 21–43. <https://doi.org/10.1177/1049731514529830> (luettu 13.3.2020).
- Fitzenberger, B. & Wilke, R. (2007). New insights on unemployment duration and post unemployment earnings in Germany: censored box-cox quantile regression at work, *ZEW Discussion Paper*, 07-007.
- Friedberg, R. M. (2001) The impact of mass migration on the Israeli labor market. *Quarterly Journal of Economics*, 116(4), 1373–1408. <https://doi.org/10.1162/003355301753265606> (luettu 13.3.2020).
- Galloway, T. & Aaberge, R. (2005) Assimilation effects on poverty among immigrants to Norway. *Journal of Population Economics*, 18(4), 691–718. <https://doi.org/10.1007/s00148-005-0002-6> (luettu 13.3.2020).
- Galloway, T.A. (2008). Re-examining the earnings assimilation of immigrants. *Discussion Papers*, 570, 1–43.
- Gaure, S., Røed, K. & Westlie, L. (2012) Job search incentives and job match quality. *Labour Economics*, 19(3), 438–450. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2012.04.001> (luettu 13.3.2020).
- Gebel, M. & Giesecke, J. (2009) Labour market flexibility and inequality: The changing risk patterns of temporary employment in West Germany, *ZEW Discussion Paper*, 42, 234–251, <https://doi.org/10.1007/s12651-009-0018-6> (luettu 13.3.2020).
- Giesselmann, M. (2015) Differences in the patterns of in-work poverty in Germany and the UK, *European Societies*, 17(1), 27–46.
- González, L. & Ortega, F. (2011) How do very open economies absorb large immigration flows? Recent evidence from Spanish regions. *Labour Economics*, 18(1), 57–70. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2010.06.001> (luettu 13.3.2020).
- Goos, M. & Manning, A. (2007) Lousy and lovely jobs: The rising polarization of work in Britain. *The Review of Economics and Statistics*, 89(1), 118–133. <https://doi.org/10.1162/rest.89.1.118> (luettu 13.3.2020).
- Goos, M. Manning, A. & Salomons, A. (2009) Job polarization in Europe. *The American Economic Review*, 99(2), 58–63. <https://doi.org/10.1257/aer.99.2.58> (luettu 13.3.2020).
- Gordon, R. J. (2012) *Is US economic growth over? Faltering innovation confronts the six headwinds* (No. w18315). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w18315> (luettu 13.3.2020).
- Graversen, B. K., & van Ours, J. C. (2008) How to help unemployed find jobs quickly: Experimental evidence from a mandatory activation program. *Journal of Public Economics*, 92(10–11), 2020–2035. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2008.04.013> (luettu 13.3.2020).
- Gustafsson, B. & Zheng, J. (2006) Earnings of Immigrants in Sweden 1978–1999. *International Migration*, 44(2), 79–117. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.2006.00365.x> (luettu 13.3.2020).
- Hammarstedt, M. (2003) Income from work among immigrants in Sweden. *Review of Income and Wealth*, 49(2), 185–203. <https://doi.org/10.1111/1475-4991.00082> (luettu 13.3.2020).
- Hansen, J. & Lofstrom, M. (2003) Immigrant assimilation and welfare participation: Do immigrants integrate into or out of welfare? *Journal of Human Resources*, 38(1), 74–98. <https://doi.org/10.2307/1558756> (luettu 13.3.2020).
- Haskins, R. (2018) Evidence-based policy: The movement, the goals, the issues, the promise. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 678(1), 8–37. <https://doi.org/10.1177/0002716218770642> (luettu 13.3.2020).
- Heckman, J. J. (2005) The scientific model of causality. *Sociological Methodology*, 35, 1–97. <https://doi.org/10.1111/j.0081-1750.2006.00164.x> (luettu 13.3.2020).
- Heckman, J., Lalonde, R. & Smith, J. (1999) The economics and econometrics of active labor market programs. In O. Ashenfelter & D. Card (eds) *Handbook of Labor Economics* (edition 1, volume 3, chapter 31, pp. 1865–2097). New York: Elsevier.

- Holland, P. W. (1986) Statistics and causal inference. *Journal of the American Statistical Association*, 81(396), 945–960.
- Howell, D. R. & Rehm, M. (2009) Unemployment compensation and high European unemployment: A reassessment with new benefit indicators. *Oxford Review of Economic Policy*, 25(1), 60–93. <https://doi.org/10.1093/oxrep/grp010> (luettu 1.4.2020).
- Huo, J., Nelson, M. & Stephens, J. (2008). Decommmodification and activation in social democratic policy: resolving the paradox, *Journal of European Social Policy*, 18(1), 5–20.
- Kluge, J. (2010) The effectiveness of European active labor market programs. *Labour Economics*, 17(6), 904–918. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2010.02.004> (luettu 13.3.2020).
- Koopmans, R. (2010) Trade-offs between equality and difference: Immigrant integration, multiculturalism and the welfare state in cross-national perspective. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36(1), 1–26. <https://doi.org/10.1080/13691830903250881> (luettu 13.3.2020).
- Korpi, W. & Palme, J. (1998) The paradox of redistribution and strategies of equality: Welfare state institutions, inequality, and poverty in the Western Countries, *American Sociological Review*, 63(5), 661–687.
- Kotamäki, M., Mattila, J. & Tervola, J. (2017) Turning static pessimism to dynamic optimism: An ex-ante evaluation of unemployment insurance reform in Finland. *KELA Working papers*, 124.
- Krutova, O. (2016) Entailing temporality: Longitudinal analysis of the labour market integration of immigrants in Finland. Tampere: Tampere University Press (Acta Universitatis Tamperensis 2190).
- Kuddo, A. (2009) Employment services and active labor market programs in Eastern European and Central Asian Countries, *SP Discussion Paper*, 0918.
- Kyyrä, T. (2010) Partial unemployment insurance benefits and the transition rate to regular work. *European Economic Review*, 54(7), 911–930. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2010.02.005> (luettu 13.3.2020).
- Kyyrä, T., Parrotta, P. & Rosholm, M. (2013) The effect of receiving supplementary UI benefits on unemployment duration. *Labour Economics*, 21, 122–133. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2013.02.002> (luettu 13.3.2020).
- Kyyrä, T., Pesola, H. & Rissanen, A. (2017) Unemployment insurance in Finland: A review of recent changes and empirical evidence on behavioral responses. *VATT Research Reports*, 184. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2921065> (luettu 13.3.2020).
- Lachowska, M., Meral, M. & Woodbury, S. A (2016) Effects of the unemployment insurance work test on long-term employment outcomes. *Labour Economics*, 41, 246–265. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2016.05.015>. (luettu 13.3.2020).
- Lalive, R. (2007) Unemployment benefits, unemployment duration, and post-unemployment jobs: A regression discontinuity approach. *American Economic Review*, 97(2), 108–112. <https://doi.org/10.1257/aer.97.2.108> (luettu 1.4.2020).
- Lazarsfeld, P. (1959) Problems in methodology. In R.K. Merton, (ed.). *Sociology today: Problems and prospects* (vol.1, pp. 39–72). New York: Basic Books.
- Lazarsfeld, P. F. (1962). Interpretation of statistical relations as a research operation. Pp.115-25 in *The Language of Social Research*, edited by P. F. Lazarsfeld and M. Rosenberg. Glencoe, IL: Free Press.
- Le Barbanchon, T. (2016) The effect of the potential duration of unemployment benefits on unemployment exits to work and match quality in France. *Labour Economics*, 42, 16–29. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2016.06.003> (luettu 1.4.2020).
- Lewis, E. (2003) *Local open economics within the U.S.: How do industries respond to immigration?* Federal Reserve Bank of Philadelphia Working Paper, 04–1.
- Lewis, J. & Linzer, D. (2005) Estimating regression models in which the dependent variable is based on estimates. *Political Analysis*, 13(4), 345–364. <https://doi.org/10.1093/pan/mpi026> (luettu 13.3.2020).

- Manacorda, M., Manning, A. & Wadsworth, J. (2012) The impact of immigration on the structure of male wages: Theory and evidence for Britain. *Journal of the European Economic Association*, 10(1), 120–151. <https://doi.org/10.1111/j.1542-4774.2011.01049.x> (luettu 13.3.2020).
- Markusen, J. R. (2013) Putting per-capita income back into trade theory. *Journal of International Economics*, 90(2), 255–265. <https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2013.04.003> (luettu 13.3.2020).
- Martin, J. P. & Grubb, D. (2001) What works and for whom: A review of OECD Countries' experiences with active labour market policies, *Swedish Economic Policy Review*, 8, 9–56.
- Martins, P., Piracha, M. & Varejão, J. (2018) Do immigrants displace native workers? Evidence from matched panel data. *Economic Modelling*, 72, 216–222. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2018.01.019> (luettu 13.3.2020).
- McGovern, P. (2012) Inequalities in the (de-)commodification of labour: Immigration, the nation state, and labour market stratification, *Sociology Compass*, June 2012, 6(6).
- Michaels, G., Natraj, A. & Van Reenen, J. (2014) Has ICT polarized skill demand? Evidence from eleven countries over twenty-five years. *Review of Economics and Statistics*, 96(1), 60–77. https://doi.org/10.1162/REST_a_00366 (luettu 13.3.2020).
- Micklewright, J. & Nagy, G. (2010) The effect of monitoring unemployment insurance recipients on unemployment duration: Evidence from a field experiment. *Labour Economics*, 17(1), 180–187. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2009.10.003> (luettu 13.3.2020).
- Mitrunen, M. (2013) *Työmarkkinoiden polarisaatio Suomessa. (Labour Market Polarization in Finland)*. Government Institute for Economic Research, VATT Mimeo, 33.
- Nekoei, A. & Weber, A. (2017) Does extending unemployment benefits improve job quality? *American Economic Review*, 107(2), 527–561. <https://doi.org/10.1257/aer.20150528> (luettu 13.3.2020).
- Neyman, J. (1923) Statistical problems in agricultural experiments. *Journal of the Royal Statistical Society B*, 2, 107–180. (with discussion). (With cooperation of K. Kwaskiewicz and St. Kolodziejczyk)
- Noguer, M. & Siscart, M. (2005) Trade raises income: A precise and robust result. *Journal of International Economics*, 65(2), 447–460. <https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2003.11.006> (luettu 13.3.2020).
- Nordlund, M. (2011a) What works best when? The role of active labour market policy programmes in different business cycles. *International Journal of Social Welfare*, 20, 43–54.
- Nordlund, M. (2011b) Who are the lucky ones? Heterogeneity in active labour market policy. *International Journal of Social Welfare*, 20, 144–155.
- OECD/European Union. (2015) *Indicators of Immigrant Integration 2015: Settling In*, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264234024-en> (luettu 13.3.2020).
- Offe, C. (1972) Advanced capitalism and the welfare state. *Politics and Society*, 2, 479–488.
- Offe, C. (1984) *Contradictions of the welfare state*. London: Hutchinson.
- Ogus, A. (1979) Social insurance, legal development and legal history. In H. F. Zacher, (ed.), *Bedingungen für die Entstehung von Sozialversicherung*. Berlin: Duncker und Humboldt.
- Ortega, F. & Peri, G. (2014) Openness and income: The roles of trade and migration. *Journal of International Economics*, 92(2), 231–251. <https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2013.11.008> (luettu 13.3.2020).
- Ossa, R. (2015) Why trade matters after all? *Journal of International Economics*, 97(2), 266–277. <https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2015.07.002> (luettu 13.3.2020).
- Ottaviano, G. & Peri, G. (2008) Immigration and national wages: Clarifying the theory and the empirics. *National Bureau of Economic Research Working Papers*, 14188, Cambridge, MA. <https://doi.org/10.3386/w14188> (luettu 13.3.2020).
- Ottaviano, G.I.P. & Peri, G. (2012) Rethinking the effect of immigration on wages. *Journal of the European Economic Association*, 10(1), 152–197. <https://doi.org/10.1111/j.1542-4774.2011.01052.x> (luettu 13.3.2020).

- Papadopoulos, T. (2005) The recommodification of European labour: Theoretical and empirical explorations, The European Research Institute, *Working Paper Series*, WP-05-03, No 3.
- Peri, G. & Sparber, C. (2009) Task specialization, immigration, and wages. *American Economic Journal: Applied Economics*, 1(3), 135–169. <https://doi.org/10.1257/app.1.3.135> (luettu 13.3.2020).
- Pfeifer, M. (2012) Comparing unemployment protection and social assistance in 14 European countries. Four worlds of protection for people of working age, *International Journal of Social Welfare*, 21(1), 13–25. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2397.2010.00765.x> (luettu 13.3.2020).
- Polanyi, K. (1944). *The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time*. Boston: Beacon Press.
- Pollmann-Schult, M. & Büchel, F. (2005) Unemployment benefits, unemployment duration and subsequent job quality. *Acta Sociologica*, 48(1), 21–39. <https://doi.org/10.1177/0001699305050985> (luettu 13.3.2020).
- Rebollo-Sanz, Y. F. & García-Pérez, J. I. (2014) Are unemployment benefits harmful to the stability of working careers? The case of Spain. *SERIEs*, 6(1), 1–41. <https://doi.org/10.1007/s13209-014-0120-z> (luettu 13.3.2020).
- Rodrik, D., Subramanian A. & Trebbi F. (2004) Institutions rule: The primacy of institutions over geography and integration in economic development. *Journal of Economic Growth*, 9(2), 271–293. <https://doi.org/10.1023/B:JOEG.0000031425.72248.85> (luettu 13.3.2020).
- Rosenbaum, P. (2002) *Observational Studies* (2nd ed.). New York: Springer.
- Rubin D. B. (2005) Causal inference using potential outcomes: Design, modeling, decisions. *Journal of the American Statistical Association*, 100(496), 322–331.
- Rudner, L. M. & Peyton, J. (2006) Consider propensity scores to compare treatments. *Practical Assessment Research & Evaluation*, 11(9), 3–24.
- Rueda, D. (2015) The state of the welfare state: Unemployment, labor market policy, and inequality in the age of workfare, *Comparative Politics*, 47(3), 296–314.
- Schmieder, J. F., von Wachter, T. & Bender, S. (2016) The effect of unemployment benefits and nonemployment durations on wages, *American Economic Review*, 106(3), 739–777. <https://doi.org/10.1257/aer.20141566> (luettu 13.3.2020).
- Shadish, W. R., Cook, T. D. & Campbell, D. T. (2002) *Experimental and Quasi-experimental Designs for Generalized Causal Inference*. Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Simpson, E. H. (1951) The Interpretation of Interaction in Contingency Tables. *Journal of the Royal Statistical Society, Series B*, 13, 238–241.
- Standing, G. (2008) Economic insecurity and global casualisation: Threat or promise? *Social Indicators Research*, 88, 15–30.
- Stone, C. A. & Tang, Y. (2013) Comparing propensity score methods in balancing covariates and recovering impact in small sample educational program evaluations. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 18(13), 17–24.
- Tatsiramos, K. (2006) Unemployment insurance in Europe: Unemployment duration and subsequent employment stability, *IZA Discussion Paper*, No. 2280, 1–41.
- Uusitalo, R. & Verho, J. (2010) The effect of unemployment benefits on re-employment rates: Evidence from the Finnish unemployment insurance reform. *Labour Economics*, 17(4), 643–654. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2010.02.002> (luettu 13.3.2020).
- Van Ours, J. C. & Vodopivec, M. (2008) Does reducing unemployment insurance generosity reduce job match quality? *Journal of Public Economics*, 92(3-4), 684–695.
- Venn, D. (2012) Eligibility criteria for unemployment benefits: Quantitative indicators for OECD and EU Countries, *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*, 131, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/5k9h43kgkvr4-en> (luettu 13.3.2020).
- Verho, J. (2013) Unemployment duration and the role of compositional variation: Evidence from a period of economic crisis in Finland. *Empirical Economics*, 47(1), 35–56. <https://doi.org/10.1007/s00181-013-0732-3> (luettu 13.3.2020).

- Vikström, J., Rosholm, M. & Svarer, M. (2013) The effectiveness of active labor market policies: Evidence from a social experiment using non-parametric bounds. *Labour Economics*, 24, 58–67. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2013.06.002> (luettu 13.3.2020).
- Wilensky, H. (1975) *The welfare state and equality: Structure and ideological roots of public expenditures*. Berkeley: University of California Press.
- Winter-Ebmer, R. & Zweimüller, J. (1996) Immigration and the earnings of young native workers. *Oxford Economic Papers*, 48(3), 473–491. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.oep.a028579> (luettu 13.3.2020).

Työelämän tutkimuskeskuksen julkaisuja

Julkaisuja – Sarja I

- 1/1988**   **Kasvio, Antti:** Teollisuuden rakennemuutos ja naistyöntekijät. Tutkimus kevyen teollisuuden naistyöntekijöiden asemasta ja sen muuttumisesta 1980-luvun tuotannollisen murroksen oloissa. Tampere 1988. 142 s.
- 2/1989**   **Kinnunen, Merja:** Työt, toimet ja luokittelut. Tampere 1989. 80 s.
- 3/1989**   **Juhela, Arto:** Teknologinen kehitys ja työelämän koulutus. Tarkastelua uuden teknologian käyttöönoton vaikutuksista teollisuustyöntekijöiden työhön ja koulutukseen. Tampere 1989. 132 s.
- 4/1990**   **Kasvio, Antti:** Työorganisaatioiden tutkimus ja niiden tutkiva kehittäminen. Kirjallisuuskatsaus. Tampere 1990. 206 s.
- 5/1990**   **Filander, Karin, Heiskanen, Tuula & Kirjonen, Juhani:** Tutkimuksen ja koulutuksen strategiavalinnat työelämän kehittämisessä. English summary. Tampere 1990. 95 s.
- 6/1990**   **Korvajärvi, Päivi:** Toimistotyöntekijäin yhteisöt ja muutoksen hallinta. Tampere 1990. 190 s.
- 7/1990**   **Korvajärvi, Päivi, Järvinen, Riitta & Kinnunen, Merja:** Muutokset kiireen keskellä. Seurantatutkimus muutoksista toimihenkilöiden työpaikoilla 1980-luvulla. Työsuojelelurahaston rahoittama seuranta-raportti. Tampere 1990. 207 s.
- 8/1991**   **Kasvio, Antti:** Tulevaisuuden vaatetustehdas. Vertaileva tutkimus vaatetusteollisuuden organisatorisista innovaatioista 1990-luvulla. Tampere 1991. 286 s.
- 9/1991**   **Saari, Juho:** Rajan takaa, hämärästä. Kypsiä palkkatyön yhteiskuntien epävirallinen talous. Tampere 1991. 238 s.
- 10/1991**   **Rauhala, Pirkko-Liisa:** Sosiaalialan työn kehittäminen: tutkimus sosiaalialan työn yhteiskunnallisista ehdoista ja työn sisällöstä. Loppuraportti. Tampere 1991. 200 s.
- 11/1992**   **Saloniemi, Antti:** Kampanjan mahdollisuudet ja rakentamisen turvallisuus. Rakenna turvallisesti -kampanjan toimintaympäristössään. Tampere 1992. 234 s.
- 12/1992**   **Martikainen, Riitta & Yli-Pietilä, Päivi:** Työehdot ja sukupuoli - sokeat sopimukset. Tampere 1992. 307 s.
- 13/1994**   **Koistinen, Pertti & Ostner, Iona (eds.):** Women and Markets. Learning of the Differences in the Finnish and German Labour Markets. Tampere 1994. 385 p.
- 14/1994**   **Kasvio, Antti, Nakari, Risto, Kalliola, Satu, Kuula Arja, Pesonen, Ilkka, Rajakaltio, Helena & Syvänen, Sirpa:** Uudistumisen voimavarat. Tutkimus kunnallisen palvelutuotannon tuloksellisuuden ja työelämän laadun kehittämisestä. Tampere 1994. 419 s.
- 15/1996**   **Kalliola, Satu:** Lewiniläinen ryhmäpäättös kunnallishallinnon työyhteisöissä. Tutkimus yhteistoiminnasta ja toimintatutkijan kenttätystä. Tampere 1996. 222 s.
- 16/1997**   **Lavikka, Riitta:** Big Sisters. Spacing Women Workers in the Clothing Industry. Tampere 1997. 238 s.
- 17/1998**   **Heiskanen, Tuula, Lavikka, Riitta, Piispa, Leena & Tuuli, Pirjo:** Joustamisen monet muodot. Pukineteollisuus etsimässä tietä huomiseen. Tampere 1998. 310 s.
- 18/1999**   **Isaksson, Paavo:** Henkilöstön edustus ja refleksiivinen oikeus. Henkilöstön edustus yritysten päätöksenteossa refleksiivisen oikeuden kannalta. Tampere 1999. 483 s.

Työraportteja

- 1/1989**   **Aro, Jari:** Fordismin kriisi ja joustavatuotantostrategia. Tampere 1989. 33 s.
- 2/1989**   **Arnkil, Robert:** Työvoimatoimiston kehittämisjännitteet muuttuvilla työmarkkinoilla. Tapausesimerkkinä Tampereen työvoimatoimisto. Tampere 1989. 60 s.
- 3/1989**   **Aro, Jari:** Massatuotannosta muodin tekemiseen? Hong Kongin vaatetusteollisuuden kehityspiirteitä. Tampere 1989. 27 s.
- 4/1989**   **Saloniemi, Antti:** Näkökohtia Rakenna turvallisesti -kampanjasta ja rakennusteollisuuden töistä ja työsuojelusta. Väliraportti. Tampere 1989. 116 s.
- 5/1989**   **Martikainen, Riitta:** Hyvän naisen lisä. Työehdot, sopimustoiminta ja sukupuoli-järjestelmä. Esitutkimus. Tampere 1989. 83 s.
- 6/1989**   **Rauhala, Pirkko-Liisa:** Tietoperusta ja työtehtävät sosiaalialan keskiasteen ammattessa. Käsitteellistä kehittelyä. Tampere 1989. 70 s.
- 7/1990**   **Kasvio, Antti:** Recent Work Reforms, Their Social and Political Context and the Development of Social Scientific Work Research in Finland. Tampere 1990. 28 p.
- 8/1990**   **Koivisto, Tapio:** Työsuojelu kunnissa. KTV:läisten työsuojeluaktiivien näkemyksiä organisaatiokohtaisten työsuojelukäytäntöjen kehittämisestä. Tampere 1990. 139 s.
- 9/1990**   **Kirjonen, Juhani:** Työelämän tutkimus Suomessa jatkokoulutuksen näkökulmasta. Tampere 1990. 20 s.
- 10/1990**   **Kivimäki, Riikka:** Työmarkkinoille paluu ja työuran murros. Keski-ikäisen naisen koulutus- ja työllistymissuunnitelmat. Tampere 1990. 86 s.
- 11/1990**   **Arnkil, Robert:** Ikkunoita työvoimatoimiston toimintaan. Tapausesimerkkinä Tampereen työvoimatoimisto. Tampere 1990. 115 s.
- 12/1990**   **Saloniemi, Antti:** Construction, Safety and Campaigns. Some Notes on Finnish Construction Industry, Its Safety Problems and Possibilities of Campaigns. Tampere 1990. 65 p.
- 13/1990**   **Laiho, Marianna:** Tulevaisuuden toimitusta tekemässä. Raportti Journalististen organisaatioiden ja työkulttuurien muutos -seminaarista Tampereella 2.—3.3.1990. Tampere 1990. 47 s.
- 14/1990**   **McDaid, Mike:** The Economic and Social Dimensions to European Integration: An Interpretation of 1992 and Its Implications for Finland. Tampere 1990. 33 p.
- 15/1990**   **Martikainen, Riitta:** Gender and Women's Interests in Collective Bargaining. Tampere 1990. 25 p.
- 16/1990**   **Kevätsalo, Kimmo:** Kunnallishallinnon työelämän laadun ja palvelutuotannon tuloksellisuuden kehittämisen tutkimusohjelma. Tampere 1990. 148 s.
- 17/1990**   **Heiskanen, Tuula, Hyväri, Susanna, Kinnunen, Merja, Kivimäki, Riikka, Korvajärvi, Päivi, Lehto, Anna-Maija, Martikainen, Riitta, Räsänen, Leila, Salmi, Minna, Varsa, Hannele & Vehviläinen, Marja:** Gendered Practices in Working Life. Project Outline. Tampere 1990. 37 p.
- 18/1990**   **Tolppanen, Marjo:** Työhön palaavat ja ammattiaan vaihtavat aikuiskoulutuksellisenä haasteena. Esitutkimusraportti. Tampere 1990. 49 s.
- 19/1990**   **Heiskanen, Tuula (toim.):** Työelämän muuttuvat ehdot – kohti 1990-luvun työpolitiikkaa. Raportti Työelämän muutoksen asiantuntijaseminaarista Tampereella 9.-10.1.1990. Tampere 1990. 203 s.
- 20/1990**   **Heiskanen, Tuula, Hyväri, Susanna, Kinnunen, Merja, Kivimäki, Riikka, Korvajärvi, Päivi, Lehto, Anna-Maija, Martikainen, Riitta, Räsänen, Leila, Salmi, Minna, Varsa, Hannele & Vehviläinen, Marja:** Työelämän sukupuolistuneet käytännöt. Tutkimussuunnitelma. Tampere 1990. 56 s.
- 21/1991**   **Kuitunen, Kimmo:** Toimintatutkimuksen tulosten arviointi- ja mittaamisongelmat: Esimerkkitapauksena henkilöstön kehittäminen kuntasektorilla. Tampere 1991. 101 s.

- 22/1991 Lumijärvi, Ismo:** Tulostarvioinnin kehittämisen tutkimisesta. Näkökulmia viitekehyksen ja tutkimusmetodiikan täsmentämiseksi liittyen kunnallisten palveluorganisaatioiden työelämän laadun tutkimushankkeeseen. Tampere 1991. 51 s.
- 23/1991 Kasvio, Antti:** Taloudellisen rationaliteetin rajat. Markkinayhteiskunnallistumisen ja sosiaalisen integraation yhteyden pohdintaa viimeaikaisessa sosiologisessa ja taloustieteellisessä kirjallisuudessa. Tampere 1991. 63 s.
- 24/1991 Heiskanen, Tuula:** The Relationship of Theory and Practice from the Viewpoint of the Learning Process: an Assessment of an Extension Training Programme for Public Administrators. Tampere 1991. 45 p.
- 25/1991 Kasvio, Antti, Mak, Csaba & McDaid, Michael (eds.):** Work and Social Innovations in Europe. Proceedings of a Finnish-Hungarian Seminar in Helsinki, 11–13 September 1990. Tampere 1991. 394 p.
- 26/1991 Ketola, Outi (toim.):** Näkökulmia kunnallisten organisaatioiden kehittämiseen. Tampere 1991. 219 s.
- 27/1992 Koistinen, Pertti, Poikkeus, Leena, Sihto, Matti & Suikkanen, Asko:** Finnish Labour Market Policy in Trial – Evaluation on the 1980's. Tampere 1992. 91 p.
- 28/1992 Pesonen, Ilkka:** Hyvän keittiön salaisuus. Asiantuntijänäkemys ruokapalvelujen kehitysvaiheista Suomessa. Tampere 1992. 49 s.
- 29/1992 Lavikka, Riitta:** Ryhmätyö tulee vaatetusteollisuuteen. Tutkimus vaatetusyritysten siirtymisestä vaihetyöstä ryhmätyöhön perustuviin työorganisaatioihin. Tampere 1992. 240 s.
- 30/1992 Kuula, Arja:** Tulosta, säästöä ja kannustusta? Tutkimus kunnallisen sektorin tulos-palkkioiden ongelmista ja mahdollisuuksista. Tampere 1992. 108 s.
- 31/1992 Pesonen, Ilkka:** Työkonferenssimenetelmä työn tutkimisen ja kehittämisen välineenä. Tampere 1992. 106 s.
- 32/1992 Kalliola, Satu:** Henkilöstön kuulemisesta yhteispäättämiseen. Tampere 1992. 134 s.
- 33/1992 Partanen, Sirpa:** Tuloksellisuuden arviointi kunnissa. Tampere 1992. 178 s.
- 34/1992 Nakari, Risto:** Työelämän laatu kunnissa. Tampere 1992. 178 s.
- 35/1992 Isaksson, Paavo:** Henkilöstön edustuksen toteutuminen yritysten hallintoelimissä. Esitutkimusraportti. Tampere 1992. 128 s.
- 36/1992 Kasvio, Antti (ed.):** Industry without blue-collar workers – Perspectives of European clothing industry in the 1990's. Tampere 1992. 441 p.
- 37/1993 Kyllönen, Riitta:** Work/Family Interface: Perspectives and Solutions. A Literature Review. Tampere 1993. 35 p.
- 38/1993 Kasvio, Antti:** Action research for improved performance and quality of working life in Finnish municipal service organizations. A project description. Tampere 1993. 28 p.
- 39/1993 Alasoini, Tuomo:** Ohut tuotanto ja antroposentrinen tuotanto tulevaisuuden tehtaan malleina. Näkökulmia kansallisen FAST-tutkimusprojektin kannalta. Tampere 1993. 95 s.
- 40/1993 Saari, Juho:** Markkinayhteiskunta, työmarkkinat ja sosiaalipolitiikka. Karl Polanyin 'suuren murroksen' yhteiskuntateoriasta ja sen ajankohtaisuudesta. Tampere 1993. 71 s.
- 41/1993 Martikainen, Sinikka, Riikonen, Eila & Vuorisalo, Irmeli:** Siivoustyötä tekevien alueellinen varhaiskuntoutustarve. Tampere 1993. 97 s.
- 42/1993 Kovanen, Helena:** Sosiaalityöntekijöiden ja heidän lähijohtajiensa käsityksiä johtamisesta alueellisessa sosiaalitoimistossa. Tampere 1993. 78 s.
- 43/1993 Koistinen, Pertti:** Lama ja työvoimapolitiikan linjavalinnat Suomessa. Tampere 1993. 44 s.

- 44/1994 Alasoini, Tuomo, Hyötyläinen, Raimo, Kasvio, Antti, Kiviniitty, Jyrki, Klemola, Soili, Ruuhilehto, Kaarin, Seppälä, Pertti, Toikka, Kari & Tuominen, Eeva:** Tehdas laboratoriona. Työ, kulttuuri ja teknologia -tutkimusprojektin väliraportti. Tampere 1994. 142 s.
- 45/1994 Kasvio, Antti (ed.)** Research on Consumer-oriented Action in Public Services. Materials from a European Workshop in Helsinki, 12 March 1993. Tampere 1994. 104 p.
- 46/1994 Saari, Juho:** Sosiologinen rationaalinen valinnan teoria ja uusi taloussosiologia. Tampere 1994. 100 s.
- 47/1994 Kasvio, Antti:** Action-oriented work research in Finland: The development of a multiparadigmatic research programme in the midst of and employment crisis. Tampere 1994. 38 p.
- 48/1994 Alasoini, Tuomo, Hyötyläinen, Raimo, Kasvio, Antti, Kiviniitty, Jyrki, Klemola, Soili, Ruuhilehto, Kaarin, Seppälä, Pertti, Toikka, Kari & Tuominen, Eeva:** Manufacturing change. Interdisciplinary research on new modes of operation in Finnish industry. Tampere 1994. 135 p.
- 49/1994 Lavikka, Riitta, Teder, Juhan & Varendi, Merle:** Viron vaatetusteollisuus tienhaarassa. Yhteiskunnan muutosten heijastuminen Viron vaatetusteollisuudessa. Eesti Roivatööstus teelahkmed. Ühiskonnas toimuvate muutuste kajastumine Eesti roivatööstuses. Tampere 1994. 200 s.
- 50/1995 Heiskanen, Tuula, Lavikka, Riitta, Piispa, Leena & Tuuli, Pirjo:** Puhe on muutoksesta. Tutkimus yhteistyöstä ja muutoksen hallinnasta pukinetehtaissa. KULTA-projektin raportti. Tampere 1995. 164 s.
- 51/1995 Koivisto, Tapio:** PL-verstaan uudet toimintatavat. Analyysi osallistavan uudelleensuunnittelun prosessista. Tampere 1995. 95 s.
- 52/1996 Aho, Simo:** Kotitalouksien työ ja keskinäinen apu. Tampere 1996. 33 s.
- 53/1997 Aho, Simo & Vehviläinen, Jukka:** Activating the Young Unemployed into Education? Studies on the Effects of a Recent Policy in Finland and on the Hidden Rationalities among Uneducated Young People. Tampere 1997. 29 s.
- 54/1998 Aho, Simo, Piliste, Toomas & Teder, Juhan:** Private Entrepreneurship in Estonia 1989-1996. Experiences and Challenges in a Transitional Economy. Tampere 1998. 163 pages.
- 55/1998 Koivisto, Tapio & Koski, Pasi:** Terveysteknologiayritys ja innovaatiojärjestelmä. Verkostanalyysi suomalaisesta teknologiaprojektista. Tampere 1998. 68 s.
- 56/1998 Kautonen, Mika, Schienstock, Gerd, Sjöholm, Harri & Huuhka, Pekka:** Tampereen seudun osaamisintensiiviset yrityspalvelut. Tampereen seudun osaamisintensiiviset yrityspalvelut (TOP) -projektin loppuraportti. Tampere 1998. 66 s.
- 57/1999 Saloniemi, Antti & Oksanen, Hanna:** Two Studies on the Structural Background of Industrial Accidents. Tampere 1999. 45 p.
- 58/1999 Koivisto, Tapio, Ahmaniemi, Riikka & Koski, Pasi:** Uudelleenmuotoutuvat alihankintaverkostot. Analyysi toimittajasuhteiden laadullisista muutoksista. Tampere 1999. 91 s.
- 59/2000 Kautonen, Mika & Tiainen, Mari:** Regiimit, innovaatioverkostot ja alueet. Vertaileva tutkimus Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa. Tampere 2000. 80 s.
- 60/2001 Kivimäki, Riikka:** Hoitovapaat työpaikan ja perheen arjessa. Tampere 2001. 106 s.
- 61/2001 Järvensivu, Anu:** Lääketoimialan osaamisintensiivisten palvelujen kuvaus sosiaalisen pääoman näkökulmasta. Tampere 2001. 34 s.
- 62/2001 Kolehmainen, Sirpa:** Work Organisation in High-Tech IT Firms. Tampere 2001. 104 p.
- 63/2001 Ahmaniemi, Riikka, Kautonen, Mika & Tulkki, Pasi:** Tietointensiiviset yritysverkostot Porin alueella. Tampere 2001. 85 s.

- 64/2001 Schienstock, Gerd, Rissanen, Tapio & Timonen, Henni:** Pirkanmaalaiset yritykset matkalla tietoyhteiskuntaan. Yritysten teknologiset käytännöt eurooppalaisessa vertailussa. Tampere 2001. 110 s.
- 65/2001 Tulkki, Pasi & Lyytinen, Anu:** Ammattikorkeakoulu innovaatiojärjestelmässä. Osa 1. Alueelliset innovaatioverkostot. Väli­raportti. Tampere 2001. 85 s.
- 66/2003 Lyytinen, Anu, Kuusinen, Riitta & Niemonen, Heidi:** Näkökulmia ammattikorkeakoulun rooliin innovaatiojärjestelmässä. Tampere 2003. 133 s.
- 67/2003 Hakola, Paula:** Bioenergia-alan innovaatiojärjestelmän kehitys Tampereen seudulla. Tampere 2003. 64 s.
- 68/2003 Hytönen, Sanni & Kolehmainen, Jari:** Tietämyksenhallinta uusmedia- ja ohjelmistoyritysten innovaatiotoiminnassa. Tampere 2003. 102 s.
- 69/2004 Marttila, Liisa, Kautonen, Mika, Niemonen, Heidi & von Bell, Kaarina:** Yritysten ja ammattikorkeakoulujen T&K -yhteistyö. Ammattikorkeakoulut alueellisessa innovaatiojärjestelmässä: koulutuksen ja työelämän verkottumisen mallit, osaprojekti III. Tampere 2004. 143 s.
- 70/2004 Filander, Karin & Jokinen, Esa:** Tekemällä oppimisen kokeita – Ammattiopettajat työssäoppimisen kentillä. Toimintatutkimus Opekon kehittämishankkeista. Loppuraportti. Tampere 2004. 117 s.
- 71/2004 Virjo, Ilkka:** The Ageing and the Labour Market in the Nordic Countries: A Literature Review. Tampere 2004. 49 p.
- 72/2004 Lavikka, Riitta:** Verkostosihteerien oppiva yhteisö – Yhdessä unelmaa toteuttamaan. Tampere 2004. 89 s.
- 73/2005 Kolehmainen, Sirpa (ed.):** Research and Development of Gender Equality in Working Life. Tampere 2005. 101 pages.
- 74/2005 Marttila, Liisa, Kautonen, Mika, Niemonen, Heidi & von Bell, Kaarina:** Ammattikorkeakoulujen T&K -toiminta: T&K -yksiköt koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämistyön rajapinnassa. Tampere 2005. 45 s.
- 75/2005 Jokinen, Esa & Luoma-Keturi, Natalia:** Koulutuksesta välineitä yksilön työuran pidentämiseen. Koulutuksen ajallisten vaikutusten tarkastelu. Tampere 2005. 89 s.
- 76/2006 Valkama, Päivi & Järvensivu, Anu:** Osaamisen kehittämis- ja kierrättämisverkostojen hyviä käytäntöjä. Tampere 2006. 79 s.
- 77/2006 Suvinen, Nina, Kautonen, Mika, Niemonen, Heidi, Marttila, Liisa & Lyytinen, Anu:** Ammattikorkeakoulujen ja uusien osaamisalojen kohtaaminen. Kontekstianalyysi: Ammattikorkeakoulu osana uusien osaamisalojen alueellisia kehittäjäyhteisöjä -hanke. Osaraportti I. Tampere 2006. 100 s.
- 78/2007 Marttila, Liisa, Andolin, Mikael, Kautonen, Mika, Lyytinen, Anu & Suvinen, Nina:** Uutta luomassa. Ammattikorkeakoulu osana uusien osaamisalojen alueellisia kehittäjäyhteisöjä. Tampere 2007. 80. s.
- 79/2007 Cömertler, Necmiye:** Integration of Turkish women in Finland into Finnish society. Tampere 2007. 61 p.
- 80/2008 Jääskeläinen, Paul, Jokinen, Esa & Spangar, Timo:** Työvoimakoulutuksen yhteiskehittäminen, henkilökohtaistamisen kolme vaihetta ja hankintamenettely. Tampere 2008. 77 s.
- 81/2008 Kempe, Jouni, Kivimäki, Riikka & Otonkorpi-Lehtoranta, Katri:** Työn ja perheen yhteen sovittamisen kehittäminen työpaikoilla. Enemmän joustoa yrityksiin. Tampere 2008. 80 s.
- 82/2008 Arnkil, Robert, Heiskanen, Tuula, Jokinen, Esa, Nakari, Risto & Piispa, Leena:** Työurien pidentäminen ja työhyvinvoinnin edistäminen. Valtionhallinnon työhyvinvointiohjelman arviointi. Tampere 2008. 107 s.

- 83/2009 Santamäki, Kirsti, Kankaanranta, Terhi, Henriksson, Lea & Rissanen, Pekka:** Sairaanhoitaja 2005. Perusraportti. Tampere 2009. 46 s.
- 84/2009 Järvensivu, Anu & Koski, Pasi:** Hyvä, parempi, innovaatio? Tutkimus organisatorisista innovaatioista, työelämän laadusta ja työn mielekkyydestä. Tampere 2009. 123 s.
- 85/2010 Arnkil, Robert, Järvensivu, Anu, Koski, Pasi & Piirainen, Tatu:** Exploring Quadruple Helix. Outlining user-oriented innovation models. Tampere 2010. 113 p.
- 86/2011 Spangar, Timo, Arnkil, Robert, Jokinen, Esa, Jääskeläinen, Paul & Keskinen, Anita:** Työlähtöisen kuntoutuksen ja työterveyshuollon lupaavista käytännöistä viisaaseen toisen asteen levittämiseen. Työläs- ja iTyöläs-hankkeiden ulkoisen arvioinnin loppuraportti. Tampere 2011. 99 s.
- 87/2011 Kivimäki, Riikka:** Työhyvinvointi on tehtävä. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen työhyvinvointia kehittämässä. Tampere 2011. 50 s.
- 88/2012 Leinonen, Minna, Nikkanen, Risto & Otonkorpi-Lehtoranta, Katri:** Sukupuolten tasa-arvo puolustusvoimissa – Kehittämistarpeiden näkökulma asepalvelusta suorittavien ja henkilöstön kokemuksiin. Tampere 2012. 198 s.
- 89/2012 Piirainen, Tatu:** Kohti kestävästä kilpailukykyä ja toimintatapaa. Opas yrityksen kilpailukyvyn ja toimintatavan kestävyden arviointi- ja kehittämistyökalun rakentamiseen. Tampere 2012. 36 s.
- 90/2015 Ojala, Satu, Nätti, Jouko & Kauhanen, Merja:** Työn laatu ja myöhempi työura osa- ja määräraikaisessa työssä. Työsuojelurahaston tutkimushanke 2013–2014. Loppuraportti. Tampere 2015. 125 s.
- 91/2015 Piirainen, Tatu:** Yritysten kestävät pärjäämiskeinot rakennemuutoksessa. Opas uuden kestävä perustan rakentamiseen yritystoiminnalle. Tampere 2015. 90 s.
- 92/2016 Jolkkonen, Arja, Koistinen, Pertti, Kurvinen, Arja, Lipiäinen, Liudmila, Nummi, Tapio & Virtanen, Pekka:** Työura katkolla. Henkilöstövähennyksissä työpaikkansa menettäneiden ja toimipaikkoihin jääneiden työntekijöiden työmarkkinoille kiinnittyminen. Tampere 2016. 81. s.
- 93/2017 Otonkorpi-Lehtoranta, Katri, Leinonen, Minna & Heiskanen, Tuula:** Sitoutuminen ja tiedon jakaminen tietointensiivisissä yrityksissä. Tampere 2017, 112 s.
- 94/2017 Peutere, Laura, Lipiäinen, Liudmila, Ojala, Satu, Järvinen Katri-Maria, Pyöriä, Pasi, Saari Tiina & Jokinen, Esa:** Talouskriisit, työhyvinvoinnit ja työurat. Tampere 2017. 80 s.
- 95/2017 Jokinen, Esa:** Arjen ammattilaiset – Järjestökentän työelämän laadun selvitys. Tampere 2017. 46 s.
- 96/2017 Leinonen, Minna, Otonkorpi-Lehtoranta Katri & Nikkanen, Risto:** Naisten ja miesten vuorovaikutus ja osallisuus asepalveluksessa tasa-arvon näkökulmasta. Tampere 2017. 68 s.
- 97/2018 Pietiläinen, Marjut, Viitasalo, Niina, Lipiäinen, Liudmila, Ojala, Satu, Leinonen, Minna, Otonkorpi-Lehtoranta, Katri, Jokinen, Esa, Korvajärvi, Päivi & Nätti, Jouko:** Työssä koettu syrjintä ja myöhempi työura. Työsuojelurahaston tutkimushanke 2015–2017. Loppuraportti. Tampere 2018. 71 s.
- 98/2018 Ruokolainen, Mervi, Ylinen, Tyyne & Ruotsalainen, Maarit:** Kohtaavatko työntekijöiden ja lähiesimiesten näkemyksen hyvästä työntekijästä? Monimenetelmällinen tutkimus hyveistä ja odotuksista vaativassa ihmissuhdetyössä. Loppuraportti. Tampere 2018. 108 s.
- 99/2018 Lie, Jenny Anne S. & Nätti, Jouko** A Comparison of Working Hours in Four Nordic National Representative Surveys. Tampere 2018. 19 p.

- 100/2018 Koivunen, Tuija, Otonkorpi-Lehtoranta, Katri, Leinonen, Minna, Heiskanen, Tuula & Korvajärvi, Päivi:** Uuden työn sukupuolistavat käytännöt ja sopimisen muodot. Tampere 2018. 35 s.
- 101/2018 Siukola, Anna, Pursio, Hannu, Liukkonen, Paula, Vänni, Kimmo, Uitti, Jukka, Liukkonen, Virpi, Kosonen, Hanna & Nygård, Clas-Håkan:** Työhyvinvointi puunkorjuuyritysten menestymisen tukena. Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan raportti Työsuojelurahastolle ja Metsämiesten Säätiölle 12/2018. Tampere 2018. 77 s.
- 102/2019 Siukola, Anna, Prakash K.C, Kosonen, Hanna, Lumme-Sandt, Kirsi, Luomanen, Jari, Neupane, Subas, Nikander, Pirjo, Niska, Miira & Nygård, Clas-Håkan:** Yli 50-vuotiaiden postilaisten työkyky, huvinvointi ja eläkeaikeet yt-neuvottelujen aikana. Loppuraportti Työsuojelurahastolle 2/2019. Tampere 2019. 42 s.
- 103/2019 Melin, Harri & Saari, Tiina:** Organisaatioon sitoutumisen ja työn imun esteet ja edellytykset -vertailututkimus suomalaisyritysten Suomessa ja Venäjällä toimivissa yksiköissä. Loppuraportti Työsuojelurahastolle. Tampere 2019. 37 s.
- 104/2019 Virtanen, Anniina, Perko, Kaisa, Törnroos, Kaisa & Kinnunen Ulla:** Erilaisten taukojen merkitys työkuormituksesta palautumisessa ikääntyvillä opettajilla. Loppuraportti Työsuojelurahastolle. Tampere 2019. 108 s.
- 105/2020 Leinonen, Minna, Nikkanen Risto & Otonkorpi-Lehtoranta, Katri:** Puolustusvoimien tasa-arvotilanne. Tutkimusraportti. Tampere 2020. 125 s.
- 106/2020 Tammelin, Mia, Haapakorpi, Arja, Parkatti, Anne, Mauno, Saija, Ojala, Satu & Siirtola, Emmi:** SUSTAINABLE WORK SYSTEMS: Themes and discussion topics. Tampere 2020. 69 s.

Työelämän tutkimuskeskus

Postiosoite
33014 Tampereen yliopisto

Käyntiosoite
Kalevantie 5
Tampere
Puh. 0294 5211
(vaihde)

ISBN 978-952-03-1519-1 (verkkojulkaisu)
ISSN 2489-8902 (verkkosarja)